LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS
JANUARY, 1960

ŠV. KAZIMIERAS VATIKANO PAŠTO ŽENKLUOSE

1960 M. SAUSIO MĖN.

1960, SAUSIS
Nr. 1 (100), XI metai

JANUARY, 1960
No. 1 (100), Vol. 11

TURINYS ● CONTENTS

Stasys Yla, TARP PESIMIZMO IR OPTIMIZMO. Lietuvio viltys naujuose metuose. 3
Pranas Dailidė. POSŪKIS PASAULIO POLITIKOJE 4
Dr. Antanas Ramūnas, ATKURTOJI LKM AKADEMIJA, jos keliai bei uždaviniai 5
Salomėja Narkėliūnaitė, SU FOTO KAMERA PO V. VOKIETIJĄ, foto feportažas 6
Kazys Jankauskas, TELEGRAMA, novelė 8
J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, POEZIJA, Kregždės iškeliavimas, Sutartis su vėju ir kt. 9
T. N-kas, GEN. LIETUVOS KONS. J. BUDRYS, sukakties minėjimo proga 10
ARCH. EDM. ARBO LIETUVOS ATSTOVYBĖS RŪMŲ BRAZILIJOJE PROJEKTAS 11
L. Kančauskas, BUENOS AIRES LIET. TAUT. ŠOKIŲ GRUPĖS DEŠIMTMETIS, foto reportažas 12
J. Br. MŪSŲ RAŠYTOJAI MENE. Rašytojų portretai nuo Strazdo 14
AUKSINĖ ŽEMĖ, iš W. Saroyan vertė J. Tininis 16
KNYGOS IR AUTORIAI. Okupuotos Lietuvos premijuotos knygos ir kt. 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruotoji kronika 18
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI 19

ENGLISH SECTION

CONGRESSMAN DANIEL J. FLOOD by Dr. Bronis J. Kaslas 21
BOOKS &PERIODICALS Arte Lituano. 23
THE ETHNIC SITUATION by Vyts F. Beliajus 24
LITHUANIANS MAKE NEWS 25
Alg. G., V. K. JONYNAS — PAŠTO ŽENKLŲ MEISTERIS 26

Bernardas BRAZDŽIONIS ..... Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Juozas KOJELIS ..... Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Juozas TININIS ..... Literatūros Redaktorius / Literature Editor (in absentia)
Milton STARK ..... Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Daumantas ČIBAS ..... Foto Redaktorius / Photo Editor
Dalilė POLIKAITIENĖ ..... Anglų k. Redaktorė / English Editor
Antanas PAULIUKONIS ..... Redaktorius-Administratorus / Managing Editor

BENDRADARBIAI REDAKTORIAI ATSKIRUOSE MIESTUOSE IR VALSTYBĖSE / ASSISTANT EDITORS
VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; VL. MINGĖLA, Detroit, Mich.; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Illinois; VYTAUTAS A. BRAZIULIS, Cleveland, Ohio; J. ALMIS JŪRAGIS, Sydney, Australia; Salomėja NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; V. ROCIŪNAS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; V. VERIKAITIS, Toronto, Ont, Canada; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; A. VINGIS, Melbourne, Australia.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARBIAI LAISVAME PASAULYJE / PHOTOGRAPHERS
J A V: BOSTON, Mass. — P. Bliumas, R. Bričkus. BROOKLYN, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis, G. Penikas. CHICAGO, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. CLEVELAND, Ohio — V. Bacevičius. LOS ANGELES, Calif.,— L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Reivydas. MANCHESTER, N. H: — K. Daugėla. NEW HAVEN, Conn. — P. Jasiukonis. OMAHA, Nebr. — Kun. L: Musteikis PHILADELPHIA, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys. WASHINGTON, D. C. — P. Labanauskas, Photo Alda. WATERBURY, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus. C A N A D A: HAMILTN, Ont. — A. Juraitis. MONTREAL, P. Q. — L. Stankevičius. TORONTO, Ont. — J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas. A U S T R A L I A: E. Butkūnas, P. Sakalauskas, E. Karpavičius. S. AMERIKA: L. Kančauskas.

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD Leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:
LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS
4364 SUNSET BOULEVARD, HOLLYWOOD 29,, CALIFORNIA
NOrmandy 4-2919

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTŲ 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.
Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio m. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 65 centai. Single Copy 65¢
PRENUMERATA METAMS $6.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00
SUBSCRIPTION $6.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00

"SECOND CLASS POSTAGE PAID AT LOS ANGELES, CALIFORNIA."

This Month's Cover

The Vatican has published 50 and 100 lyre postal stamps with the picture of St. Casimir, Lithuania's patron saint, in honor of the 500th anniversary of his birth. The stamps were done by artist V. K. Jonynas (see page 26).

On cover 50 lyre (enlarged) and 100 lyre stamps' photo copies. (V. Maželis and D. Čibas).

Back Cover

Ouor youth — From the well known dance group of Mrs. J. Matulaitienė in New York, N. Y.

Left to rigth: R. Vilkutaitytė, E. Vilkutaitytė, E. Sodaitytė, D. Alytaitė, A. Šileikytė, L. Babarskaitė; seated: B. Matekūnaitė and Butrimaitė. Foto V. Maželis

SKAITYTOJAI RAŠO

LD žinomos net Sibire

Ačiū už persiuntimą man laiško, kuris atėjo Tamstų adresų Tai yra laiškas nuo mano pusbrolio iš vergų stovyklos Sibi-Matyti, "Lietuvių Dienos" net vergų stovyklose yra žinomos.

Los Angelse, Calif. **J. J. Bielskis**

Lietuviškas jaunimas mėgsta L. Dienas

Čia mano patyrimas yra toksai, kad jaunimas, o ypač lietuvaitės, įvertina ir palankiai atsiliepia apie LD, sakydami, kad tai yra geras lietuviškas magazinas. Kas ypač jaunimą domina? Ogi tie vadinamieji lietuviškieji veidai ir vaizdai — ir paveiksluoti, ir dar su angliškais paaiškinimais. Tai jiems geriau suprantama.

Kad daugėtų LD skaitytojų ir rėmėjų skaičius.

Dayton, Ohio. **J. A. Urbonas**

Ar teisybė?

Vienas mano pažįstamas pakišo man čia leidžiamą tokį anglišką laikraštpalaikį, kuriame Ph. Bonoskis rašo neva savo įspūdžius iš okupuotos Lietuvos. Jis dalyvavęs Maskvoje rašytojų suvažiavime, o vėliau užsukęs į savo tėvų gimtinį kraštą. Jį nepaprastai nuoširdžiai visur sutikę, vaikeliai net eilėraštį padėklamavę jo garbei. žmones jis matęs visur laimingus, vis tiktai dirbančius, vis tiktai jaunus; apsilankęs įmonėse, kur darbininkai kai diskutavę, kaip gauti paskolų namams statyti, kaip nusipirkti baldų... Jis pats kalba tik angliškai, lietuviškai nesupranta, bet jam visur papasakojo, kas ką ką kalba ir kaip laimingi jaučiasi. Vienam kolchoze jam pasigyrę, kad pieno produkcija Lietuva jau **Pralenkusi Ameriką!** Netrukus ji praenksianti ir kitose srityse. Ar tai gali būt teisybė? Gal kokie žinovai apie okupuotos Lietuvos ūkinius "laimėjimus" išsamiai parašytų?

Brooklyn, N. Y. **K. Šiaulietis**

Michigan Farm Cheese
Dairy, Inc.
FOUNTAIN, Mich.
Telephone: Fountain 2301

John Andrulis, President
Angie Andrulis, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai.

Taip pat gaminam didelius sūrius subuvimams ir kitoms progoms pagal užsakymą.

Užsisakykit, tada patys įsitikinsite.

LIETUVOS GENERALINIS KONSULAS JONAS BUDRYS savųjų tarpe jo 70 metų sukakties minėjimo proga; kairėje žmona Regina, dešinėje sūnus Algis su savo žmona.
Lietuvių visuomenė, įvertindama dabartinio Lietuvos gen. konsulo J. Budrio nuopelnus,, š. m. sausio 16 New Yorke gražiai paminėjo šią 70 metų sukaktį. (Daugiau 10 p.).
GENERAL CONSUL of Lithuania, J. Budrys, at his 70th birthday celebration. At left, his wife Regina, to his right son Algis with wife. Foto V. Maželis

TARP PESIMIZMO IR OPTIMIZMO

STASYS YLA, Putnam, Conn.

Perženge naujų metų slenkstį mes norėtume apsidairyti, kas mūsų laukia artimoje ateityje. Šie metai berods nėra kaip kiti. Tai dešimtmečio metai, kai mes, naujoji ateivių banga, išplaukėm iš laikinų tremtinio vietų į pastovesnes sodybas. Per tą laiką spėjome įsikurti ir įsipilietinti naujose sąlygose. Dabar atėjo laikas dairytis, kas toliau.

Mūsų viltys ateičiai gali būti atremtos į žmones ir sąlygas. Per šį dešimtmetį subrendo ir sparčiai bręsta nauja karta. Jos apsisprendimas lietuvybei ir savai kultūrai bus lemiantis. Bet ar sąlygos nepakreips šio veiksnio ne ta kryptimi, kuria mes norėtume? Čia mūsų pažiūros išsiskiria. Mūsų tarpe yra ir pesimistų ir optimistų. Pesimizmas turi savo psichologinį pagrindą. Daugis mūsų esame "lietuviškosios melancholijos" vaikai. Visur ieškome tobulybės, dėl to matome tik negeroves. Ieškome hyper-estetinių ar mokslinių viršūnių, dėl to regime tik nuosmūkį. Diagnozuojame reiškinius tokiu mastu, kuris tiko savo tautos sąlygoms, dėl to ir mūsų lietuvybė ir mūsų kultūros potencialas atrodo beveik žuvęs savo tautai. Taip į viską žiūrint, lietuvio viltys turėtų visiškai sugniužti.

Aišku, jaunosios kartos lietuvybė negali būti tokia, kaip savoj žemėj. Jaunimas turi integruoti svetimą kalbą ir kultūrą. Vartojame žodį integruoti, iš anksto įspėdami, kad tai anaiptol nereiškia išsižadėti savos kalbos ir kultūros. Integracijos vyksme neišvengiama kuriam laikui naujojo elemento persvara. Reikia įskaityti ir paauglystės amžiaus brovūrą, norą demonstruoti ir net oponuoti tuo, kas vyresniems nepatinka. Daugeliu atvejų tai ir sudaro nulietuvėjimo įspūdį. Bet, štai, jaunimas pereina į studentų amžių ir jo kultūrinė integracija išsibalansuoja. Geriausias šio vyksmo veidrodis yra moksleivių ir studentų stovyklos. Pirmose dominuoja anglų kalba, o antrose – tik lietuvių. Moksleiviai bodisi lietuviškomis paskaitomis, o studentai jų reikalauja. Studentai praėjusių metų stovyklose, lyg susitarę, pasirinko pagrindinę studijų temą iš lietuviškosios kultūros. Bet ir moksleiviai, kurie mums sudaro nesidominčiųjų įspūdį, savose mokyklose reprezentuojasi lietuviais ir savo lietuviškus reikalus kiekviena proga pabrėžia ir garsina. Studentai ir moksleiviai tebesiveržia į savas lietuviškas organizacijas ir stovyklas, domisi lituanistikos kursais, dalyvauja savose šokių grupėse. Ne kieno kito, o tik jaunimo pastangomis, šiandien eina Lituanus, leidžiami atskiri neoficialūs laikraštėliai lietuvių kalba, neskaitant leidinių stovyklose. Jaunimas veržiasi į tarptautinius junginius, kaip Pax Romana, ir čia atstovauja savas lietuviškąsias organizacijas.

Prie optimistinio vaizdo pridėkime dar bendrą mūsų jaunimo veržimąsi į mokslus, lenktyniavimą su kitų tautų jaunimu dėl pirmųjų vietų mokslo pažangume, siekimą magistro ir daktaro laipsnių. Nors ne visi iš jų bus pasiruošę dirbti lietuviškosios kultūros darbą, tačiau jie visur atstovaus kultūrinį lietuvių potencialą. Jau dabar, per tą kuklų dešimtmetį, keliolika jaunųjų akademikų buvo įtraukti dėstytojais į įvairias aukštąsias mokyklas Amerikoje. Jų skaičius kasmet didės. Kiti įsijungė į kitas atsakingas savo profesijų pozicijas. Savų dėstytojų šiandien turime keletoje Europos universitetų (Italijoj, Vokietijoj, Prancūzijoj), Pietų Amerikos kraštuose ir Kanadoj. Ar kada Lietuva iš viso turėjo savo kultūros atstovų kituose kraštuose, kaip nūnai ji turi? / *Pabaiga 17 psl.*

B. K. BALUTIS, Lietuvos atstovas Londone, (su skrybėle rankoje), atvykęs Vokietijon, į Bad Nauheimą, atostogoms; Frankfurto aerodromo stotyje jį pasitinka J. Norkaitis, dr. P. Karvelis ir dr. S. Bačkis.

Ką tik spauda paminėjo ministerio K. Balučio 80 m. amžiaus sukaktį.

B. K. BALUTIS, Lithuania's envoy in London (with a hat in hand) arriving in W. Germany for his vacation.

POSŪKIS PASAULIO POLITIKOJE

ir to posūkio sukelti abejojimai, jį vykdant

Pranas Dailidė

Taikos misija ir jos sunkumai

Yra sakoma, kad didieji valstybės vyrai pasidaro garsūs per tai, kad jie sugeba visokiomis aplinkybėmis siekti užsibrėžto tikslo. Tas siekimas pavirsta jiems savotišku mesianizmu. Jis įtaigoja jų politinę filosofiją ir duoda kryptį visai jų politinei veiklai.

Šiandien ryškiais tokios atsidavusios tarnybos idėjai pavyzdžiais gali būti Vakarų Vokietijos kancleris Adenaueris su Vokietijos apjungimo siekimais, arba Prancūzijos prezidentas de Gaulle, pasistatęs tikslą grąžinti Prancūzijai jos turėtą garbę ir didybę. Bet kone dar labiau už tuos du valstybės vyrus išsiskiria šiuo pažiūriu Amerikos prezidentas Eisenhoweris su savo taikos visame pasaulyje siekimais.

Kai jau trečdalis to pasaulio yra raudonųjų rankose, ir kai išaugęs raudonasis slibinas yra užsimojęs pavergti ir likusią laisvą to pasaulio dalį, prezidento Eisenhowerio pasistatytas uždavinys yra stačiai milžiniškas. Juk jis turi prieš save partnerį, kuris per pirštus žiūri į tarptautinį įstatymą ir nelaiko jo sau privalomu. Tas partneris be atodairos mindžioja žmogaus ir tautų teises ir paiso tik jėgos. Tik jėga gali sustabdyti jo užsimojimų vykdymą. O laikas, kada jėga dar galėjo būti tam tikslui panaudota, yra praleistas. Šiandien, jeigu laisvasis pasaulis ir sukeltų tokią jėgą, jos panaudojimas vestų į atominį karą ir visų žmonijos kultūrinių laimėjimų sunaikinimą. Neturint drąsos tokiu sunaikinimu rizikuoti, tenka siekti taikos derybomis.

Bet sutartys su tokiu partneriu, kurs nepasiduoda tarptautiniam įstatymui, neturi jokios reikšmės. Jis sutarčių nesilaiko ir deda savo parašą po jomis tik tam, kad prigautų savo kontragentą. Dėlto kalbėtis su tokiu partneriu apie taiką reiškia tiek pat, kiek derėtis su plėšiku, kad jis daugiau neplėšikautų. Bet kurie moraliniai sumetimai tokioms deryboms negalioja — jie tik trukdo reikalą. Ir išvadose, **siekiant susitarti su tokiu partneriu dėl taikos, tenka nusileisti iki jo moralinio lygio.**

Tai baisi taikos kaina mūsų laikais. Ir prezidentas Eizenhoweris savo taikos siekimuose pirmiausiai turėjo pasistatyti klausimą, ar galima laimėti su raudonaisiais taiką ir tuo pačiu metu išsaugoti moralinius laisvojo pasaulio principus? Ar galima susidraugauti su pavergėjais ir tuo pačiu neatimti iš pavergtųjų jų paskutinę viltį ir išsilaisvinimą?

Tikrai reikia labai didelio taikos misijos pajautimo polėkio, kad tokie dalykai pasirodytų suderinami.

Sovietų pavergtų ir kaimyninių tautų baimė

Sovietų premjeras buvo pakviestas į Ameriką ir jo apsilankymo metu įvyko istoriniai Camp David pasitarimai, kurie turėjo praskinti kelią naujai krypčiai Amerikos santykiuose su Sovietų Sąjunga. Washingtonas turėjo žinių, kad ginklavimosi lenktynės ir raudoniesiems sudaro sunkią naštą. O Chruščevas turi pagaliau įvykdyti duotus sovietų piliečiams gersnio gyvenimo pažadus. Tai laikas šaltojo karo sustabdymui atrodė patogus. O be to buvo iš Maskvos nugirsta, kad Chruščevas patieksiąs ir toli siekiančius pasiūlymus dėl nusiginklavimo. Visa tai per Chruščevo apsilankymą pasitvirtino. Bet iškilo aikštėn, kad Kremlius visokių taikingų susitarimų pagrindu laiko, kad ir netiesioginį karo grobio iš Amerikos pusės pripažinimą. Apie vadinamų satelitų tolesnį likimą sovietai atsisako net kalbėti, nes tai esąs jų vidaus reikalas.

Tokia sovietų pozicija pavergtų kraštų atžvilgiu tolesnį posūkio plėtojimąsi santykiuose su Sovietų Sąjunga žymiai apsunkino. O prie to apsunkinimo prisidėjo dar nelemti posūkio padariniai ir tarp Amerikos sąjungininkų Europoje ir tuose laisvojo pasaulio kraštuose, kurie yra netarpiški Sovietų Sąjungos kaimynai, ir kur tas posūkis sukėlė būkštavimų, kad susitarus Amerikai su Sovietų Sąjunga, jie palikę be ligi šiol turėtos apsaugos.

Teisės pagrindai ne visiems priimtini

Savo siekimuose patikrinti pasauliui taiką ir drauge nepažeisti brangių demokratijai principų, prezidentas Eisenhoweris išvyko gruodžio 3 d. į ilgą 22,000 mylių kelionę ir aplankė vienuolika kraštų trijuose kantinentuose, išaiškinti Amerikos posūkio santykiuose su sovietais tikslams ir drauge su tuo įsigyti viešosios nuomonės atramą būsimoms deryboms su Chruščevu.

Pasakytose toje kelionėje kalbose prezidentas Eisenhoweris daug kartų pabrėžė, kad pastovi taika yra įmanoma tik tokioje tarptautinėje bendruomenėje, kurios visi nariai klauso tarptautinio įsakymo. Karo galima išvengti tik sutvarkius tarptautinį gyvenimą teisės pagrindais. Tačiau vien taikos ir draugingumo tame gyvenime neužtenka. Taiką turi lydėti laisvė ir medžiaginė gerovė.

Nereikia ir aiškinti, kad milijonai žmonių Eisenhowerio lankomuose kraštuose ir visame pasaulyje tokiems Amerikos politikos principams pritarė. Ir kai raudonieji vis tik skaitosi su pasaulio viesąja nuomone, reikia laukti, kad tai sustiprins laisvojo pasaulio poziciją derybose su Sovietų Sąjunga numatytoje ateinantį pavasarį viršūnių konferencijoje. Bet maža yra vilties kad Chruščevas į sakytus principus atsižvelgtų. O suderinti juos su raudonaisiais užsimojimais neįmanoma.

Dėlto, nežiūrint prezidento Eisehowerio padarytų pastangų tolesnis posūkio santykiuose su sovietais išsivystymas kelia abejojimų. Tų abejojimų ženkle pasaulis ir peržengė Metų slenkstį.

Atkurtoji LKM AKADEMIJA

JOS KELIAI BEI UŽDAVINIAI

ANTANAS RAMŪNAS, Ottava, Canada

Pasikalbėjimas su Akademijos pirmininku (1959) vysk. prof. dr. V. Padolskiu

Kelionėje aplink pasaulį turėjau progos aplankyti Romoje mūsų įžymų dvasininką, poliglotą, mokslininką ir kultūrininką vysk. Vincentą Padolskį, LKM Akademijos pirmininką (1956-1959). Išsikalbėjus mokslo, kultūros bei pedagogikos klausimais, vyskupas nuoširdžiai sutiko pasidalinti mintimis su LD skaitytojais visa eile klausimų, liečiančių vieną žymiausių laisvajame pasaulyje liet. kat. institucijų — L. K. Mokslo Akademiją.

—Kam, kada ir kaip kilo mintis atkurti nepriklausomoj Lietuvoj įsteigtą Lietuvių Katalikų Mokslo Akademiją?

—L. K. Mokslo Akademija, įsteigta Lietuvoje 1922 metais ir veikusi iki 1940 m., buvo subūrusi žymų skaičių Lietuvos katalikų intelektualų. Per 17 metų, vis intensyvindama ir plėsdama savo veiklą, ji buvo išaugusi į vertą dėmesio instituciją ir užėmusi stiprias pozicijas nepriklausomos Lietuvos mokslinio darbo baruose bei davusi gražų mokslinį įnašą. Okupavus Lietuvą, Akademija 1940 metų rudenį buvo komunistinės valdžios uždaryta. Ji negalėjo taip pat pradėti veikti nė vokiškosios okupacijos metu. Karo įvykiai ir antroji bolševikų okupacija išbloškė dalį Akademijos narių į Vakarus. Čia atkuriant lietuviškas institucijas, organizacijas, mokyklas, buvo iškelta mintis atgaivinti ir L. K. M. Akademiją. Pirmas, kuris šią mintį kėlė ir ją realizuoti skatino, buvo dr. S. Bačkis. Jo mintį ir siūlymą gyvai parėmė ir kiti tremtyje esą LKM Akademijos nariai.

1954 gruodžio 30 d. vysk. V. Padolskio vadovaujama iniciatorių grupė, dr. Z. Ivinskis, dr. A. Liuima SJ, kun. dr. J. Sakevičius MIC, kun. dr. J. Vaišnora MIC, kun. dr. St. Matulis MIC, kun. dr. K. Reklaitis MIC, kun. dr. Vyt. Balčiūnas, kun. dr. Vyt. Kazlauskas ir kun. dr. J. Petraitis, susirinkusi Šv. Kazimiero Kolegijoje Romoje apsvarstė LKM Akademijos reikalą ir nutarė imtis konkrečių žygių ją atkurti. Tam tikslui buvo išrinkta Reorganizacinė Komisija, susidedanti iš vysk. V. Padolskio,. prof. dr. J. Ereto, buvusio Lietuvoje Akademijos vicepirmininko, prof. dr. Z. Ivinskio, buv. Akademijos sekretoriaus, prof. dr. A. Liuimos ir kun. dr. J. Vaišnoros. Reorganizacinė komisija tuojau ėmėsi darbo. Ji 1955 vasario 15 paskelbė spaudoj atsišaukimą apie LKM Akademijos atgaivinimą tremtyje ir kvietė visus nepriklausomoj Lietuvoj buvusius jos narius susitelkti atkurtos Akademijos šeimon. Komisija pritaikė tremties sąlygoms LKM Akademijos įstatus, pagal kurius buvo sudaryta galimybė visuose laisvojo pasaulio kraštuose, kur tik yra lietuvių katalikų mokslininkų bei mokslo mėgėjų, organizuotis į LKM Akademijos židinius. Kitais metais (1956) ji pravedė korespondenciniu keliu LKM Akademijos Centro Valdybos rinkimus. Tokiu tai būdu buvo atkurta tremtyje LKM Akademija, kuri jau nuėjo vieno trimečio veiklos kelią, palikdama gražių savo darbo vaisių.

—Gal būtų galima smulkiau sužinoti apie Akademijos pagrindinius uždavinius, organizaciją?

—Pagrindiniai ir svarbiausi Akademijos uždaviniai matyti iš jos užsibrėžto siekti tikslo, nusakyto pirmame įstatų paragrafe. Juos būtų galima aptarti taip:

1) suburti lietuvius katalikus mokslininkus ir mokslo mėgėjus į organizuotą vienetą, kad jie bendrom jėgom ir vieningom pastangom galėtų efektyviau pasireikšti mokslinėj srityj;

2) sudaryti lietuviams katalikams dirbantiems mokslo srityje patogesnes sąlygas, kad jie pasiektų didesnių laimėjimų ir juos paskleistų lietuviškoje visuomenėje;

3) ruošti naujų mokslo jėgų;

4) kelti lietuvių tautoje mokslingumą ir krikščioniškąją kultūrą, ruošiant paskaitas, kursus, suvažiavimus ir supažindinant platesnę visuomenę su mokslo aktualijomis. Tai patys pagrindiniai uždaviniai. Be šių, Akademija atlieka visą eilę kitų uždavinių: mokslinio pobūdžio knygų leidimą, dokumentacinės apie Lietuvą medžiagos rinkimą ir tt.

Kalbant apie LKM Akademijos organizaciją tenka pasakyti, kad ji yra centralizuota, lanksti ir pritaikyta tremties sąlygoms. Ten, kur yra bent 5 Akademijos nariai, jie jau sudaro židinį, vadovaujamą jų iš savo tarpo išsirinkto pirmininko. Židinys yra mažiausia Akademijos organizmo ląstelė, bet ji turi būti gajausia. Jei kuriame krašte susidaro daugiau židinių, tada visuotiniame krašto narių susirinkime išrenkama Akademijos Krašto Valdyba, kuri prižiūri ir koordinuoja židinių veiklą šiame krašte. Visai gi Akademijos veiklai vadovauja Centro Valdyba, išrinkta visuotiniame korespondenciniame narių susirinkime trims metams. Ją sudaro: pirmininkas, du vicepirm., iždininkas, sekretorius ir archyvaras. Akademijoj gali veikti sekcijos. Tai padaliniai, į kuriuos susiria pagal savo specialybę tik vienos kurios mokslo šakos nariai. Sekcijos tvarkosi pagal savo reguliaminus. Jos gali deleguoti savo atstovą prie Centro Valdybos.

—Kiek Akademija turi narių, kokia jos dabarties veikla ir kas planuojama ateityje?

—Nors ji, palyginti, dar tebėra jauna — užbaigusi tik vieną trimetį — tačiau jau spėjo išsišakoti. Šiuo metu Akademija turi jau per 100 narių. Kuriami nauji židiniai, sudaromos sekcijos pagal įvairias mokslo šakas. Iš mokslinės srities veiklos reikia paminėti atskirų Akademijos narių ruošiamus mokslinius darbus-studijas, straipsnius, paruoštų veikalų leidimą, paskaitų, minėjimų, suvažiavimų surengimus ir tt.

Akademija nori dar labiau pagyvinti ir plėsti veiklą. Artimoje ateityje ji yra užsimojusi išleisti keturius leidinius. Tai bus 1957 metais įvykusio Suvažiavimo Darbai, prof. dr. Z. Ivinskio veikalas Merkelis Giedraitis ir jo laikų Lietuva, kun. dr. M. Ražaičio studija apie bažnytinę muziką ir Akademijos Metraštis. Be to, bus tęsiami jau pradėti parengiamieji darbai antram LKM Akademijos Suvažiavimui tremtyje. Prie Centro Valdybos sudaryta speciali komisija rinkti dokumentacinę medžiagą apie Lietuvos religinę padėtį yra pasiryžusi ateityje kiek galima plačiau ir sistemingiau atlikti šį darbą.

— Kokiu principu bei kriterijais vadovaujantis priimami Akademijos nariai?

—Priimti į Akademiją naujus narius priklauso Centro Valdybai. Ji gali pati arba per kurio Krašto Valdybą ar per židinio pirmininką kviesti numatytus asmenis būti LKM Akademijos nariais. Tokiu atveju, kviečiamajam pareiškus savo sutikimą, Centro Valdyba paskelbia jį priimtu, ir jis įgyja įstatais numatytas nario teises bei prisiima uždedamas pareigas. Jei kurs asmuo pats pareiškia norą tapti Akademijos nariu, jis turi pateikti bent vieno Akademijos nario rekomendaciją. Iš stojančių į Akademiją reikalaujamos kvalifikacijos įvairuoja pagal tai, į kokią narių kategoriją kandidatas nori būti priimtas. Pavyzdžiui, nariais mokslo mėgėjais gali būti lietuviai-ės katalikai-ės, išėję bent aukštesniąją mokyklą ar tolygią specialinę. Nariais mokslininkais gali būti tie, kurie tebėra ar yra buvę aukštųjų mokyklų profesoriai arba yra pasižymėję mokslo darbais. Nariu rėmėju gali būti kiekvienas asmuo, įmokėjęs Akademijai nemažiau 5 dolerių į metus.

—Kokių kategorijų narių esama? Ar Akademijos nariais gali būti tik katalikai?

—Jau atsakydamas į trečią Jūsų, Profesoriau, klausimą, paminėjau kai kurias Akademijos narių kategorijas. Bet tai dar ne visos. Įstatuose yra numatytos net 5 narių kategorijos, būtent: garbės nariai, nariai mokslininkai, nariai mokslo mėgėjai, nariai mokslo rėmėjai ir nariai korespondentas. Į garbės narius gali būti keliami asmens, ypatingai pasižymėję kurioje nors mokslo šakoje arba asmens labai nusipelnę Lietuvių Tautai arba asmens daug gero padarę Akademijai ar stambiomis aukomis ar naudingu jai darbu. Naujas dalykas yra nariai korespondentai. Jų pareiga pateikti visuomenei per spaudą žinių apie mokslo laimėjimus ir informuoti ją apie Akademijos veiklą.

Akademijos vardas, tikslai ir uždaviniai jau suponuoja, kad jos nariais gali būti tik lietuviai katalikai.

VYSKUPAS VINCENTAS PADOLSKIS Vasario 16-tos proga kalba per Vatikano radiją į Lietuvą.

BISHOP V. PADOLSKIS broadcasts to audience over Vatican radio on February 16, Lithuanian Independence Day.

Prof. dr. A. Ramūnas turėjo progos susitikti su vysk. V. Padolskiu savo mokslinės kelonės metu pernai, kai dar tebeveikė pirmoji atsikūrusios LKA valdyba; nuo šių metų naujam laikotarpiui išrinkta valdyba pareigomis yra pasiskirsčiusi taip: Pirmininkas — kun. dr. prof. A. Liuima, I vicepirm. — prof. dr. Z. Ivinskis, II vicepirm. — kun. dr. J. Vaišnora, sekr. — kun. dr. Vyt. Balčiūnas, ižd. — dr. Pr. Brazys, archivaras — prel. dr. L. Tulaba, reikalų vedėjas — R. Krasauskas. Dabar Akademija turi 94 narius Šiomis dienomis Ak. garbės nariu išrinktas prel. P. Juras.

—Ar nebūtų gera turėti ir garbės narių ar net garbės komitetą, sudarytą iš lietuvių ir kitų tautų pasižymėjusių mokslininkų? Ar nereiktų organizuoti LKM Akademijos rėmėjų talką?

—Kaip minėjau, Profesoriau, Akademija turi ir garbės narių kategoriją. Nepriklausomoje Lietuvje veikdama ji eilę nusipelniusių asmenų buvo pakėlusi garbės nariais. Į tą poaukštį rengiasi ji pakelti kai kuriuos savo narius ir 1961 metais įvykstančio suvažiavimo metu. Mintis sudaryti Akademijos Garbės Komitetą iš pasižymėjusių lietuvių ir kitataučių mokslininkų būtų tikrai svarstytina ir priimtina. Pritraukimas kitataučių mokslininkų į tokį Komitetą būtų Akademijai naudingas ypač tuo, kad per juos Akademija lengviau galėtų sueiti į kontaktą su panašiomis kitų kraštų institucijomis.

Finansinis klausimas Akademijai yra taip pat labai aktualus. Be medžiaginio pagrindo ji negali sparčiau ir našiau išaugti. Tuo tarpu nario mokesčio surenkama labai mažai, kad vos teužtenka susirašinėjimo išlaidoms. Didesni darbai atsiduria ties nenugalima kliūtimi — lėšų stoka. Yra būtina suorganizuoti didesnį narių rėmėjų skaičių. Jų įnašai sudarytų kad ir ne taip didelę, bet pastovią pajamų poziciją. Kadangi įstatai numato narių rėmėjų kategoriją, tai organizuoti **atskirai** Akademijos rėmėjų talką gal nebūtų tikslinga. Dabar naujai išrinktoji Centro Valdyba turės pasistengti suburti kiek galint daugiau narių rėmėjų. Žinoma, toji akcija gali būti pavadinta ir rėmėjų talka, nes juk rėmėjai, tapę nariais, savo įnašu talkins Akademijai jos darbų laukuose.

—Ar Akademija turi paruošusi smulkesnį veiklos planą, sakysime, kokiems 5-10 metų į priekį?

—Centro Valdyba, pradėdama savo kadenciją, paprastai sudaro veiklos planą. Jis nebūna ilgo ėjimo — 5 ar 10 metų į priekį, bet ribojasi 3 metų laikotarpiu, kuriam ji būna išrinkta. Sutinku su Jūsų, Pfofesoriau, nuomone, kad paruošimas smulkesnio plano ir pramatymas darbų bei nutiesimas veiklos gairių ilgesnei laiko distancijai į priekį, padėtų Akademijai nuosekliau ir sistemingiau vykdyti savo uždavinius.

—Kada ir kur numatomas sekantis Akademijos narių kngresas-suvažiavimas?

—Kaip žinote, praėjusis LKM Akademijos suvažiavimas įvyko 1957 spalio mėn. 2-4 dienomis Romoje. Nežiūrint to, kad Akademija buvo tik ką atsikūrusi, jos suruoštas Suvažiavimas praėjo su dideliu pasisekimu. Tai davė drąsos ir paskatinimo entuziastingai ruoštis sekančiam Suvažiavimui. Jis numatytas 1961 metais Chicagoje. Jo organizavimu rūpintis Centro Valdyba pavedė LKM Akademijos Chicagos židiniui. Veiklus ir pajėgus Chicagos židinys yra pradėjęs parengiamuosius darbus. Jo sudarytą Suvažiavimo programą ir paskaitų temas C. Valdyba jau yra patvirtinusi.

—Kadangi nūn mūsų išeivija yra taip išsibarščiusi po platųjį pasaulį, tai ar nebūtų pravartu organizuoti Akademijai kontinentinius bei regijoninius centrus, pav., Chicagoj, Toronte, Buenos Aires, Londone, Paryžiuje, Sydney ir kitur ir per juos dinamiškai išvystyti veiklą?

—Atkuriant Akademiją tremtyje kaip tik ir buvo sudaryta tokia jos organizacinė santvarka, kad tiktų naujoms ir neįprastoms sąlygoms. Buvo turėta galvoje didelis mūsų akademinių jėgų išsibarstymas po platųjį pasaulį. Todėl nevisur bus įmanoma suburti stamebsnius mokslininkų ir mokslu besidominčių vienetus. Bet ir pavieniai ir atokiai gyveną nariai vis tiek lieka susieti akademinės šeimos ryšiu.

Nukelta į 16 psl.

SU FOTO KAMERA

PO VAKARŲ VOKIETIĄ

SALOMĖJOS NARKĖLIŪNAITĖS FOTO REPORTAŽAS

Kelionės dabar yra nepaprastai madingas dalykas: keliauja studentai, šventų vietų lankytojai, keliauja pirkliai ir politikai, keliauja ministeriai ir jų kurjeriai, keliauja net pačios vyriausybių galvos, kalbėdamos apie taiką, o lydimos ginkluotų policijos pareigūnų... Kartu su jais keliauja šimtai korespondentų ir fotografų, kurie iš to padaro gerą biznį.

Biznio nepadariau, bet keliavau ir aš. Pereitą vasarą atlikau antrą "didelio masto" kelionę — po Vakarų Germaniją, tikslu aplankyti brolius, pasilikusius tremtyje, pasiteirauti, ko jiems trūksta ir ko perdaug. Ir patyriau: perdaug jiems vargo ir ligų, trūksta mūsų širdies ir paramos, nes pergreit užmiršome kur ir kas buvę...

Nuskridau į Vokietiją, apvažinėjau ją skersai ir išilgai lėktuvais, traukiniais ir auto mašinomis, čia iš savo "locnų" santaupų, čia talkinama geraširdžių dvasios vadų, kaip kun. Šarka ar Tėvas Bernatonis.

Aplankiau per 50 vietovių, t. y. beveik pusę, kur gyvena likę lietuviai.

Mačiau tuos lietuvius senuose lentiniuose barakuose, senose kareivinėse, moderniuose neseniai vokiečių pastatytuose namų blokuose, senelių namuose, ligoninėse ir privačiuose nuosavuose namuose. Kaip negali šiandien į vieną kurią kategoriją sutraukti lietuvius jų amžiaus ar sveikatingumo ar tautinio pajėgumo atžvilgiu, taip lygiai negali nusakyti jų materialinių sąlygų: vieni gyvena geriau, kiti blogiau, vieni išlaidžiau, kiti taupiau, tačiau materialinė pagalba jiems reikalinga, iš kur ji beateitų.

Iš 7000 dirbančiųjų yra tik 2.000, kiti — vaikai, motinos, seneliai, ligoniai, invalidai...

Keliavau su foto kamera ant vieno ir su filmų aparatų ant kito peties. Traukiau, kur tik pasitaikė įdomesnis momentas, žmogus ar daiktas. Filmą keliose vietose rodžiau, pasakodama įspūdžius. O čia štai nors keletas iš šimtų užfiksuotų vaizdų ir LD skaitytojams.

(1) Kai užsukau į Memmingeno stovyklos, dabar didžiausios, rajoną, kaip sykis išvydau priešais atžingsniuojantį jos kapelionas dr. k. J. Petraitį, neseniai pakeitusį kun. Bungą, kuris išvyko gydytis.

(2—3) Greitosiomis buvo sušauktas susirinkimas, į kurį iš 300 gyventojų atsilankė daugiau negu pusė; pakalbėjau, o jų choras, vadovaujamas muz. Budriūno, padainavo; nutraukiau abu salės šonus.

(4) Viename lagery teko sutikti neseniai iš ok. Lietuvos atvykusią šeimą; čia jos dalį su kun. V. Šarka ir užfiksavau; turiu pridurti, kad kun. Šarka mane vežiojo po visą buv. anglų zoną.

(5) O čia laimingas mūsų tautietis, kuriam Balfo pašalpos nebereikia: jam nusišypsojo fortūna, loterijoje atnešus 200.000 markių, už kurias jis nusipirko gerą svetainę.

(6) Ulme užtikau vieną gausiausių lietuvių šeimų; trūksta dviejų

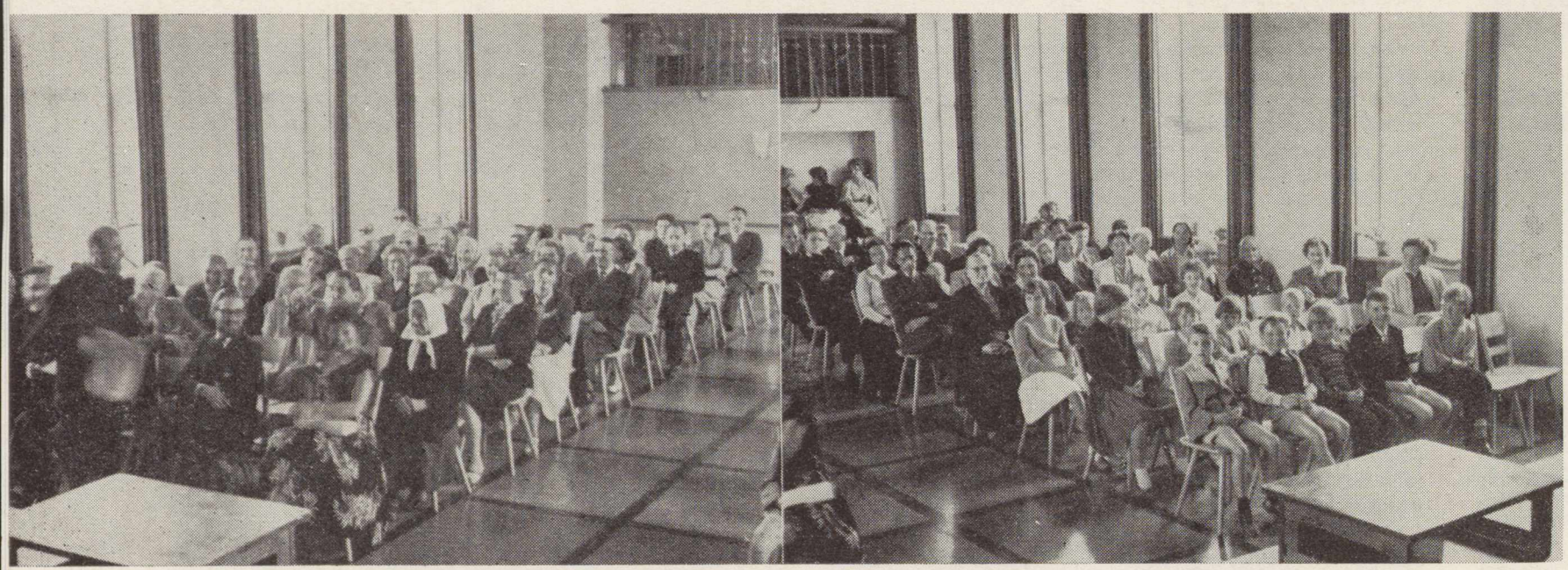

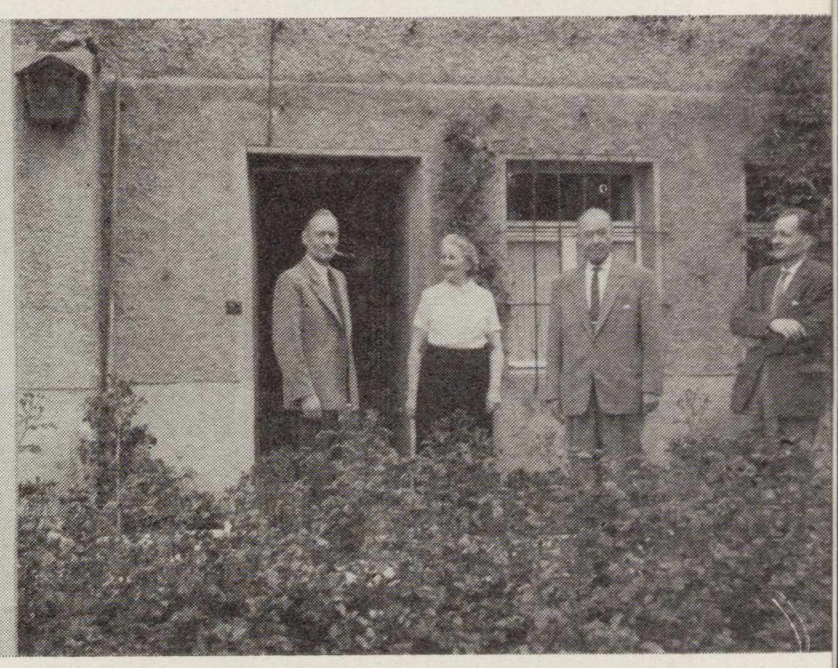

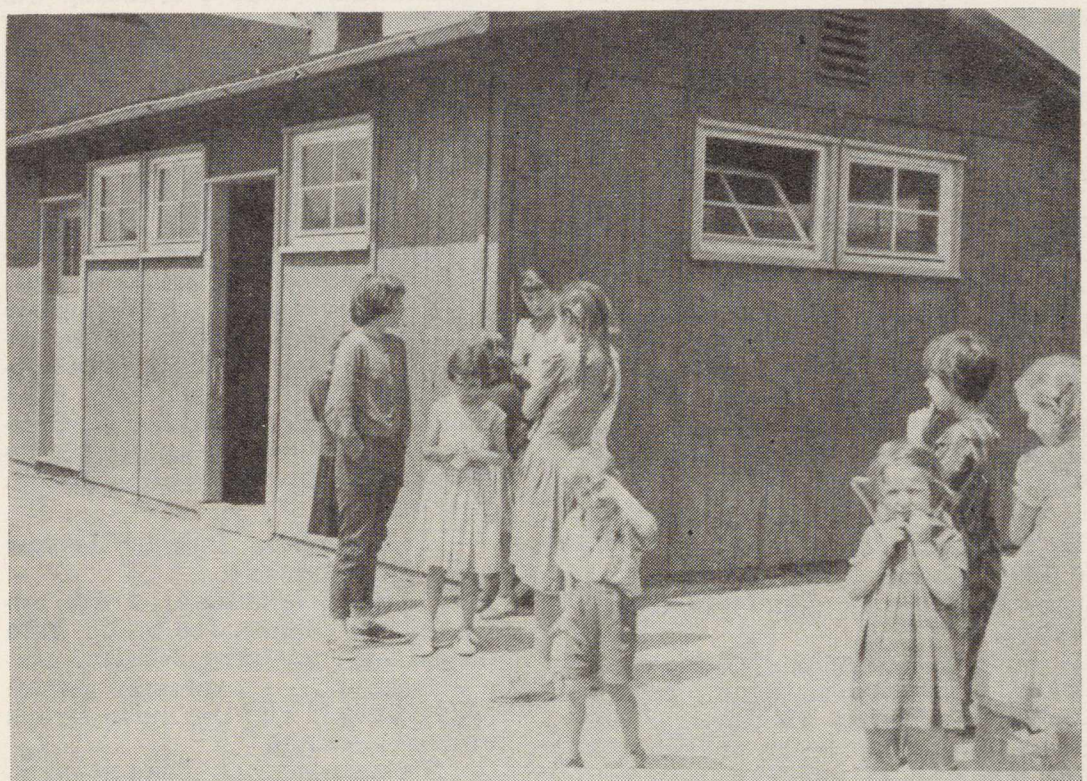

vaikelių ir tėvo, kuris, apsisukus galvai, parvyko į ok. Lietuvą... Šone stovi T. Bernatonis, mane vežiojęs po buv. amerikiečių zoną.

(7) Hannovery teko būti krikšto motina — krikštijome Wagnerių dukrelę.

(8) Netrumpai svečiavausi Vasario 16 gimnazijoj, mačiau lietuviškai bręstantį jaunimą ir pasiaukojusius pedagogus; čia mes esame gimnazijos darže prie braškių; kartu gimn. mokytoja dr. Deveikė

(9) Per jos rankas eina vaistų pakiečiukai į ok. Lietuvą ir Lenkiją — tai Balfo tarnautoja E. Kairienė.

(10) Aplankiau ir liet. "Baltuosius Rūmus" — Vliko Vykdomosios Tarybos būstinę Reutlingene; ką radau darbe, tą ir nutraukiau: iš k. žurn. S. Miglinas, radijo komentatorius liet. sovietikos žinovas, Eltos sekr. O. Babionaitė, VT pirm. J. Glemža ir žurn. H. Jakužaitis, Eltos žinių biuletenio red. (Trūksta VT narių dr. P. Karvelio ir J. Kairio; nuo šių metų pradžios iš pirm. pareigų pasitraukia Glemža ir nebedirba Jakužaitis).

(11, 12 ir 13) Tremtinių stovykla Ulme; ar atsimename panašiai gyvenę prieš 10 metų? Lietuvių būrelis po pamaldų prie vok. bažnyčios Saltzgittery-Lebenstedte, kur kartą per mėnesį atvyksta kun. Šarka. Senelių prieglauda Miunchene.

(14) Gautingeno sanatorijos prie Miuncheno lietuviai su sielovados ved. T. kun. A. Bernatoniu.

(15) Mūsų jauni vyrai darbo kuopoje— tas tiltas jų rankų darbas.

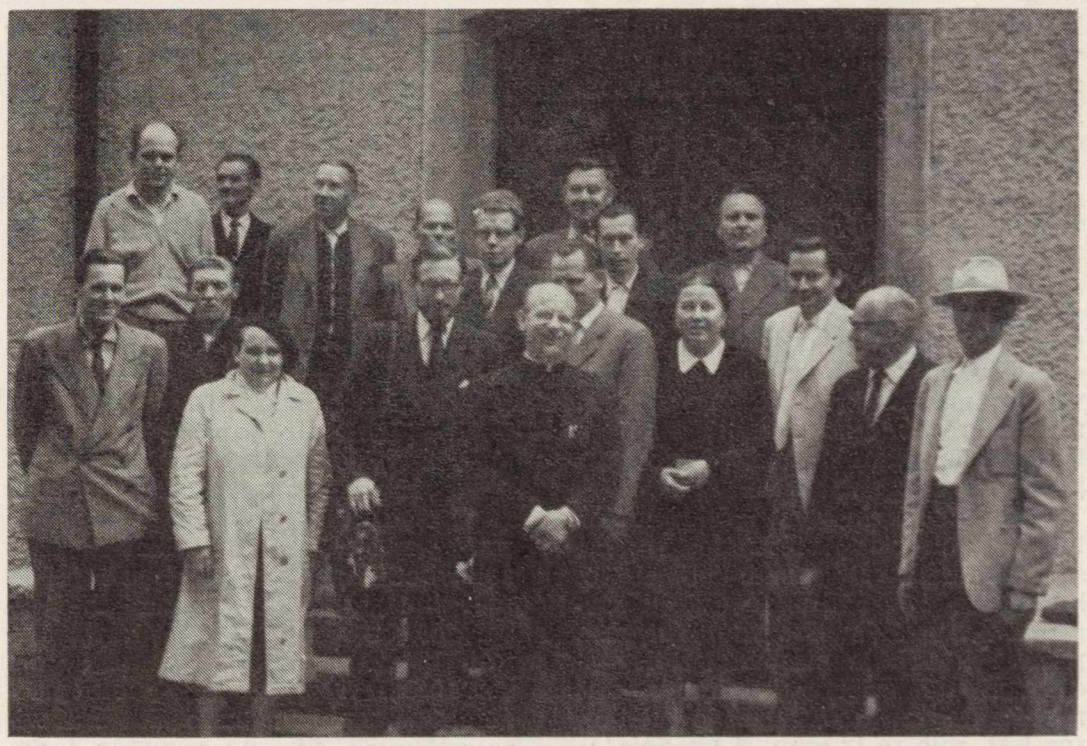

VILNIAUS VIZIJA / VISION OF VILNIUS — Jadvyga Paukštienė

Iš pernai metų gale vykusios parodos Chicagoje.

TELEGRAMA

KAZYS JANKAUSKAS

Buvo tamsus vakaras. Tuščiu vieškeliu aš ėjau į geležinkelio stotį. Šone, kur pasiliko Laužėnų vienkiemis, pamažu tilo triukšmas ir dainos. O po kelių minučių aplink mane viešpatavo visiška tyla, tikarti po kojomis girgždėjo žvyras. Tirštas rudens rūkas, kuris dieną buvo apgaubęs visą Lietuvą, dabar tikriausiai dar labiau sutirštėjo, ir aš nė savo kojų nemačiau. Nusiteikęs buvau prastokai. Truputį skaudėjo galvą nuo alaus, o ausyse vis dar skambėjo vienkiemyje kiaurą dieną girdėtos dainos. Nakties tyloje tas skambėjimas buvo itin įkyrus.

Prie mažų kaimo kapinėlių, kurios buvo prie pat vieškelio, ramiai stovėjo du stori beržai. Tik iš to, kad pamačiau baltus tų dviejų sargų liemenis, aš susivokiau, kad einu pro kapines. Čia mane labai išgąsdino slapukas šuo (atsimenu, net man plaukai pasišiaušė, o vėliau, tur būt, nuo to ir smukti pradėjo!). Tas nelabasis šuo be jokio įspėjimo puolė iš griovio man po kojomis, o kai aš atšokau, jis sušnypštė ir vėl dingo.

Jokių kitų įvykių iki pat stotelės nebuvo, tiktai du sykius, vieną kartą dešinėje, antrą kartą priešais, — sužibo mažytė ugnelė, tur būt, vienkiemiuose ir tiktai akimirkai — pasišviesti kelią nuo lovos iki kibiro su vandeniu.

Į stotelę aš atėjau per anksti. Traukinio čia dar niekas nelaukė, geležinkelyje buvo tamsu tik gale stotelės pro rūkus geltonavo semaforo akis.

Keleivių kambarėlis, į kurį įėjau pailsėti, buvo tuščias. Labai silpnai švietė žibalinė lempa, ji kabojo palei lubas, ir aplink ją skraidydamos dūzgė didelės musės. Man, kaip ir pirma, truputį skaudėjo galva ir merkėsi pavargusios akys. Aš gana patogiai įsitaisiau ant ilgo suolo, po galva pasidėjau portfelį, pilną "Vakarų Europos literatūros" užrašų. Čia pat, už lentinės sienos, greti mame kambaryje, visą laiką juokėsi budėtojas, kalbėdamasis su tokiu pat nakties ramybėje nuobodžiaujančiu kitos stotelės kaimynu. Juos abu skyrė platūs laukai ir beržynai, bet jie vienas kitą gerai girdėjo ir puikia i suprato. Ta jų naktinė kalba trukdė man miegoti. O be to, į keleivių kambarėlį, kur aš gulėjau, įėjo moteris pilku rudeniniu apsiaustu ir tokia marga skarele ant galvos, lyg ji būtų ėjusi per mišką ir lyg tai būtų visai ne skarelė, bet rudens lapai, kurie jai iš margino plaukus. Mergina labai atsargiai, be garso uždarė duris, tartum bijodama mane pažadinti, apsižvalgė ir atsisėdo ant suolo priešais. Jai, tur būt, buvo šalta. Ji visa susigūžė, pirštus susikišo į apsiausto rankoves, paslėpė smakrą drabužiuose ir, truputėlį nuleidusi galvą, pažvelgė į mane. Iš nustebimo aš bematant atsisėdau — prieš mane sėdėjo viena mano studijų draugė.

— Tai tu čia, Aušra? — paklausiau prieidamas ir dar nedrįsdamas patikėti, kad tai iš tikrųjų jinai.

—Aš tavęs nepažinau, — ji susijuokė ir padavė man ranką, ištraukdama ją iš apsiausto rankovės, bet vis slėpdama smakrą drabužiuose ir sėdėdama kaip pirma.

—Kur tu važiuoji? paklausiau, greta jos sėsdamas. Ji visa kvepėjo beržų lapais ir rudens miglomis nuo ilgo ėjimo!

— Sugalvojau Kauną aplankyti. Tiesiog, žinai, oro pritrūkau, tyliose tėviškės lygumose besigydydama. Sakau, nuvažiuosiu, tave sutiksiu, abu nueisime į "Karmen" spektaklį. Labai puiku, kad mes šioje stotelėje susitikome. Man bus smagu važiuot su tavimi iki pat Kauno. Še, pašildyk man pirštus, aš visa sužvarbusi nuo to begalinio rūko.

—Į Laužėnų vienkiemį aš tiktai dėl tavęs važiavau, bet tu jame tyčia nepasirodei, o dabar kalbi apie tai, kad norėjai mane sutikti ir važiuoji į Kauną. Visada tu nenuosekli kaip vaikas! — bariau aš ją, delnais trindamas jos šaltas rankas.

— Aš nenorėjau statyti tavęs į nepatogią padėtį. Juk tu žmogus labai sveikas ir bijai džiovininkų, o Laužėnuose būtum turėjęs greta manęs sėdėti, ir galvotum, kad aš tave užkrėsiu. Aš jau seniai pastebėjau, kad tu manęs vengi, ir žinau kodėl — mus skiria sunki liga.

— Tu neteisi, Aušra! Nėra žmogaus, kurį aš gerbčiau daugiau negu tave. Juk aš jau labai seniai tave įsimylėjęs, visada tavęs ilgėdavausi ir tiktai nedrąsa mane nuo tavęs atitolindavo...

— Na, dabar tai jau tu girsies, dabar įtikinėsi ligonį, kad jį nuramintum. Tu puikiai supranti, kad mes gal jau paskutinį kartą susitinkame, ir nori uždailinti visus nelygumus, kurių labai daug buvo pažintyje. Tai vien tik užuojauta... pasivėlinai, mielasai, aš vis tiek nebegaliu pasveikti ir jaučiuosi nuskriausta... aš tau dovanosiu... — ir ji susijuokė, abiem rankom suspaudė mano alkūnę ir ant peties man padėjo galvą.

Tuo momentu į laukiamąjį įslinko budėtojas. Jis priėjo prie mūsų didelis, platus, apžėlęs, mieguistas, nepatenkintas ir mumis ir tamsia lempa.

— Labas vakaras, gerbiamoji... išgirdau jūsų balsą, sakau, nereikės žmogaus siųsti į vienkiemį... štai jums telegrama... — jis padavė Aušrai popierėlį ir nuėjo, o man taip viskas užvirė krūtinėje — tas laukinis lokys tikriausiai klausėsi mūsų pokalbio, pridėjęs ausį prie plonos pertvaros.

— Tai aš negalėsiu važiuoti, — pasakė Aušra, pamažu plėšydama telegramą ir popieriaus skutelius rinkdama į saują. — Iš Kauno pas mane rytoj atvažiuoja Juozas... aš turiu tuojau grįžti atgal į viekiemį.

— Tai tu dėl Juozo paliksi čionai mane vieną? Kiek aš atsimenu, Juozą tu dažnai pašiepdavai ir juokdavaisi iš jo, kad jis už paskutinius pinigus perka tau ir sau bilietus į teatrą ir dar su taksi veža tave iki miesto sodo...

— Nereikia kalbėti apie praeitį. Juozas geresnis ir už tave, ir už mane. Aš maniau, kad jis, kaip ir tu, mane užmiršo. Be jis štai atvažiuoja ir, be to, tiesiai pas mane, o tu buvai Laužėnuose apsistojęs pas Marytę... — Ji buvo labai patenkinta, kad jai pavyko sumalti mane į dulkes.

— Ak, Aušra, kad tu žinotum, kaip mes vienas kitą skriaudžiame! — norėdamas ją sustabdyti, aš paėmiau merginą už abiejų rankų.

— Niekad tu nebuvai su manimi toks švelnus, kaip dabar, kada jau viskas praėjo, — ji atsistojo ir pasitaisė šaliką, paskui padavė man ranką, atsisveikino su manimi labai draugiškai, kad be jos man dar skaudžiau būtų. Pasisiūliau ją palydėti. Ji atkirto: — Stoties budėtojas turi arklį, o tu pasivėlintum į traukinį, jei mane lydėtum,—Aušra nusišypsojo ir negarsiai pabaigė: — Aš maniau, kad man bus daug sunkiau su tavimi išsiskirti...

Be jokio garso paskui ją užsidarė durys. Ne, jos liko praviros, tartum tamsi, miglota naktis nebūtų leidusi jas uždaryti. O mane vėl ėmė kamuoti vienatvė, ir aš labai piktas gulėjau išsitiesęs ant suolo. Keista mergina! Puikiai jai pavyko atkeršyti. O gal visa tai buvo iš anksto suplanuota, gal ji žinojo, kada aš žadu grįžti atgal į Kauną, ir susitarė su budėtoju? Vienu žodžiu, ji man smogė taip stipriai, kad aš gulėjau paslikas ant kieto suolo ir patylomis keikiau tamsią lempą, kuri, lyg niekur nieko, rūko palubėje. Budėtojau, kad tave velniai griebtų, įpilk daugiau žibalo į lempą! Pakeisk knatą, režisieriau tu nelaimingas!

Netrukus į kambarėlį ėmė rinktis keleiviai, ir aš turėjau atsikelti. Budėtojas atidarė kasos langelį.. Iš jo kambario aiškiau pasigirdo Morzės aparato plepėjimas ir padvėlkė tabako dūmų kvapas.

Bilietą aš nusipirkau paskutinis ir paskutinis sėdau į traukinį. Jis pastovėjo čionai porą minučių. Iš vagonų į mažytį peroną liejosi balta šviesa. Traukinys pajudėjo nesušvilpęs, tartum norėdamas iš čia slapta pasprukti, ir stotelė tuojau pat nutolo į tamsą.

Gretimoj stotelėj į tą patį vagoną, kuriame aš važiavau, įlipo Juozas. Vadinas, jis jau grįžta iš Aušros vienkiemio, o ji man melavo sakydama, kad gavusi iš Juozo telegramą ir kad rytoj jis atvažiuojąs. Aš priėjau prie laimingo konkurento ir norėjau su juo pasikalbėti. Ištiesiau jam ranką. Jis sėdėjo ant suolo kraštelio labai susikrimtęs ir rūkė.

— Na, sveikas, Juozeli! Iš kur tu čia dabar grįžti?

— Grįžtu iš laidotuvių. Aušra mirė prieš tris dienas. Jos brolis, kaip mes buvome susitarę, iškvietė mane telegrama, — paprastai atsakė Juozas, kaip ir visi tie, kurių širdys kupinos sielvarto.

— Bet aš buvau Laužėnų vienkiemyje, ir tenai man niekas apie Aušros mirtį nieko nepasakė! — atkirtau aš susierzinęs, vis dar negalėdamas viso to atsitikimo išnarplioti.

— Marytė tikriausiai nenorėjo tau nuotaikos gadinti, už tai nieko ir nesakė...

Juozas dar kažką kalbėjo, bet aš nesiklausiau. Mane buvo pavergęs tas gražus sapnas, kurį aš prieš porą valandų mačiau stotelėje, užmigęs ant kieto suolo. Nors aš ir buvau svečiuose pas Marytę, bet visą laiką tiktai apie Aušrą tegalvojau, ir štai ji prisisapnavo man tokia, kokią aš ją pažinojau ir kokią įsivaizdavau. Prisiminimai apie šitą merginą taip giliai buvo man įstrigę į atmintį, kad iš šitų prisiminimų susiklostė lengvas, melodingas sapnas.

Nenorėdamas ardyti mūsų draugystės, sapno aš Juozui nepapasakojau, ir mes abu tylėjome, tik vagonai pašėlusiai greitai skaičiavo bėgių susidūrimus, o priekyje subaubė garvežio sirena.

1956

— K. Jankauskas yra viduriniosios N. Lietuvoj išaugusios kartos (Vaičiulaitis, Mazalaitė, Jankus) beletristas, linkęs į impresiomizmą; jo tematika daugiausia iš geležinkelečių gyvenimo. Nepriklausomybės metais išleido romanus Janunystė prie traukinio, Vieškelyje plytų vežimai, apysakų rink. Dulkini batai ir kt.

Ši Jankausko novelė yra paimta iš neseniai ok. Lietuvoje išleisto rinkinio "Kaštonai krito". Autorius ilgai turėjo tylėti, nepriimtas į rašytojų biografinį leidinį, niekur neminėtas; bet ir čia, kaip matome, autorius nepataiko į "toną".

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė

J. AUGUSTAITYTĖ-VAIČIŪNIENĖ, poetė, Chicago, Illinois. Privati nuotrauka
MRS. J. AUGUSTAITYTĖ-VAIČIŪNIENĖ, potess, Chicago, Illinois.

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, pirmajame Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmetyje išaugusi poetė; kai kiti ot meto autoriai leido knygą po knygos, ji nuosaikiai tenkinosi periodika, pirmą kartą viešai debiutavusi antologijoj "Pirmas Dešimtmetis". Dėl to jos debiuto, kadangi abėcėlės tvarka ji ėjo pirmoji, pirmu eilėraščiu (visoj antologijoj!) "Graži Tu, Marija" antologijai ji davė "toną", kurio nepakęsdami atsisakė joje dalyvauti net keli "pažangieji" poetai, dabar palikę okupanto šlovinti... Tos idealistinės simbolinės krypties J. A.-Vaičiūnienė ištikimai laikosi iki šių dienų, dievybei skirdama savo pirmąją duoklę, žmogų ir jo žemės kelius jungdama su dangumi ir gamtą traktuodama kaip pasakų šventyklą. Jos šūkis, paskelbtas 1928, lieka gyvas ir dabar: "Jei norit, kad žemėj nebūtų klaiku, — Mylėkite žemę džiaugsmuos ir skausmuos.".

Nuo pat Nepriklausomybės pradžios V. buvo gimn. mokytoja. Išleido: Su baltu nuometu, 1931, Skeveldros, 1946, Žvaigždėtos naktys, 1952; spaudoje — Ant aukuro laiptų.

KREGŽDĖS IŠKELIAVIMAS

Moliniai nameliai po stogu
Paliko žiemot vanagam:
Aš jų užrakinti, apsaugot nemoku
Mano džiaugsmui trumpam.

Palydi kalnai be kepurių
Ir vėjų širdis nerami.
Linguoju ant laivo siūbuojančių burių
Žaisdama mirtimi.

Padangės ir gelmės įniršta,
Ir burė suplyšusi jau...
Ant sūpančių rankų, kaip kūdikis miršta,
Ir aš mirt nebijau.

Nuskendusiam laivui sudėta
Legendų, dainuota dainų,
Kad žaisčiau mirtim po dangumi žvaigždėtu
Viršumi vandenų.

SUTARTIS SU VĖJU

Kaip auksinės paukštės lapai sklando, —
Santaiką su vėju aš ant jų pasirašiau:
Tegu gęsta raidės mano vardo,
Tegu žemė aimanuoja dar graudžiau!

Aš prie jos, kaip lapas prisiglausiu,
Kolei baisios sniego pūgos siautėdamos kauks,
Kol su vienu rytmečiu tyliausiu
Bėgt namo išlaisvintas upes pašauks.

Ne veltui ir parašą padėjau
Ant išplėšto margo lapo knygų praeities;
Tik be reikalo dar patikėjau
Vėju laukuose viduj rudens nakties.

PALAIMINIMAS

Kai tik pažadina iš miego
Išblyškęs angelas nesantaikoj gimdytų valandų,
Iškilusią iš mirusiojo diego,
Aš juodą duoną atneštą randu.

Ji ta, kurią ir vakar valgiau,
Ir metų metais valgysiu kas dieną, šiandien ir rytoj,
Kad neišsektų kvepiantis jos baltas kraujas
Nei praeity, nei būsimoj kartoj.

Pralaužusi girdžiu jos tvinksnį,
Kaip jaučia neapspręstą žemės skonį alkanas želmuo,
Dienos šešėlis kloja tiesų laiko žingsnį,
Kaip geria lietų trokštantis akmuo.

Išblyškęs angelas kartoja —
— Jau teka saulės veidu vakaro srovė — užmik saldžiai!
Žinau, kad spalvos rimsta, keičiasi iš lėto,
Daugėja mano duonos likučiai.

ŠVIESAI IŠĖJUS

Žemi ir tamsūs vakaro langai,
Užuolaidos stiklinės kvepia mėlyna vėsa.
Miegok ramiai: per dieną pavargai,
Keliaudama nelygintais takais basa.

Aš sutemoj linguosiu, kaip žolė,
Į smėlio gelsvą pusnį įsibridusi giliai,
Pakol paskelbs rytojų volungė
Ir gyvojo lietaus pirmieji krituliai.

Kiekvienas rytas kažinkur toli
Jaunėja, laukdamas sugrįžti atgalios eilės.
Iš jo atplaukia vandenys žali —
Ant veido žemėn įsibridusios žolės.

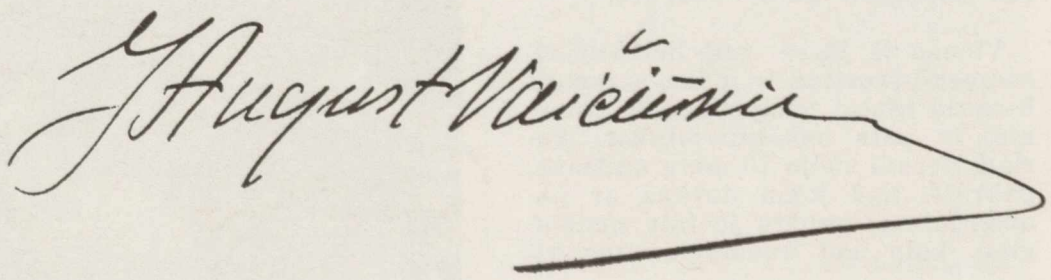

KONSULO J. BUDRIO sukakčiai atžymėti sudaryto komiteto ir JAV LB tarybos pirmininkas pulk. J. Šlepetys sveikina sukaktuvininką. Šalia — V. Sidzikauskas, padaręs išsamų pranešimą apie sukaktuvininką. Foto V. Maželis

Gen. Lietuvos konsulas J. BUDRYS

švenčia 70 metų amžiaus sukaktį

Visuomenė, pagerbdama Lietuvos generalinį konsulą New Yorke Joną Budrį, tose pareigose esantį jau nuo 1936 metų, gausiai susirinko į specialiai tam suruoštą New Yorke minėjimą-iškilmes. Jas spauda plačiai atžymėjo. Ta proga čia norisi išryškinti porą momentų.

Vienas iš jų — kad lietuvių visuomenė įvertina ir moka atžymėti lietuvių tautai nusipelniusius asmenis. Ir pats sukaktuvininkas, kuriam pernai suėjo 70 metų amžiaus, pabrėžė, kad jokia dovana ar paaukštinimas nebūtų jo taip nudžiuginę, kaip kad nudžiugino tas visuomenės įvertinimas ir pagerbimas. Ir iš tikro — čia matei jo atėjusius pasveikinti ir VLIKo pirmininką dr. A. Trimaką, ir kitų veiksnių atstovus, ir socialdemokratų šulą Vasario 16-sios Akto signatarą prof. J. Kairį, ir tautininkų organizacijų, ir kitų gausių draugijų, sambūrių ar susivienijimų atstovus. Matei "senimą" ir jaunimą.

Ypač simboliška pasirodė mažlietuvių dovana: M. Brakas, išimties keliu gavęs žodį, ta proga sukaktuvininką pasveikino visų Mažosios Lietuvos lietuvių vardu ir Mažosios Lietuvos bičiulių vardu įteikė Klaipėdos krašto žemėlapį.

Kodėl Klaipėdos?

J. Budrio vardas yra vienas iš labiausiai susijusių su Klaipėdos atvadavimu vardų.

Atsikurianti Lietuvos valstybė yra padariusi visą eilę nuostabios drąsos žygių. Vienas iš jų — sukilimas Klaipėdos krašte, kuris, vadovaujamas J. Budrio, padavusio ranką Erdmonui Simonaičiui ir kitiems patriotams, sėkmingai pravestas iki galo, atitaisė amžiais kryžiuočių lietuvių tautai smurtu padarytąją skriaudą ir įvykdė krašto gyventojų valią, prijungdamas jį prie Lietuvos, su kuria jis yra organiškai susijęs. Anot Brako žodžių, tomis istorinėmis 1923 metų dienomis Budrys su kitais nulėmė savo drąsa ir pasišventimu Mažosios Lietuvos tėviškės politinį likimą, lietuviškąją žemę ir jos lietuvius gyventojus grąžindamas atgal į lietuvių tautos kamieną.

Ir tolimesnė Budrio veikla yra tampriai susijusi su mažlietuvių rūpesčiais ir vargais, jų sielvartais ir jų tolimesniu likimu.

Margas ir šakotas J. Budrio gyvenimas, jo veikla savajam kraštui, einant įvairias atsakingas pareigas. Gal retas kitas pareigūnas yra tiek pasidarbavęs Lietuvos krašto saugumui ir žino jo įvairių paslapčių, kaip sukaktuvininkas.

Jis yra parašęs eilę straipsnių mūsų periodikai ir paskelbęs savo atsiminimus iš Klaipėdos krašto vadavimo.

Budrys gerai žinomas ir svetimiesiems. 1938 m. jis parašė angliškai ir išleido informacinį leidinį — "Short Economic Outline of Lithuania". 1940 metais New Yorko miestas jam suteikė garbės piliečio vardą.

T. N.

J. ŠLEPETYS congratulating Lith. consul J. Budrys on his birthday celebration.
JUBILIATUI PAGERBTI iškilmių dalyviai, gausiai susirinkę New Yorke į puošnią Carnegie Endowment International Center salę. Kalba sukaktuvininkas.
ATTENDANTS of Mr. J. Budrys' birthday celebration, New York, N. Y. Foto Maželis

ARCHITEKTO EDMUNDO ARBO PROJEKTAS

Lietuvos Atstovybės Rūmų Brazilijoj laimėjo I-mą premiją

ARCH. EDMONDAS ARBAS, Sacramento, Calif., laimėjęs I-ją premiją už Lietuvos Atstovybės Rūmų Brazilijos sostinėj projektą.

Lietuvos Atstovybės Rūmų fasadas. (Iš konkursui pristatytų planų).

Lithuanian Legation facade (contest project). Plan of Lith. Legation's lot.

Techniką E. A. studijavo Kauno ir Vilniaus un-se, architektūrą Austrijoje ir Vokietijoje. 1950 m. baigė Lawrence Technologijos Institutą architekto laipsniu. 1956 išlaikė Michigano valst. egz ir gavo reg. arch. teises; 1957 išlaikė NCARB valstybinius egz. Yra liet. architektų s-gos (ALIAS) ir Amerikos Arch. Instituto (AIA) narys. Nekonvencionalios, modernios kūrybos šalininkas, pasižymėjęs kompanijų darbuose ir asmeniškai.

Arch. E. Arbas, Sacramento, Calif., 1st prize winner of the construction project for the Lithuanian Legation in Brazil.

Atstovybės sklypo išplanavimas. (Iš konkursui pristatytų planų).

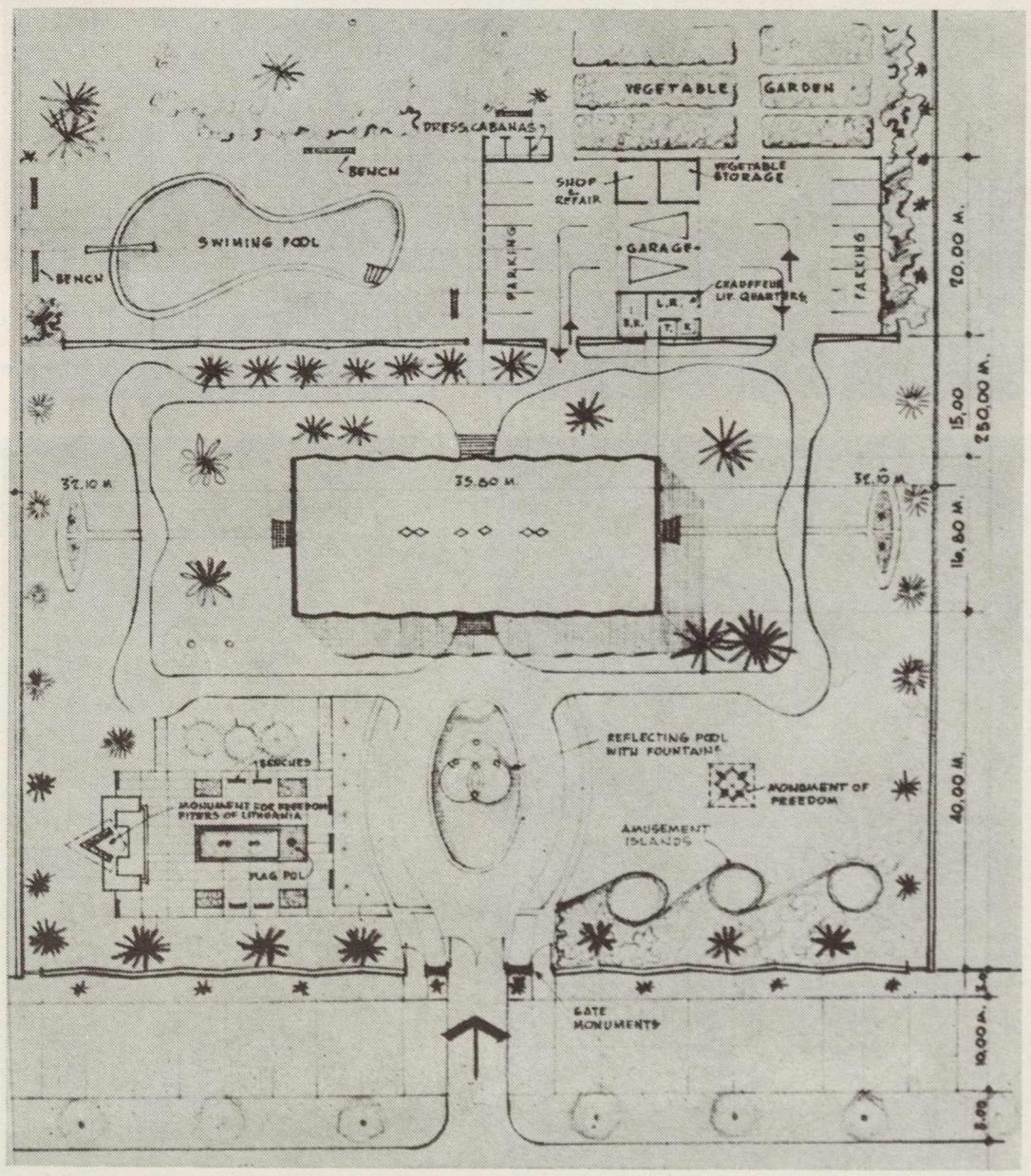

BUENOS AIRES

LIET. JAUNIMO TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖS DEŠIMTMETIS

LEONO KANČIAUSKO FOTO REPORTAŽAS

Prieš vienuolika metų į Argentiną iš Italijos ir kitur atvyko nemažas skaičius tremtinių, kurių daugumą sudarė jaunimas negalintis tūnoti vietoje, bet trokštantis dirbti kultūrinį darbą. Į šį kraštą tremtiniai atvykę rado senųjų emigrantų sukurtas organizacijas ir meno vienetus; buvo chorų ir vaidintojų būrelių, bet nebuvo tautinių šokių, kurie paskutiniu laiku buvo taip išpopuliarėję ir kurie etninės kultūros baruose dabar užima svarbią vietą. Susirūpinta tautinių šokių grupės ir pajėgaus choro suorganizavimu iš atvykusiųjų ir vietinio lietuvių jaunimo. Besiruošiant švęsti 1949 m. vasario 16 šventę minėjimo komisija į programą jau įtraukė ir tautinius šokius. Tuoj vienas iš jaunimo, Vytautas Namikas, ėmėsi tautinių šokių grupės organizavimo ir ruošimo Vasario 16 pasirodymui. Pirmas pasirodymas pavyko. Grupė ėmė dar aktyviau dirbti ir per trumpą laiką tapo tvirtu ir visur laukiamu meno vienetu.

Neužilgo A. Petravičiaus (netrukus mirė) pastangomis susiorganizavo tautinis ansamblis "Daina" prie kurio prisijungė ir tautinių šokių grupė. Paskutinis ansamblio vadovas buvo pianistas Andrius Kuprevičius, bet jis išvyko į JAV ir "Daina" nutilo. Tačiau tautinių šokių grupė pasiryžo dirbti viena ir iki šios dienos tebegyvuoja. Grupės vadovui V. Namikui išvykus į JAV jo pareigas paėmė Z. Jaunius, O šiam išvykus grupei vadovauja Alg. Rastauskas (ž. foto 1).

Sunku įvertinti tą jaunimo darbą ir vargą darant repeticijas ir dalyvaujant programose. Kas besuskaitys tas nuo studijų ir darbo atliekamas valandas, praleistas berepetuojant? Niekas. Ir patys šokėjai to nedaro, nes jų tikslas ne sugaištas valandas skaityti, bet mokėti šokti taip, kad tinkamai mūsų tautos meną galėtų pademonstruoti savųjų ir svetimųjų tarpe.

Grupė turėjo kelias dešimtis pasirodymų. Grupei švenčiant dešimtmetį, teko garbė liet. tautinius šokius pademonstruoti kitataučiams ir Argentinos vyriausybės žmonėms.

ALG. RASTAUSKAS, tautinių šokių grupės dabartinis vadovas su šokėjomis Irena Veličkaite ir Onute Masiulyte.
Leader of the dance group **A. Rastauskas** with two of the dancers.

TAIP REPETUOJAMAS "MALŪNAS"...
FOLK DANSE "MALŪNAS" (The Mill) during rehearsal.

"LENCIŪGĖLIS" Pavergtų Europos Tautų parengimo programoje. Šoka: A. Rastauskas, I. Veličkaitė-Simanauskienė, J. Navikaitė ir L. Paliulionytė-Vedegienė.
"Lenciūgėlis" (The Little Chain) being performed during a Captive European Nation's program.

ARGENTINOS RESP. PREZIDENTO rezidencijoje suruoštame įvairių tautų tautinio meno pasirodymuos lietuviškos publikos dalis. I eilėje iš dešinės: dr. J. Simanauskas, Irena Mažuikytė, Šaulienė ir E. Čikštaitė; II eil.: B. Čekanauskaitė, Čekanauskas, "AL Balso" red. K. Norkus, J. Čikštas, Juknevičienė, Čikštienė; III-je eil.: Liet. Radijo valandėlės vedėjas Z. Juknevičius, K. Čekanauskienė, V. Babronienė ir D. Babronytė.
A part of the Lithuanian audience during a performance of national folk art at the residence of the President of Argentine.

L. TAUTINIŲ ŠOKIŲ grupės šokėjai estradoje laukia savo eilės pasirodyti Tarptautinio Kataikų Jaunimo kongreso metu Buenos Aires, Argentinoje, gruodžio 11. Iš kairės I eil.: V. Rastauskas, O. Čakanauskaitė, E. Čikštaitė, V. Cibavičius, I. V. Simanauskienė, J. Paliulionis, M. Čikštaitė, ir J. Navikaitė. II eil. O. Masiulytė, R. Cibavičius, A. Vasiūnaitė, A. Diminskaitė ir L. Šaulys.

LITH. FOLK DANCE group awaiting its turn to dance at the International Catholic Youth Congress in Buenos Aires, Argentine.

MUSŲ DAUG PASAKANTIS ŠOKIS "RUGUČIAI".
Folk dance "Rugučiai"

Argentinos Resp. prezidento dr. A. Frondizi žmona stebi įvairių tautų liaudies šokius savo rezidencijoje.

Mrs. Frondizi, Argentine President's wife, viewing the folk dances at her residence.

Pirmasis iš tokių pasirodymų buvo pernai metų lapkričio 21 d. lietuvių parapijos salėje įvykusioje Pavergtų Europos Tautų surengtoje programoje. Čia liet. tautiniai šokiai susilaukė daugiausia ovacijų (žiūr. foto 4).

Gruodžio 6 d. grupė turėjo ypatingą staigmeną — buvo pakviesta į Respublikos prezidento rezidenciją demonstruoti tautinius šokius kartu su kitomis tautomis. Tą kelių tautų pasirodymą stebėjo Respublikos prezidento žmona Elena de Frondizi, daug valdžios atstovų ir rinktinė atskirų tautų publika. Viskas vyko atvirame ore ir... kada atėjo eilė lietuviams pasirodyti scenoje, pradėjo lynoti. Visa publika ir šokėjai buvo paprašyti pereiti į rezidencijos kino teatrą, kur scena tokia maža, kad lietuviai negalėjo pademonstruoti nė vieno savo šokio. Visi labai apgailestavo, kad negali pasigrožėti lietuvių tautiniais šokiais, bet skaudžiausia buvo šokėjams, kurie taip uoliai ruošėsi, tiek vilčių turėjo ir negavo progos savo meno parodyti tikrai rinktiniams žiūrovams. (ž. foto 5, 6 ir 7).

Gruodžio 11 d. lietuvių tautinių šokių grupė buvo pakviesta dalyvauti Tarptautinio Katalikiško Jaunimo Federacijos suorganizuotame tautinių šokių demonstravime 37 tautų delegacijoms, kurios dalyvavo tuomet vykusiame Katalikiško Jaunimo Kongrese Buenos Aires. Čia lietuviai pašoko Lenciūgėlį, Rugelius, Oželį ir Malūną. (žiūr. foto 6, 7, 8, 9).

Ištisus dešimt metų be pertraukos šokiams groja akordeonistas Vyt. Cibavičius; Leonas Šaulys yra vienintelis šokėjas šokęs per visus dešimt metų. Kiti šokėjai — J. Navikaitė ir A. Rastauskas — šoka 9 metus, V. Rastauskas ir Irena Veličkaitė-Simanauskienė — po 8 metus, L. Paliulionytė-Vedegienė— 7 metus, O. Čekanauskaitė — 6, O. Masiulytė — 4, A. Lesniauskas, T. Jackevičius ir R. Vedegys po 3 m., D. Valnetinaitė ir A. Vasiunaitė po vienerius metus. Taip pat yra keletas jaunuolių, kurie daro pirmuosius bandymus, ir jiems gerai sekasi.

Vytautas Cibavičius, dešimt metų grojąs Arg. L. Tauitnių šokių grupei.

V. Cibavičius, a long time accordionist for the group.

VIKRUSIS "OŽELIS" 37 tautų atstovams sukėlęs gardaus juoko. Šoka: J. Paliulionis, V. Rastauskas, A. Rastauskas, A. Lesniauskas, R. Cibavičius ir R. Vedegys.

FOLK DANCE "Oželis" (The Little Goat), performed by male dancers.

"MALŪNAS" tarptautiniame tautų pasirodyme susilaukęs delegatų ovacijų.

A scene from the dance "Malūnas"

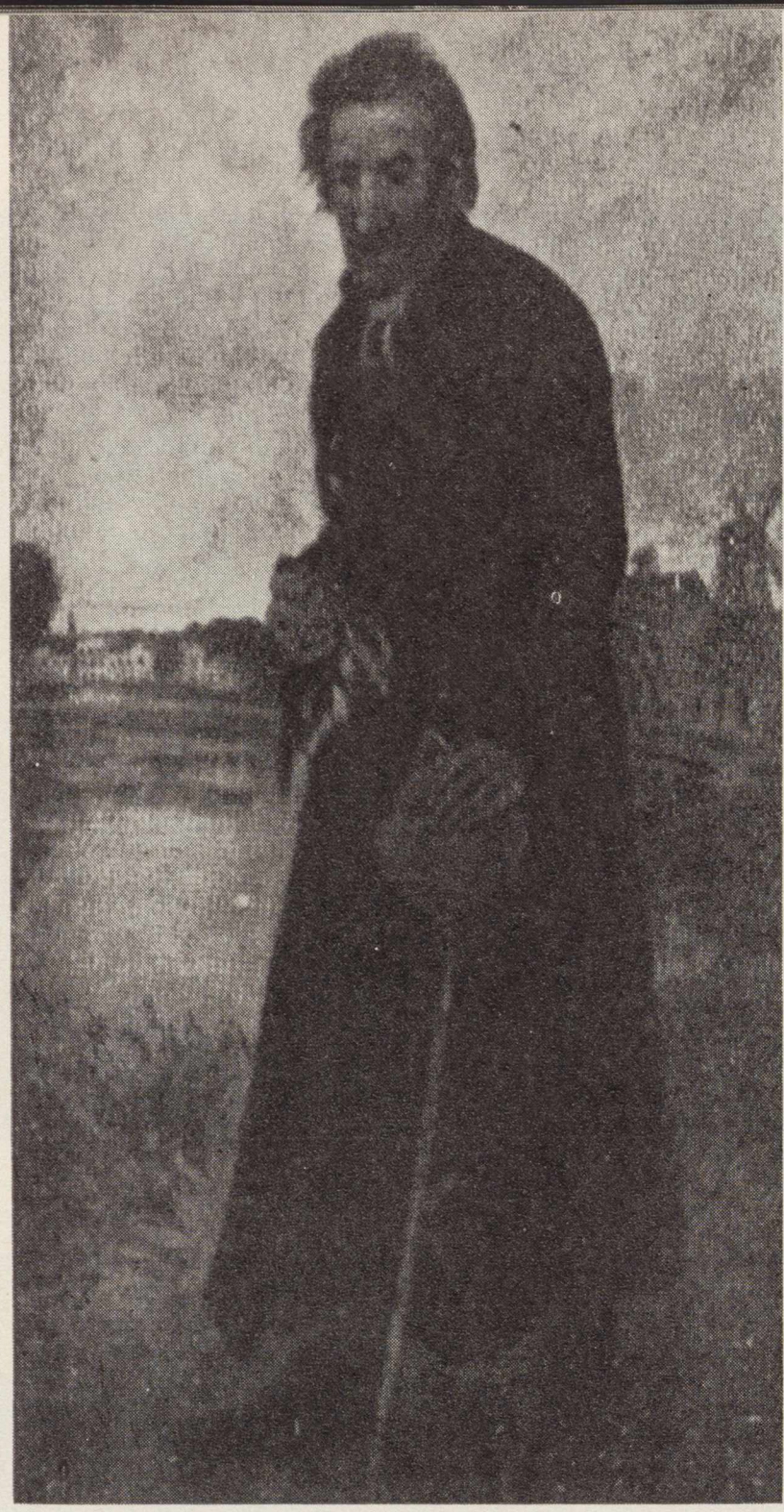

ANTANAS STRAZDAS (1763—1833) E. E. Roemerio portretas

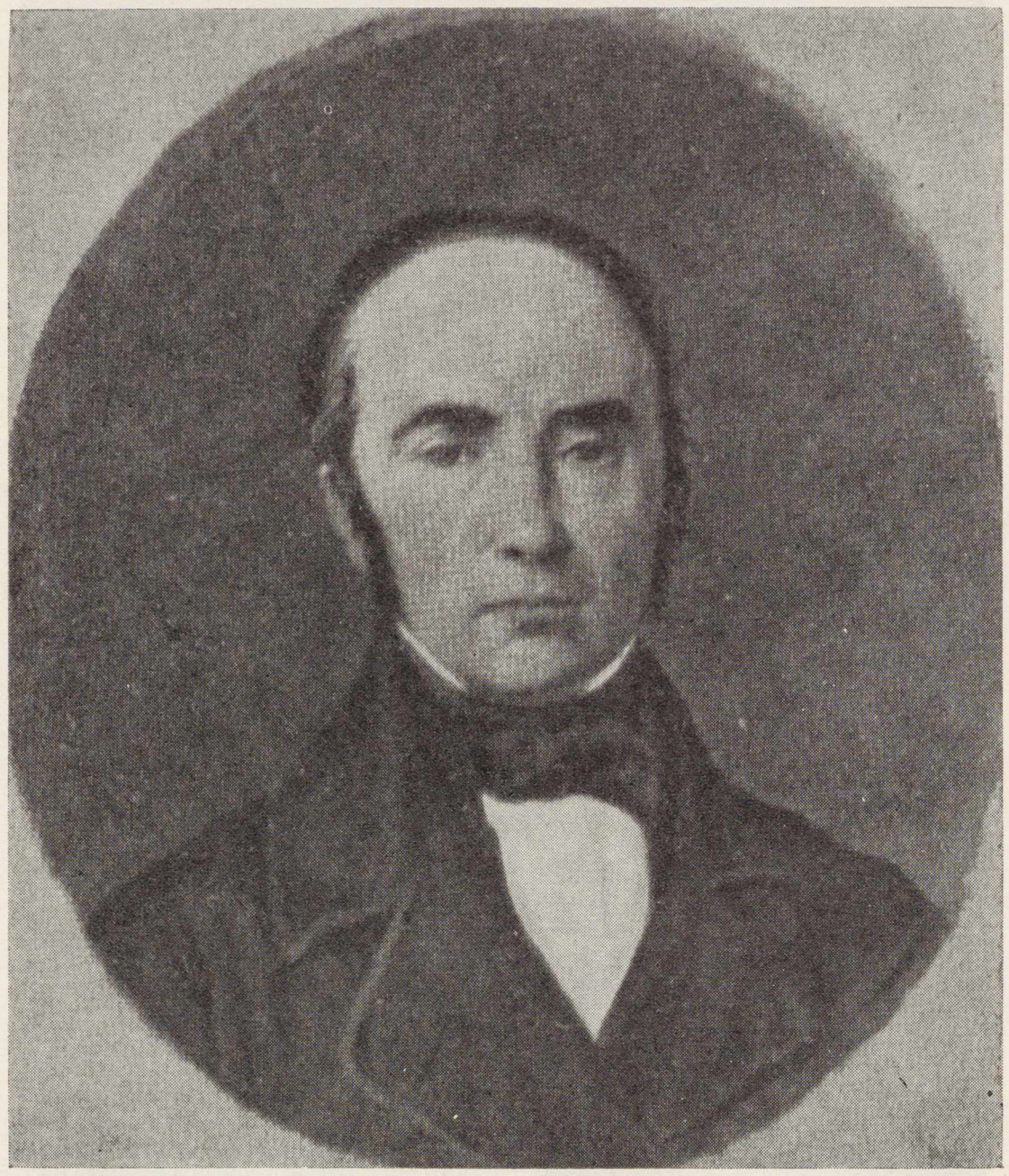

SIMONAS DAUKANTAS (1793—1864) J. Zenkevičiaus portretas

ANTANAS STRAZDAS B. Bučo skulptūra

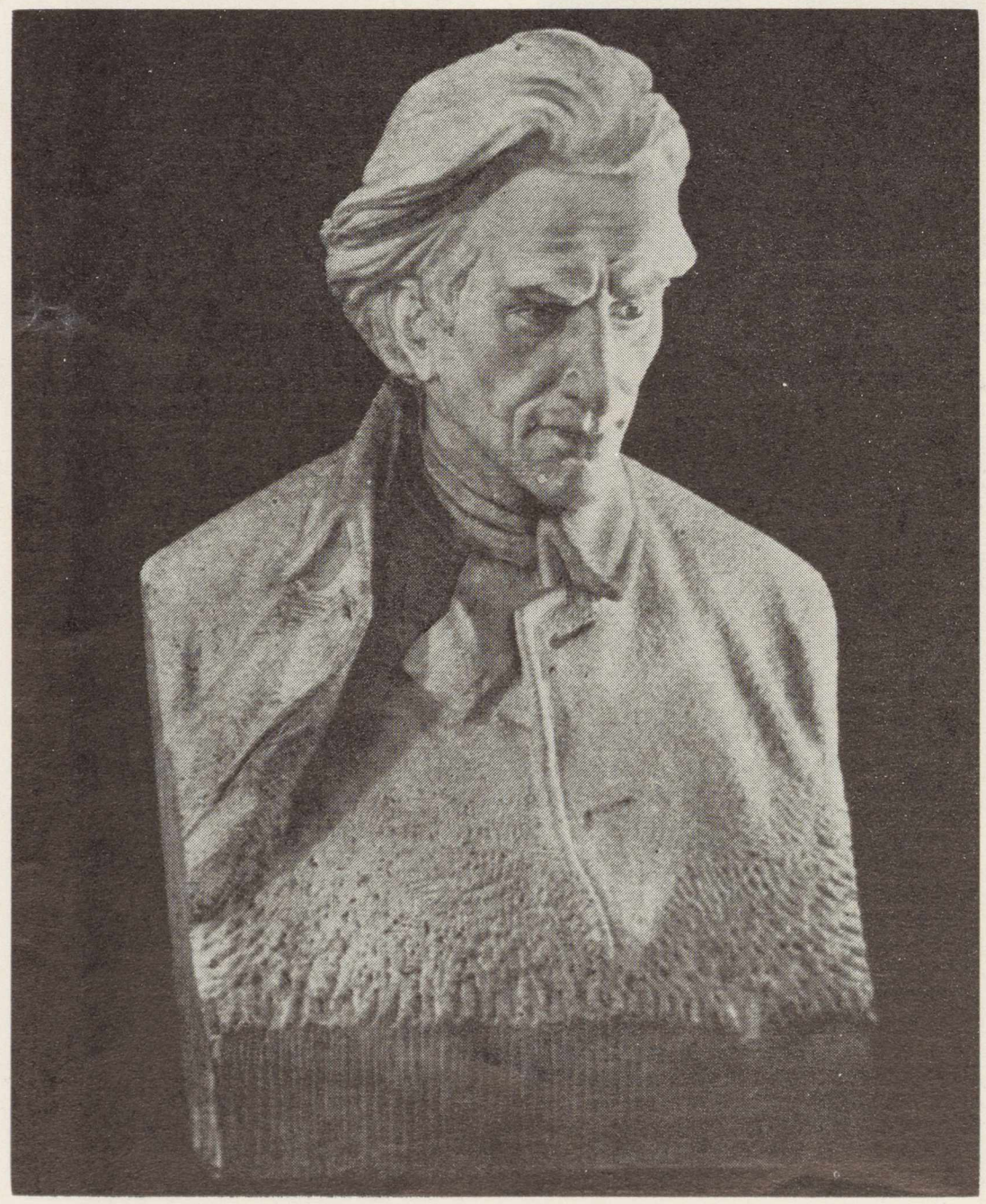

MŪSŲ RAŠYTOJAI MENE

GYVENIMO REALYBĖ IR DAILININKŲ FANTAZIJA

Mūsų rašytojų portretai lietuvių dailėje yra negausūs, o ir tie patys niekada nebuvo surinkti į vieną vietą, retkarčiais tepasirodą ir maža težinomi. Pirmieji literatūros vadovėliai mokykloms buvo neiliustruoti. Naujosius literatūros autorius pažinome tik iš fotografijų — ką gi, gyvename fotografijos amžiuje! Deja, ir fotografija nebuvo dar portretinė. Vienas "istorikas" "atrado" net ir Antano Strazdo fotografiją — į raštų leidinį įdėdamas skaisčią, palenkta galvele klieriko nuotrauką, matyt, nenorėdamas skaitytojo "piktinti" dail. Roemerio paveikslu, kuris yra įdomiausias ir charakteringiausias ankstyvųjų mūsų rašytojų portretas. Vėliau skulpt. Zikaras yra daręs jo bareljefą, o paskutiniu metu B. Bučas ok. Lietuvoje yra padaręs "oficialų" Strazdo biustą.

Simano Daukanto tikras portretas atrastas tik po to, kai ilgą laiką į spausdinius dėtas pagal pasakojimus grafiškas piešinys, kuriame, tiesa, tas didysis Lietuvos raštininkas bajoriška aukšta kakta, bet per rubuilis ir maž tepanašus į save.

K. Donelaičio ilgai neturėjome nei paveikslo, nei fotografijos. Tik paskutiniaisiais Nepriklausomybės metais naujieji chrestomatijų autoriai išdrįso parodyti ir šį tokį vaizdų iš jo biografijos bei kūrybos, didįjį net europiniu mastu kūrėją. Taip atsirado dail. T. Kulakausko grafiškas Donelaičio biustas. (ž. LD 1956 m. nr. 4). Dabar okup. Lietuvoje išdygo jau net keletas Donelaičio portretų; įdomiausias jų P. Rimšos darbo medalis.

Vienas iš turiningiausių naujesnės literatūros rašytojų portretų yra dail. A. Varno pieštas J. Biliū-

Tariamasis Simanas Daukantas.

no paveikslas, kuriame simboliu išreikšta jo ankstyvoji besišvaistanti mirtis. Vėliau Varnas yra nupiešęs visą seriją senųjų autorių mūsų mokykloms (Valančius, Baranauskas, Maironis...).

Iš mūsų klasikų gal daugiausia pieštas Maironis. Pačiam autoriui labiausiai patikęs dail Janulio portretas. Janulis yra toks dailininkas, kurs asmenį nupiešia panašų ir... dar pagražina. Maironio tos pačios pozos portretą jis yra nupiešęs du kartus: pirmasis yra Maironio Muziejuje (su gėlių vaza kairiame šone), antrasis (žiūr. šiuose psl.) — yra L. Mokslo Akademijoj Vilniuje.

Bet koks "patriotizmas" laisvojo pasaulio liet. dailininkų vengiamas. Jo vengia net ir vadinamieji realistai. Ok. Lietuvoj dailininkai verčiami piešti bei lipdyti kaip naujuosius politikos, taip ir literatūros stabus; šalia to, kartais jie pasigriebia ir to, kas arčiau lietuviškos širdies. Tas širdies darbas neliks neįvertintas ateityje, kai okupantų stabukus nuvers laisvės banga. j.b.

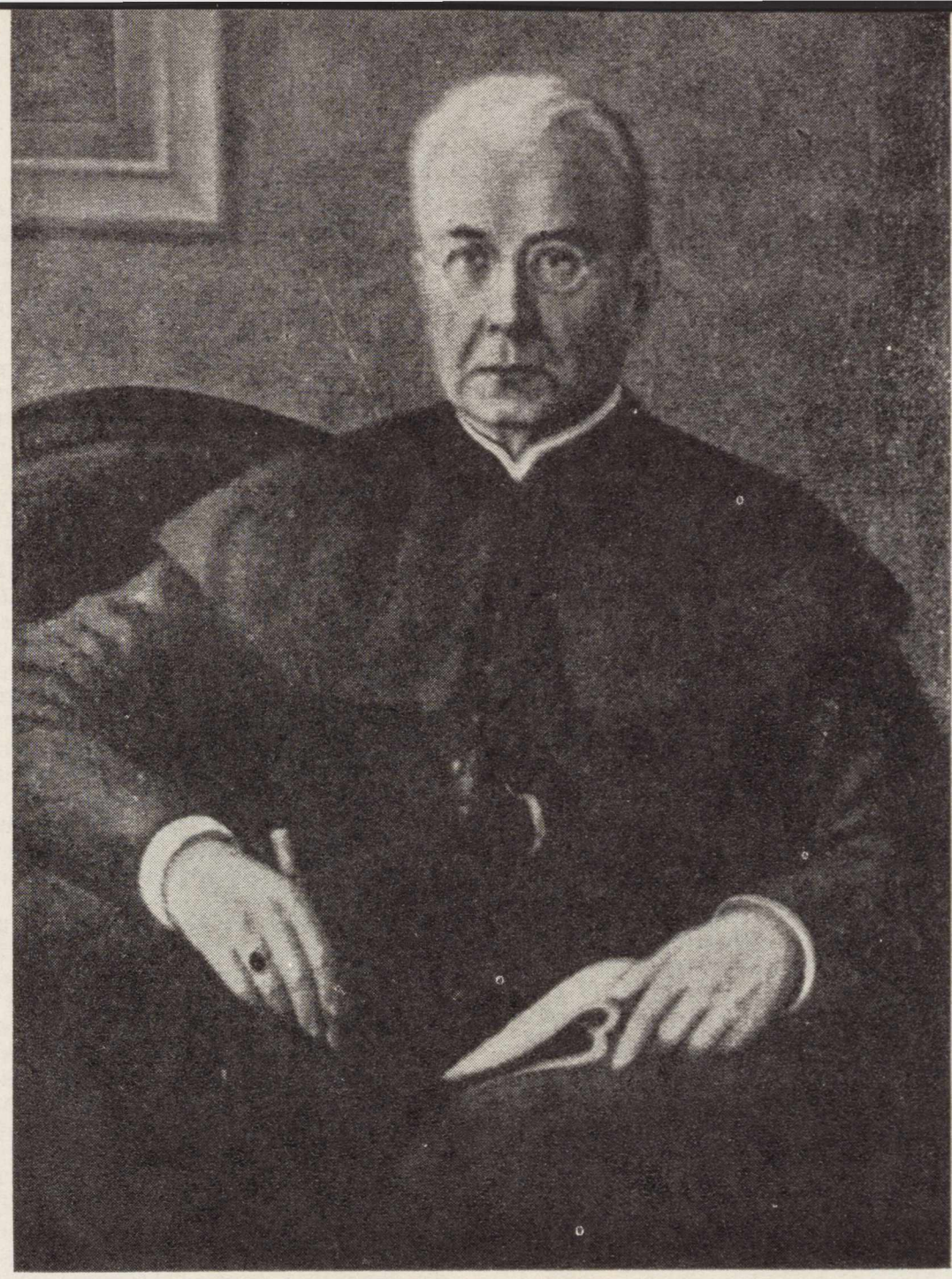

MAIRONIS (1862—1932) J. Janulio portretas

KRISTIJONAS DONELAITIS (1714—1780) P. Rimšos medalis

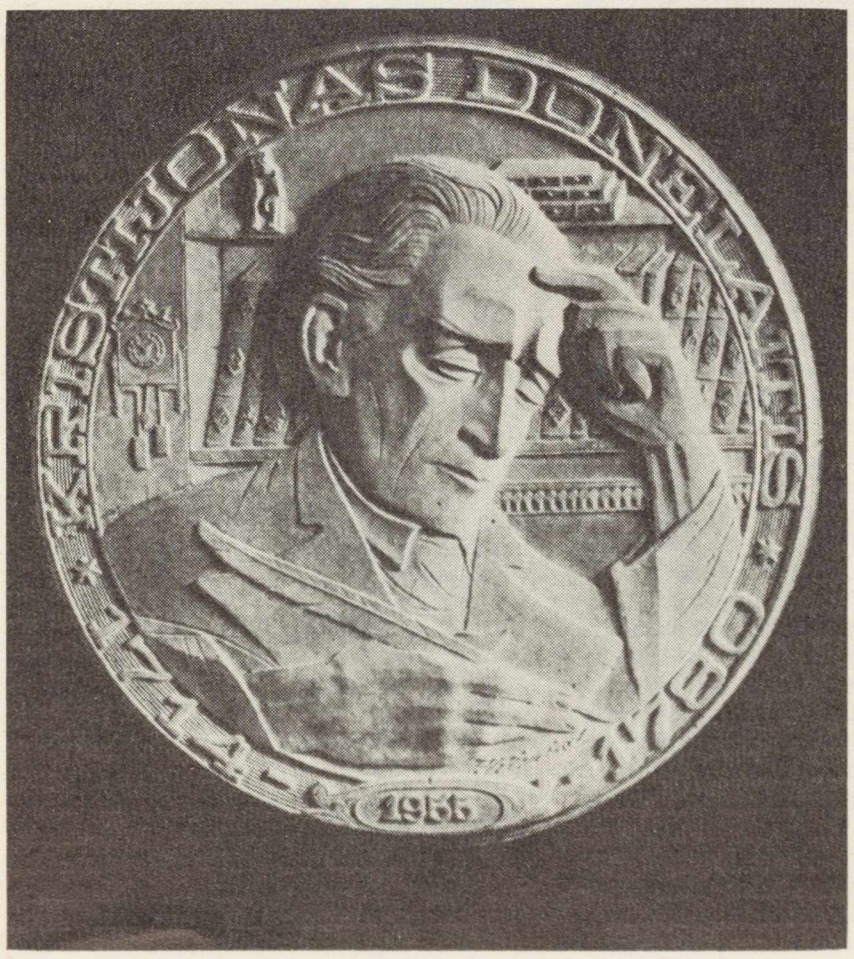

JONAS BILIŪNAS (1879—1907) Adomo Varno piešinys

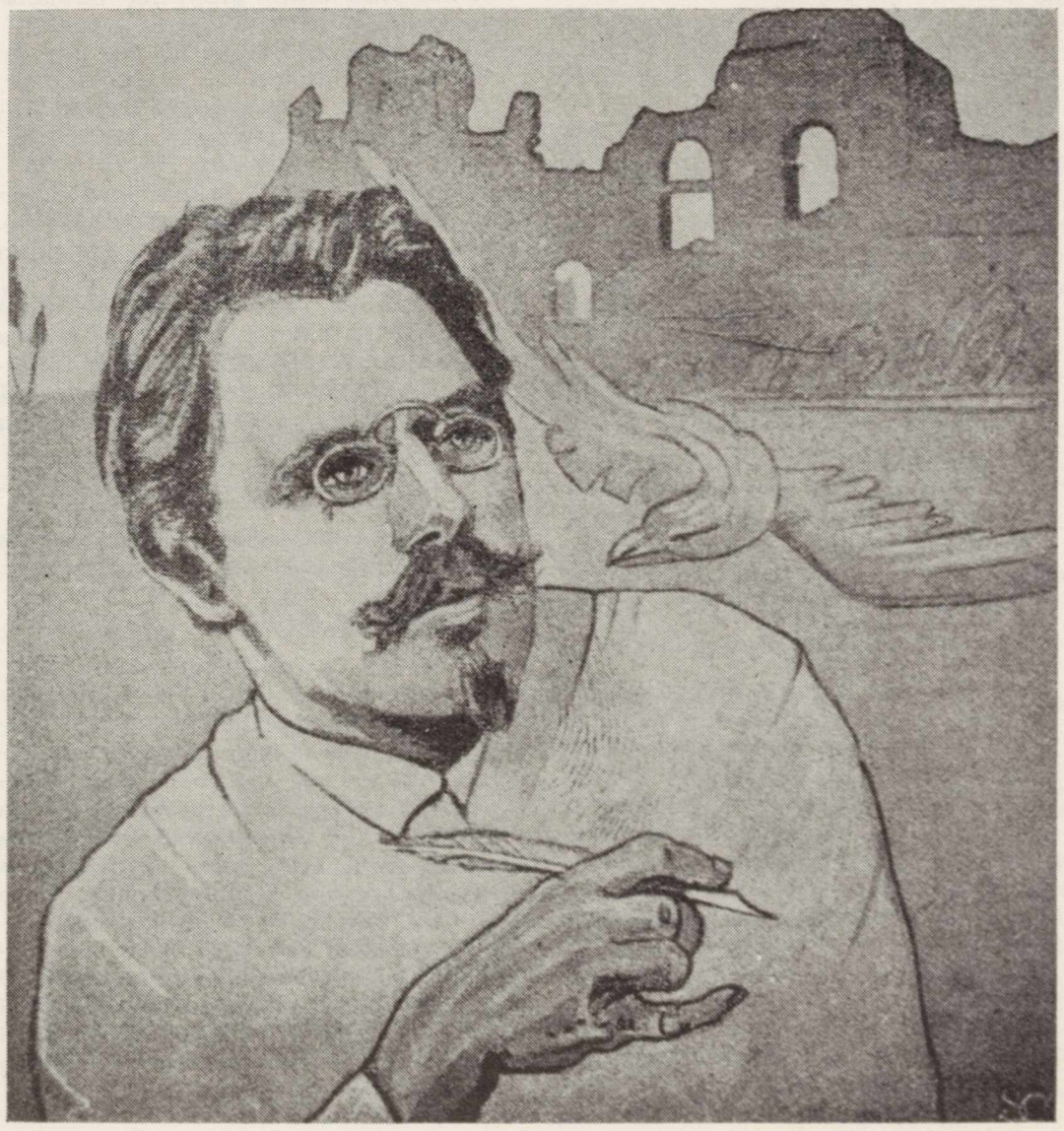

AUKSINĖ ŽEMĖ

Iš William Saroyan vertė J. Tininis

Mano senelė — tegu ją Dievas laimina — yra tos nuomonės, kad visi žmonės turi dirbti. Kartą prie stalo ji man tarė:

—Tu turi išmokti ką nors, turi išmokti ką nors pagaminti, kas žmogui naudinga: iš molio, medžio, metalo ar kitos medžiagos. Netinka jaunam vyrui nemokėti jokio garbingo amato. Argi yra koks nors dalykas, kurį tu moki padaryti? Ar tu moki padaryti kad ir tik paprastą stalą arba kėdę, arba dubenį, arba kilimą, arba kavinuką? Ar tu apskritai moki ką nors padaryti?

Ir mano senelė pažvelgė į mane paniekinančiu žvilgsniu.

— Aš žinau, — sakė ji, — tu laikai save rašytoju, ir aš sutinku, kad tu toks esi. Kiekvieną kartą, norėdamas būti visu tuo, kuo galima būti, tu rūkai daug cigarečių, ir namai yra pilni dūmų, bet tu turi išmokti ką nors realaus padaryti, ką nors, kas galima naudoti, matyti ir pačiuopti.

— Vieną kartą Persijoje, — kalbėjo senelė, — buvo karalius, kuris turėjo sūnų, ir šis jaunuolis pamilo avių piemens dukterį. Jis nuėjo pas savo tėvą ir tarė:

— Mano viešpatie ir valdove, aš myliu avių piemens dukterį ir norėčiau ją vesti.

Ir karalius atsakė:

— Aš esu karalius, tu esi mano sūnus ir, kai aš numirsiu, tu būsi karalius. Kaip tad galėtų būti, kad tu avių piemens dukterį nori vesti?

Ir sūnus atsakė:

— Mano viešpatie ir valdove, aš nežinau, bet aš žinau, kad myliu mergaitę ir noriu padaryti ją savo karaliene.

Karalius matė, kad jo sūnaus meilė mergaitei buvo Dievo duota, ir jis tarė:

— Aš nusiųsiu jai žinią.

Ir jis pasišaukė pas save pasiuntinį ir pasakė:

— Eik pas avių piemens dukterį ir jai sakyk, kad mano sūnus ją myli ir nori vesti.

Ir pasiuntinys nuėjo pas mergaitę ir jai tarė:

— Karaliaus sūnus tave myli ir norėtų tave vesti.

Mergaitė gi paklausė:

— Kokį darbą jis dirba?

Ir pasiuntinys atsakė:

— Kaip tai? Jis yra karaliaus sūnus, jis gi nieko nedirba.

Mergaitė gi tarė:

— Jis turi išmokti ką nors padaryti.

Ir pasiuntinys sugrįžo pas karalių ir pakartojo žodžius, kuriuos avių piemens duktė buvo pasakius.

Karalius gi tarė savo sūnui:

— Avių piemens duktė nori, kad tu išmoktum amato. Ir tu vis dar nori ją vesti?

Sūnus gi atsakė:

— Taip, ir, be to, dar aš noriu išmokti iš šiaudų pinti demblius. *) Ir jaunuolis buvo pamokytas daryti iš šiaudų demblius ir papuošti juos daugiaspalviais piešiniais ir ornamentas; praėjus trims dienoms, jis darė labai gražius šiaudinius demblius, ir pasiuntinys sugrįžo pas avių piemens dukterį ir tarė:

— Šitas šiaudų demblys yra karaliaus sūnaus darbo.

Ir mergaitė nuėjo su pasiuntiniu į karaliaus rūmus ir tapo karalaičio žmona.

— Vieną dieną, — pasakojo mano senelė, — karaliaus sūnus vaikščiojo Bagdado gatvėmis; jis priėjo vieną svetainę, kuri buvo tokia švari ir kur buvo taip vėsu, kad jis užėjo ir atsisėdo prie stalo.

— Bet šita svetainė, — pasakojo mano senelė, — buvo vagių ir žmogžudžių susitikimo vieta, ir jie sugavo karaliaus sūnų ir pasodino jį dideliame, tamsiame požemy, kur jau buvo daug žymių miesto vyrų. Vagys ir žmogžudžiai žudė riebiausius iš jų ir nužudytųjų mėsa maitino liesuosius, ir iš to turėjo sau juoko. Karaliaus sūnus buvo liesiausias iš visų, ir nebuvo žinoma, kad jis yra persų karaliaus sūnus, todėl jis buvo paliktas gyvas, ir jis tarė vagims ir žmogžudžiams:

— Aš esu šiaudinių demblių dirbėjas, ir šie dembliai yra labai brangūs.

Ir jie atgabeno jam šiaudų ir įsakė pinti demblius. Per tris dienas jis nupynė tris demblius ir tarė:

— Nugabenkite demblius į persų karaliaus rūmus, ir jis jums už kiekvieną demblį duos šimtą auksinių.

Ir dembliai buvo nugabenti į karaliaus rūmus. Kai karalius pamatė demblius, jis pažino, kad jie padaryti jo sūnaus rankos, ir jis nunešė juos pas avių piemens dukterį ir tarė:

— Šie dembliai buvo atnešti į rūmus, ir jie yra padaryti mano sūnaus, kuris yra dingęs be žinios.

Avių piemens duktė ėmė kiekvieną demblį į rankas ir gerai stebėjo, ir kiekvieno demblio piešiny išskaitė persų kalba parašytą žinią nuo savo vyro ir ją perdavė karaliui.

— Ir karalius, — pasakojo senelė, — nusiuntė daug kareivių į vagių ir žmogžudžių svetainę, ir kareiviai išlaisvino visus suimtuosius ir iššudė visus vagis ir žmogžudžius, o karaliaus sūnus sugrįžo sveikas į savo tėvo rūmus ir pas savo žmoną, mažą avių piemens dukterį.

Ir kai jaunuolis įėjo į rūmus, jis žemai nusilenkė prieš ją, pabučiavo kojas ir tarė:

— Mano mylimoji, aš tik per tave išlikau gyvas.

O karalius buvo nepaprastai patenkintas avių piemens dukterimi.

— Na, — tarė mano senelė, — ar dabar tu matai, kodėl kiekvienas vyras turi išmokti garbingo amato?

— Matau visai aiškiai, — atsakiau, — ir kai tik būsiu užsidirbęs pakankamai pinigo nusipirkti piūklui, plaktukui ir gabalu medžio, aš padarysiu ką nors gero: padirbsiu kėdę arba knygų lentyną.

Demblys — iš šiaudų arba lunkų pintas dangtis; užtiesalas; plaušinys.

— **St. Goštautas,** išleidęs puikią "Antologia del Arte Lituano" dabar rašo romaną "Aventuras del Padre Martin" (ispaniškai) ir pradėjo ruošti "Antologia Biografica del Arte Colombiano", kurią mano išleisti metų gale. St. Goštautas neseniai persikėlė į sostinę Bogotą, dėsto viename koledže ir dirba redakcijoje.

St. Goštauto veikalą "Antologia Biografica del Arte Lituano" galima gauti LD administracijoje; kaštuoja $4.00. Tai puiki dovana ispaniškai kalbantiems. Turintieji progos gali ją padovanoti aukšt. mokyklų bibliotekoms.

LKM AKADEMIJA

Tęsinys iš 5 psl.

Ir su pavieniais nariais bus stengiamasi išlaikyti gyvą kontaktą koresponduojant, dalinantis informacijomis. Keli ar keletas narių sudaro jau mažąjį Akademijos organizacinį padalinį — židinį. Šis gali ir didėti ir virsti viso krašto ar regijoniniu ar net kontinentiniu Akademijos židiniu-centru. Stipresni židiniai gali susidaryti Chicagoje, Toronte bei kituose Amerikos didesniuose miestuose, kur yra gausesnės lietuvių kolonijos. Bet šiuo metu būtų dar perdrąsu norėti suorganizuoti Akademijai centrus Buenos Airese, Londone ar Sydnejuj. Neabejoju, kad ateityje Akademijai tai pasiseks padaryti.

—Sakoma, jog Britų imperijai pagrindus yra padėjęs garsus mokslininkas Thomas Arnold. Ateities Lietuvos kūrybiškos kartos gali gimti tik kūrybiškoj mokykloj ir per kūrybišką mokyklą, — tad ar nereikėtų Akademijai turėti pedagoginių mokslų sekciją?

—Teisingai, Profesoriau, pabrėžėte mokyklos reikšmę bendrai ir ypač Lietuvos ateičiai bei jos kūrybinių ir mokslinių jėgų ugdymui. Labai svarbu yra tautai pasirinkti patį tinkamiausią mokyklų pobūdį. Jūsų paminėtos kūrybiškos mokyklos pobūdis yra vertas dėmesio. Pedagogikos sritis su visu jos problemų kompleksu buvo Akademijos dėmesio centre nuo pat jos veikimo pradžios.

Taip pat ir dabar Akademija neišleidžia jos iš akių. Šalia kitų, tai yra, teologų, filosofų, istorikų, sociologų, medikų sekcijų, Akademija yra pasiryžusi sudaryti ir pedagogų sekcija.

Centro Valdyba duodama Chicagos židiniui susgestijų dėl ruošiamo Suvažiavimo kaip tik iškėlė pedagogų sekcijos sudarymo reikalą. Tikime, kad jos sudarymui neiškils didesnių kliūčių. Tremtyje yra nemažas skaičius mūsų žymiųjų pedagogų. Susibūrę į sekciją, jie sudarytų pajėgų vienetą, galėtų išvystyti stiprią veiklą ir savo darbais duoti stambų įnašą pedagogų mokslų srityje.

—Ar kartais Akademija nenumato įvesti savo nuolatinį skyrių viename iš mūsų dienraščių, savaitraščių, ar mėnesinių žurnalų?

—Tokio skyriaus įvedimas mūsų periodikoj yra tikrai lauktinas. Iki šiol mūsų spaudoje Akademijos reikalu per mažai buvo rašoma. Vienas atsišaukimas LKM Akademijos atkūrimo reikalu ir pora pranešimų iš jos veiklos, tai ir viskas, ką platesnioji visuomenė patyrė apie Akademiją. Įvedus kuriame nors dienraštyje ir žurnale Akademijos skyrių ir dažniau patiekiant visuomenei informacijų apie jos planus, darbus bei rūpesčius susidarytų tamprus ryšys tarp Akademijos ir visuomenės, ji augtų gyvastingai visuomenės organizme. Šį spaudos keliu Akademijos įaugimą į visuomenę pirmoj eilėj turėtų puoselėti Akademijos nariai korespondentai. Akademija, jausdama reikalą nepasilikti atsiribojusi nuo visuomenės, numatė ir šią savo narių korespondentų kategoriją. Jų uždavinys būtų rūpintis Akademijos skyrių veiklos pagarsinimu periodinėj spaudoj. Tačiau Akademija tebėra jaunas medelis, persodintas tremties dirvon. Jis turi įleisti šaknis ir išsiskleisti šakomis. Viena jo išaugsiančių šakų turės apimti mūsų periodinėj spaudoj įvestinų akademinių skyrių aprūpinimą medžiaga iš mokslo srities ir Akademijos veiklos.

—Ar LKM Akademija palaiko ryšius su kitų tautų mokslo Akademijomis?

—Negalėčiau tiksliai pasakyti kokius ryšius su kitų tautų panašiomis akademijomis palaikė mūsiškė veikusi Nepriklausomoj Lietuvoj. Žinau tiktai, kad jos veikimo planuose buvo numatyta tokius ryšius užmegsti. Dabar gi Akademijai atsikūrus ir pradedant veikti įvairiuose kraštuose jos padaliniams, susidaro palankesnės sąlygos užmegsti betarpiškus ryšius ir su tų kraštų Akademijomis.

Pirmas mėginimas išeiti į tarptautinę plotmę buvo padarytas 1958 metais lapkričio 30 d. Romoje. Mūsų Akademija surengė popiežiškame Grigaliaus universitete paskaitą apie Stasį Šalkauskį, kaip Solovjovo filosofijos perteikėją Vakakarams (jos tema buvo pavadinta "Il camino del pensiero di Vladimir Solovjov verso l'Occidente"), kurią skaitė prof. dr. J. Eretas. Paskaitoje dalyvavo popiežiškojo Grigaliaus universiteto ir Orientalinio Instituto rektoriai bei daug Romoje gyvenančių įvairių tautų — vokiečių prancūzų, belgų, ispanų, italų, ukrainiečių — profesorių. Akademijos pirm. (vysk. V. Padolskis) įžangos žodyje supažindino visą auditoriją su LKM Akademija. Šituo Akademijos išėjimu į viešumą buvo duota kitų tautų mokslo žmonėms proga patirti apie mūsų Akademijos egzistavimą ir sueiti su jais į kontaktą. Centro Valdyba yra nutarusi surengti ir daugiau tokio pobūdžio paskaitų ir raginti židiniuose, kad ir jie kokiais nors parengimais bandytų išeiti į tarptautinę plotmę. Akademija yra numačiusi keistis savo leidiniais su kitų tautų mokslo Akademijomis bei universitetais Tai yra tik pradžia ir dalinis ryšių užmezgimas. Reikia tikėtis, kad ateityje jie bus praplėsti, sustiprinti ir pagyvinti.

— Kada galima turėti vilties išvysti Ekscelenciją Kanadoj ir JAV?

—Šiuodu kraštu lankiau 1958 metais. Galvoju ten vėl pasirodyti 1961 m. LKM Akademijos narių Suvažiavimo proga Chicagoje. Bet tai tik mano noras, kurio įvykdymas priklausys ne nuo manęs vieno.

TARP PESIMIZMO IR...

Atkelta iš 3 psl.

Menų srityje iškyla seni ir nauji vardai, kurie laimi platesnį dėmesį kitose tautose. Dailėje, šalia Galdiko, Jonyno, Rimšos, Puzino ir kitų štai, naujas emigracijoj savo talentą subrandinęs atžalynas Kasiulio, Mončio, Viesulo, Elskaus, Korsakaitės asmenyse. Galime didžiuotis savo muzikais ir vokalistais. Senieji nesustojo veržęsi ir kūrę, ir šiandien jų kūriniai jau randa susidomėjimą platesnėse auditorijose. Ypač džiugina vokalistų prieauglis. Dalis muzikų įsijungė į mokyklų darbą. Ten jie neša ne tik savo talento dalį, bet ir savo tautos.

Specifiškas mūsų kultūrinio veržlumo uždavinys nukrypsta, atrodo, į šalį. Bet šiandieną nebėra pavojaus, kaip anais istoriniais laikais, kad savo talentus iššarstytume be pėdsako savajai tautai. Šiandien niekas nereikalauja prarasti save

KNYGOS IR AUTORIAI

OKUPUOTOS LIETUVOS LITERATŪROEJE

Užpraėjusiais metais lietuviškieji bolševikai, skirdami ką tik įsteigtąsias vadinamas "valstybines" premijas dar šiek tiek kreipė dėmesio ir į kūrinio meninę vertę, bijodami iš karto užmušti skaitytojuose premijomis pasitikėjimą. Tuo būdu premijos teko neabejotinai vertiems rašytojams, kaip Mykolaitis-Putinas, Simonaitytė, Grušas. Sekančiais metais premijuotos J. Baltušio "Parduotos vasaros", pasak jų, "demaskuojančios buržuazinės Lietuvos" ūkininką (kokio, kaip "Naujienose" plačiai J. Vlks. panagrinėjo, visai nebūta!), jau visiškai atitiko komunistinę propagandinę koncepciją ir jų "estetinius-ideologinius" reikalavimus. Premija Baltušį padarė rašytoju-komunistu, kurio kiekvienas brūkštelėjimas dabar laikomas meniškai šedevru ir partiškai šventu.

Praėjusiais (1959) metais tarp kitų literatūros premijos paskirtos už prozą A. Bieliauskui ir už poeziją — K. Kubilinskui. Pirmasis yra partijos narys, o antrasis — aršus partijos pakalikas.

A. Bieliauskas, premijuoto romano "Rožės žydi raudonai" autorius, 1941 m. baigęs Kauno II-ją gimnaziją, "tarnavo tarybinėje armijoje", vėliau išbėgęs su okupantais "dirbo komjaunimo darbą Maskvoje", dabar redaguoja dvisavaitinį ilustruotą neva žurnalą "Švyturį".

Su proza ir apybraižomis rodosi nuo 1949 m. daugiausia rašydamas apie darbininkus. Visą laiką Bieliauskas plėšte plėšosi, norėdamas "sukurti" komunistinį "darbo žmogų".

Premijuotasis romanas literatūriškai kad ir menkas (jo meninės vertės nekelia joks "tarybinis" kritikas), tačiau parašytas "su komunistiniu patosu", pagal griežtą "socialistinio realizmo" reikalavimą ir vaizduoja komjaunuolių siautėjimą pirmaisiais pokario metais, kovojant su senąja karta (autoriaus pavaizduotais "buržuaziniais degeneratais"), su partizanais (autoriaus vadinamais "banditais"), su viskuo, kas ne su komunistas.

Vienas iš kritikų sako, kad autoriaus tikslas buvęs iškelti šias svarbiausias idėjas: kad klasių kovos linijos anais metais ėjo per "žmonių širdis raudonu piūviu rėždamos skersai", ir kad "maža vien sutriuškinti fašistus, atimti iš kapitalisto fabriką", kad "dar svarbiau išvaduoti (žmogiškai sakant: pavergti. J. V-nas) žmogaus širdį".

Pagal kitą kritiką romanas esąs parašytas "su komunistine aistra". Nedrąsiai, bet visdėlto pastebima, kad savuosius personažus autorius piešia poetizuodamas ir šviesiomis spalvomis, gi "priešus" — "pernelyg juoda ir viena spalva piešia... visai mažai tekreipdamas dėmesio į šio paveikslo psichologinį įtikinamumą" (žiūr. Literatūra ir Menas, Nr. 20). Bet ar komunistinėms rašeivoms svarbu kokia ten "buržua zinių tipų" psichologija? Svarbiausia — "komunistinė aistra" Kas jos pakankamai parodo, tas ir premiją gauna

Tais pat metais periodikoj pasirodė ir Venclovos romanas, bet atskira knyga neišėjo, — matyt jam rezervuota sekančių metų premija.

Poezijos premininkas, Kostas Kubilinskas, yra vienas jaunesniosios kartos rašytojų, gimęs 1923 m., 1946 m. baigęs suaugusių gimn., mokęsis mokytojų institute; dirba vaikų laikr. "Genio" redakcijoj.

Po ilgoko reiškimosi periodikoj, 1951 m. debiutavo su eiliuota pasaka "Oželis kvaišelis". Be keletos mažesnių dalykų, 1956 m. K. išleido eilių rinkinėlį vaikams "Pumpurėliai", kuris vaikų tarpe buvo labai populiarus, ypač eilėraščiais apie partizaną (skaitytojai, žinoma, jį suprato kaip tikrą laisvės kovotoją-partizaną, kurių tada dar buvo pilni Lietuvos miškai). 1957 m. išėjo K-ko sueiliuota pasakų knygutė "Stovi pasakų namelis", 1958 m. — "Buvo buvo kaip nebuvo", ir eilių rink. "Su žilvičio dūdele" (1957) — už pastaruosius tris leidinius ir paskirta premija — 10.000 rublių.

Vaikams Kubilinskas rašo sklandžiai, lengvai rasdamas rimą, nelabai rūpindamasis temos naujumu, mintis ir ištisus posakius pasigaudamas iš "buržuazinės" Lietuvos vaikų rašytojų.

Vienas iš kritikų, J. Josadė (Pergalė, Nr. 5), rašydamas apie K. K. pasakas sako, kad autorius "gali eiliuoti be galo be krašto", tačiau jis "labai dažnai kartoja" tuos pačius "motyvus", kas dar blogiau, — "tūpčioja vietoje"; jo vaiko "interesų ratas labai siauras", o svarbiausia — jis nematąs "tarybinės aplinkos", — apdainuojąs kaimo, o ne kolūkio vaiką.

Kaip tat galėjo atsitikti, kad tokia "neatitinkanti tarybinius reikalavimus" poezija vainikuota "valst. premija"? Nieko ypatingo: kai Kubilinskas rašė, kolūkio tik vardas tebuvo, ir jis buvo visų kaimo žmonių (taigi, ir vaikų) siaubas; kai Josadė rašė kritiką, žmonės jau buvo suvaryti į kolūkinį būčių... o iš autoriaus norima, kad 100% būtų tai kūryboje, ko nebuvo gyvenime. Bet Kubilinskas partijai neliko skolingas: tą šimtąjį procentą jis atpylė kitur, būtent savo neva satyriniuose eilėraščiuose, geriau pasakius, publicistiniuose, kurių, šlykščių, pilnų tulžies, keršto, pagiežos, karštligiškais svaičiojimais prišvinkusių jis yra prirašęs prieš J. A. Valstybes, prieš pasitraukusius į Vakarus lietuvius (minėdamas juos pavardėmis ir prisegdadamas nebūtus, neįmanomus nusikaltimus), prieš partizanus ir laisvės kovotojus, vadindamas juos diversantais ir banditais, prieš Amerikos Balsą, prieš Alto ir kt. Amerikos lietuvių veikėjus, prieš religiją, ko joks kitas save gerbiąs poetas, net senas komunistas, nėra daręs. Nors tai nieko bendra su vaikų literatūra neturi, tačiau, atrodo, šis, kaip jie patys sako, uolus lojimas bus daug nusvėręs įrodyti, kad K-kas yra tikrai parsidavęs komunistinei propagandai rašytojas ir kaip toks vertas kad ir "vaikiškos" premijos.

Štai gabalėlis K-ko "humoristikos":

Tipukai-dipukai

"Me-mes — už gryną me-e-eną!"
Dipukai kuiną gena,
Apšaukę pegasu...
Kas dolerį pakloja,
Už tą dipukai loja
"Amerikos balsu".

O štai vienas iš jo kūrybos "perlų" vaikams:

Mylimai partijai

Aš noriu atverti
Mažytę širdelę
Tik Lenino partijai,
Lenino šaliai...

Už mokslo takelį
Į šviesą ir tiesą
Aš Lenino šalį
Myliu ir mylėsiu.

Aš noriu ištarti
Švelniausiąjį žodį
Ir mylimai Partijai
Juo padėkoti...

Te partijai plaka
Mažytė širdelė
Ir žėri ir dega
Karšta kaip liepsnelė.

Kas pasakys, kad šitaip rašyti negalima "be galo be krašto", anot ano kritiko? Palyginkite kad ir Dagilėlio "Kaipgi nemylėti man kampelio šito..." su šia "laureato" dvasine ir poetine ubagyste! **J. V-nas**

* *

LIETUVIŲ LITERATŪROS PREMIJOS laisvajame pasaulyje

Vinco Krėvės vardo literatūros premija (500 dol.) šiais metais paskirta **Mariui Katiliškiui** už knygą "Išėjusiems negrįžti". Jury komisiją sudarė I. Gražytė, ruošianti literatūros daktaratą Montrealio un-te, R. Siniutė, baigianti universitetą, M. Jonynienė, lituanistikos mokytoja, abigusi Vilniaus universitetą, poetas dr. H. Nagys ir red. J. Kardelis.

Premiją įsteigė Liet. Akademis sambūris Montrealyje; ji skiriama kas dveji metai; šių metų premija (dėl finansinių sunkumų atkelta iš 1959 m. pavasario. Sekantį kartą premija už 1959-60 m. išleistus veikalus vėl būsianti skiriama normaliai 1961 m. pavasarį.

Pirmoji V. Krėvės vardo lit. premija paskirta J. Aisčiui už knygą "Apie laiką ir žmones", antroji — J. Mekui už knygą "Semeniškių idilės".

Šių metų premijos įteikimas sausio 23 Montrealyje.

"Draugo" romano konkurso premijai šiais metais gauta daugiausia veikalų. Premija paskirta sausio gale; prem. įteikimo šventė įvyksta vasario 6 d. Chicagoje.

'Aidų" literatūros premija skiriama kas dveji metai bus skiriama šių metų pavasarį. Jury komisija dar nepaskelbta.

"Aidų" premija kas dveji metai pakaitomis skiriama už literatūros ir už mokslo veikalus.

Lietuvių Rašytoj Draugijos literatūros premijai už 1959 m. veikalus spręsti jury komisija taip pat dar nepaskelbta.

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Pranas Naujokaitis, **Šviesos mergaitė.** Lyrinė poema. Išleido "Ateitis", Brooklyn, 1959. 72 psl. Nedidelio formato, prancūziško stiliaus, su celifano aplanku.

Juozas Masilionis, **Lietuvių Literatūra,** III dalis. Poaušrio laikotarpis. Trumpas lietuvių literatūros istorijos kursas su chrestomatija aukštesniosios lituanistinės mokyklos septintajai klasei. Su nagrinėjamų autorių atvaizdais. Viršelis ir titulinis lapas dail. A. Kurausko. Geras popierius, gražiai atspausta, įrišta kietis viršeliais. Priedas: tarmių žemėlapis. Išleido Chicagos Aukštesnioji Lituanistikos Mokykla.. 411 psl. Kaina $5.00

Stasius Būdavas, **Rūsti siena.** Apysaka. Išleido Rūta, 89 Napies St., Hamilton, Ont. Canada. Viršelį piešė dail. T Valius. 193 psl. $1.40.

Tai yra antroji knygnešių trilogijos dalis; pirmoji, "Varpai skamba", išleista LD leidyklos, baigiama išparduoti. Apysaka parašyta ekspresyviai, su meninėmis stiliaus puošmenomis, kupina tauraus patriotizmo; gaila tik, kad menkas popierius, prasta spauda skurdina knygos išvaizdą. Reikalo nepataiso nė žavus, estetiškas T. Valiaus viršelio piešinys.

Vysk. V. Brizgys, **Negesinkime aukurų.** Straipsniai šeimos klausimais. Išleido ir platina "Ateitis", 916 Willoghby Ave., Brooklyn 21, N. Y. 211 psl.

Dr. V. Tercijonas, **Prof. Pranas Gudas-Gudavičius 1876-1956.** Biografija, parašyta pagal paties prof. P. Gudo papasakotus atsiminimus. Autoriaus leidinys. 160 psl. $1.50. Knygą platina "Sėja", 1649 N. Broadway, Melrose Park, Illinois.

P. V. RAULINAITIS

Insurance-Real Estate-Tax Returns
Telef.: NO 2-5433

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.
Los Angeles, Calif.

Parūpina namų,, automobilių ir kitas turto apdraudas; apskaičiuoja mokesčius ir surašo taksų pareiškimus. Jis įrašo auto klubo nariu.
Kartu su George S. Bacon, realtor, padeda parduoti ir pirkti namus.
NO 3-3030

---

tarp svetimųjų. Šiandien ir lietuvis jaučia ambiciją savo talentą sieti su tuo lopšiu, iš kurio jis išaugo. Šį ambicija skatina lietuvį išsilaikyti toje misijos plotmėje, kuri mums, emigrantams, nujaučiamai skirta dirbant tarp svetimųjų. Mes turime savisąmonę, kad duodame kitiems, tačiau savu keliu mes gauname ir iš kitų. Gauname simpatijas ir dėmesį savai tautai. Lietuva šiandien pasidarė daugiau žinoma plačiajame pasaulyje, negu bet kada savo istorijoje. Mes gauname ir naujų patirčių, kurios kada nors pravers mūsų tautai. Juk ir Nepriklausomybės laikais mūsų kultūrinis ir visoks kitoks gyvenimas nebūtų prasiveržęs tokiu dinamizmu, jei to meto jaunimas nebūtų turėjęs progos integruoti plačias kultūrines patirtis Rytuose ir Vakaruose.

Įsikūrę patys ir įkurdinę savuosius įvairiuose kultūros ir aukštųjų profesijų postuose, sekančiame dešimtmetyje jau galėtume laukti didesnio dėmesio tiems, kurie netokie gausūs stovi ir stovės specifiškai lietuviškosios kultūros sargyboje ir kūryboje. Savos kultūros mecenavimas jau pradėtas. Gydytojai, bankininkai, fabrikantai ir kiti pajėgesnieji jau parodė savo įsipareigojimo ir atsakomybės dalį. Visa tai, turbūt, nesibaigs tik atskirų premijų skyrimu ar spektaklių suorganizavimu. Artimoj ateity turės išsispręsti **Lietuvių Kultūros Fondo, Lietuvių Mokslo Akademijos** ir gal būt **Lietuvių Muziejaus** klausimas. Fondas suorganizuotas, tiesa, bet dar neišugdytas. Suorganizuota lituanistiniai institutai, profesorių draugija, bet visa tai dar neatstoja Akademijos. (Darbo pradžioje tebėra LKM Akademija, apie kurią žiūr. šio nr. 4 psl. dr. A. Ramūno pokalbį su A. pirmininku. R.) Yra Alka, Lietuvių Archyvas, Čiurlionio galerija, bet trūksta vieno židinio, kuris sutelktų visą archyvinį, muziejinį, meninį lobį.

Jausdami dekoncentruojančias įtakas, mes instinktyviai ieškome formų ir metodų telkti, derinti ir apjungti savąsias jėgas. Ta kryptimi padaryta pradžia šalpoj, politikoj, kultūrinės lietuvybės ugdyme, net religiniuose baruose (Seserų Lietuvaičių Institutas). Ta kryptimi, net tose pačiose srityse, dar reikės veikti ir artimoj ateity. Nes kaip stiprus mūsų tarpe pesimizmas, taip nemažiau gyvas individualizmas. Vienas ir antras nepatarnauja gražioms lietuvio viltims ir pastangoms.

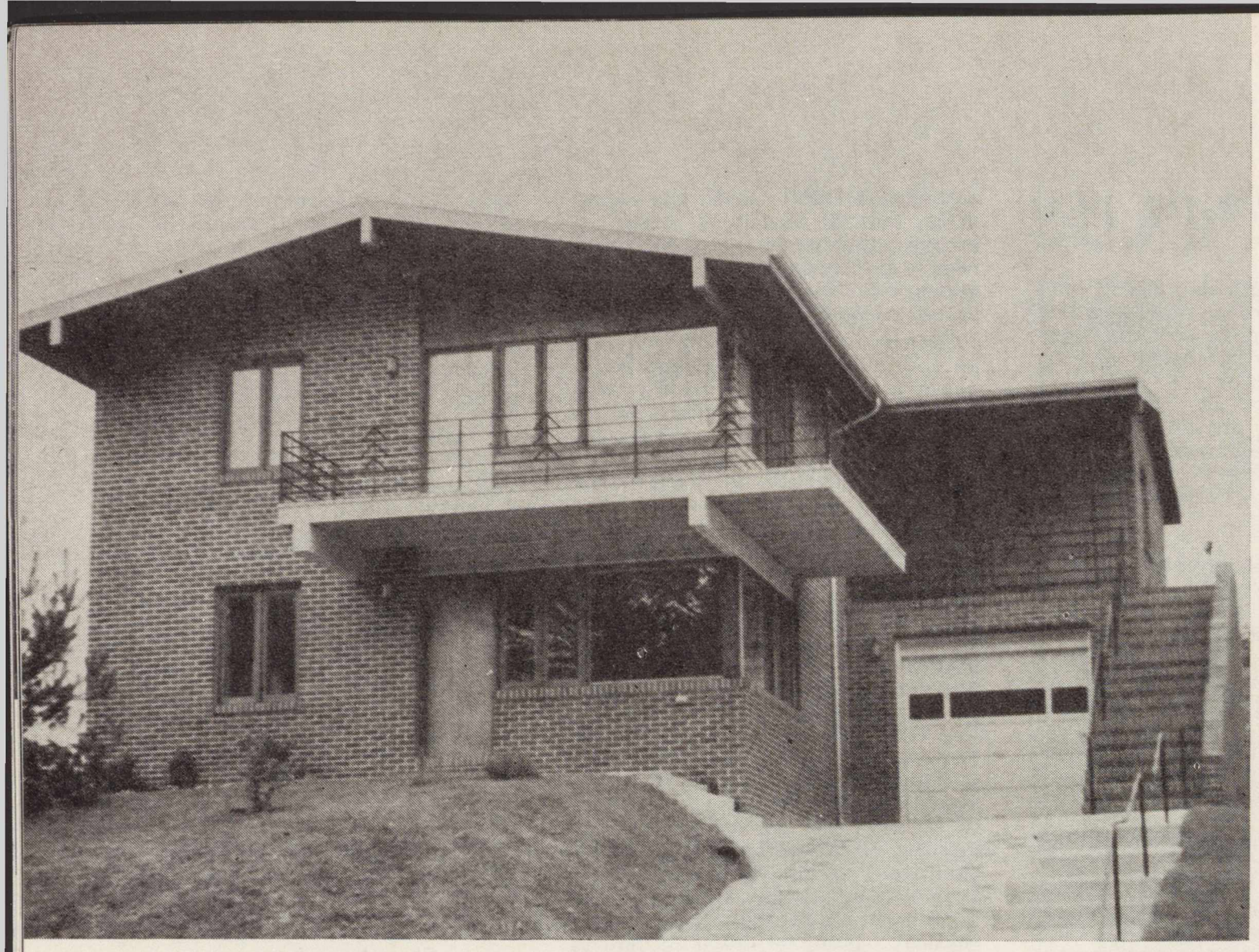

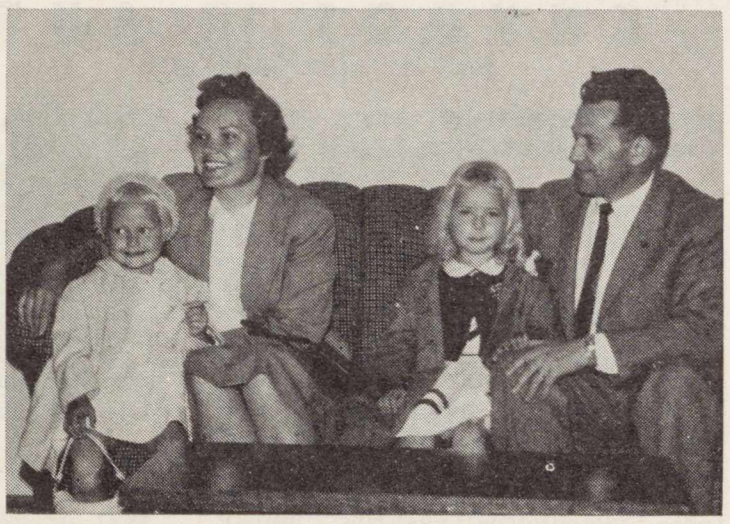

Arch. Jonas Bučinskas su žmona Marija ir dukrelėmis. J. B. gyvena Baltimorėje, yra registruotas architektas Marylando valst. ir reiškiasi ypatingai vilų statyba.

ARCH. J. BUČINSKAS with wife and daughters, Baltimore, Maryland.

....Arch. J. Bučinsko projektu statyta Jakubauskų vila prie Baltimorės.

RESIDENCE of Mr. & Mrs. Jakubauskas, a building project of arch. J. Bučinskas.

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

ASS JAUNIMO LITERATŪROS KONKURSO PREMIJAS — už eilėraščius Bernardui Prapuoleniui (deš.) ir už beletristiką Kaziui Alminui įteikia Akad. Skautų sąjūdžio pirm. E. Vilkas; toliau stovi vienas iš jury komisijos narių M. Katiliškis. Margučio foto

President of the Lith. Scout Assn. presenting prizes to the winners of a literature contest sponsored by the Association.

ALFONSO MIKULSKIO, Čiurlionio ansamblio vedėjo ir dirigento, 30 metų meninės veiklos sukakties minėjimas Clevelande. Kalba inž. Žiurys. Iš dešinės O. Karnėnienė, H. Žiurienė, P. Žiurys, O. Mikulskienė, A. Mikulskis. Priešais — J. Urbšaitis, V. Braziulis, LD red. Clevelande, N. Braziulienė. Foto V. Bacevičius

During a party for Mr. A. Mikulskis, to commemorate the 30th anniversary of his musical carrer. Mr. Mikulskis is director of Čiurlionis Ensamble, Cleveland, Ohio.

NAUJOJI NEW JERSEY LIETUVIŲ TARYBOS VALDYBA. Sėdi iš k.: Jieva Trečiokienė, vicepirm., adv. A. Salvest, pirm., Izabelė Dilienė, vicepir. Stovi: Petras Velevas, vicepirm., dr. Petras Young (Jankauskas), vicepirm. ir Vl Dilis, sekr.; trūksta L. Morkūno, iždininko. — New Jersey ALT yra pasiryžusi suburti apylinkės lietuvius į vieną organizuotą vienetą, įvairiomis progomis, ypač per Lietuvos Nepriklausomybės minėjimus, kelti Lietuvai padarytąsias skriaudas.

The recently elected New Jersey Lith. Council memebrs.

SEPTYNIOS DESIMTYS

Povilio Dirkio sukakties proga

Mūsų vyresnioji karta, švenčianti savo vėlyvo rudens jubiliejus, tautiniam ir valstybiniam prisikėlimui yra daugeliu atvejų padėjus. Draustos lietuviškos spaudos skleidimas, kovos savanorių eilėse, darbas atsikūrusios nepriklausomybės dirvonuose. Jie nėra ir šiandien pavargę. Dažnai pasigedę jaunesnių žmonių, vyresniąją kartą matome darbais atiduodančią duoklę už save ir už jaunesniuosius. Ar jie stipresnės sveikatos, kad nei du pasauliniai karai, pergyventi gana sunkiai, jų nepalaužė, ar stipresnės valios ir gilesnės tautinės minties?

Prieš mėnesį (gruodžio 21) septynių dešimčių amžiaus ribą peržengė Povilas Dirkis, šiuo metu gyvenąs Chicagoje. Štai jo kelias: knygnešystė vaiko amžiuje, belaisvė I pas. karo metu, kovos savanorių eilėse, tarnyba Lietuvos kariuomenėje karininku, įvairios atsakingos pareigos policijoje ir šaulių sąjungoje, administracinis darbas, visuomeninė veikla Lietuvoje ir vėliau, čikagiškių tarpe, spauda.

Povilas Dirkis (kairėje) Chicagoje su savo sūnumis Kęstučiu ir Vyteniu. Sukaktuvininkas Dirkis aktyviai dalyvauja visuomeninio gyvenimo veikloje ir spaudoje.
Povilas Dirkis with sons.

Pora nuotraukų teparodo sukaktuvininką skaitytojui gyvą ir nuo ano prieškario iki šių dienų, kada jis, užauginęs sūnus-pavaduotojus, lietuviškoje veikloje tebėra veiklus ir energingas. **V. S.**

P. Dirkis (dešinėje) 1911 metais Kijevo universitete medicinos studentas su dail. K. Šimoniu. (Dail. K. Š. dabar gyvena ok. Lietuvoj; jo amžiaus sukaktis ten paminėta labai šykščiai, nes jo simbolinė idealistinė kūryba nesiderina su "socialistiniu realizmu").

P. Dirkis (right) in 1911 as a medical student in kiev.

KNYGNEŠIAI, "Spaudos Draugijos" nariai, nusitraukę 25 metų draugijos sukakties proga Marijampolėje; taigi, ir nuo to įvykio pernai suėjo 30 metų. Daugelis knygnešių jau mirę; retas kuris bėra gyvas; šiuo paminėjimu tebūna pagerbtas jų atminimas.
I eilėj iš kairės: Vincas Manelis, Jonas Kazakevičius, Juozas Kalėda; II eil.: Juozas Kačergius, Lauras Kriaučiūnas, Andrius Brazys, Marė Matulaitytė, L. Lietuvninkaitė, Marė Stiklienė, Justina Matulaitytė-Rymšienė, Vincas Kisielius Vincas Bukaveckas, Vincas Bielskus, Antanas Staugaitis. III eil.: Kazys Navykas, Kastas Stiklius, Pranas Penčyla, Juozas Natkevičius, Andrius Matulaitis, Juozas Rymša, Juozas Akelaitis, Kazys Bliudžius, Juozas Širvinskas.
Book carriers, "Press Society" members, on their 25th anniversary in Marijampolė,

MIRĖ ARKIVYSKUPAS JUOZAPAS SKVIRECKAS

Gimė 1873. IX. 18 Rimkūnų k. Pumpėnų par.; aukštąsias studijas baigė Petrapilio Dvas. Akademijoj. Nuo 1901 iki 1938 dirbo profesorium Kauno kunigų sem. ir Teologijos Fakultete. 1919 konsekruotas vyskupu. 1926 pakeltas Kauno Arkivyskupu Metropolitu. Praėjusio karo tremtį 15 metų praleido Austrijos Tirolyje, kur 1959. XII. 3 ir mirė
Foto nuotraukoje Arkivyskupą matome lankantis Romoje.

IŠ PRAEIEIES. Švedijos, Lietuvos ir Latvijos moterų šaulių organizacijų atstovės Helsinkio stotyje 1935 m. Ketvirta iš dešinės Žmuidzinavičienė, neseniai ok. Lietuvoj mirusi. Ta proga Suomijos spauda paminėjo, kad Marija Ž-nė 1935 m. lankėsi Suomijoje, Suomijos moterų šaulių org-jos "Lotta" pakviesta. (Foto atsiuntė viena LD skaitytojų).
Representatives of the women's National Guard organization from Lithuania (fourth from right — Mrs. Marija Žmuidzinavičius), Sweden and Latvia.

LIETUVIŲ
DIENOS

SAUSIS / JANUARY 1960

Šis nr. pavėlavo dėl to, kad "Lietuvių Dienų" redakcija, administracija ir spaustuvė kėlėsi į naujas patalpas.

— Skaitytojų pageidavimu LD platinimo vajus pratęsiamas dar ir vasario mėnesį: kas iki vasario mėn. pabaigos iš senų skaitytojų atsiųs tiesiai administracijai $6. už naują prenumeratorių (arba kas pats naujai užsisakys LD metams), tie gaus ne tik LD žurnalą, bet dar ir pasirinktinai vieną iš naujausių veikalų: I. Šeiniaus "Vyskupas ir velnias" arba S. Maugham "Dažytas vualis" nemokamai (abi knygos kaštuoja po 3 dol.). Laiške pažymėkite, kam siųsti nemokamą dovaną — užsakytojui ar kam kitam.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

— 1960 m. garbės prenumeratą sumokėjo: **ats. pulk. min. K. Škirpa** iš Washingtono, D. C., arch. **J. Mulokas** iš Chicagos, **G. Kanevskis** iš Cape Code, Mass., **dr. Biežis** iš Chicagos, **M. Venis** iš So. Boston, **prel. J. Ambotas** iš Hartford, Conn., **prel. Pr. Juras** iš Lawrence, Mass.

....— **Dr. P. Vileišis,** užsimokėdamas prenumeratą, pažadėjo pravesti LD prenumeratos vajų Hartforde, New-Havene ir apylinkėse. Connecticuto valst. LD žurnalas turi gerų bičiulių, kaip M. Chase, A. Vaitkus ir kt., tat yra vilties, kad gausime ir nemaža naujų skaitytojų.

— LD red. Philadelphijoje **B. Raugas** atsiuntė 2 naujus prenumeratorius; konsulas **dr. Daužvardis** apmokėjo 2 asmenų prenumeratą kaip Kalėdų dovaną; vysk. V. **Brizgys** užsakė LD G. Brizgiui Argentinoje; operos solistė **J. Augaitytė** užsakė 1 LD pren. dovanų į Brooklyną; **M. Kučinskienė** iš Deroito užsakė LD Antaninai Shatas Athol, Mass.; **Mr. J. Mazz** apmokėjo Mr. M. Mazz prenumeratą Baltimorėj.

— **Dr. R. Trumpauskas,** Alton, Ill., užsimokėjo savo LD prenumeratą ir apmokėjo savo trims skyrium gyvenančioms dukderims. Tai ne tušti "lietuvybės palaikymo" žodžiai, bet darbai.

— **Inž. M. Ivanauskas,** Cicero, Ill., apmokėjo metinę LD prenumeratą Biblioteca Municipal Sao Paolo mieste, Brazilijoj. Spaudos platintoja **D. Daunoraitė** apmokėjo LD prenumeratą J. Vaivados vardu Gautingo senatorijos lietuviams Vokietijoj.

— **Pr. Lembertas** iš Bostono užsakė LD V. Lembertui; **Dr. A. Jurgelienė** iš Montrealio užsisakė LD ir sumokėjo prenumeratą 3 metams į priekį; **E. Buračaitė** iš Baltimorės užsakė LD D. Buračui; **A. Jovaiša** iš Wyncota, Pa., "Philco" direktorius, užsisakė LD per dail. A. Staneiką; **Ch. Sorock** iš Clevelando užsakė LD 2 asmenim; **A. Visminas** — C. Visminui, Shelton, Wash.; **Br. Kovas** iš Norwood, Mass., — A. Tumui ten pat; čikagietis **A. Stočkus** užsakė LD vienam asmeniui Racine, Wisc.; **Rev. A. Perkumas,** lietuvių kapelionas Venecueloje, atsiuntė 4 naujus LD prenumeratorius. Naujų užsakymų dovanų gauname kasdien iš įvairių vietų; gal ne visus čia paminėjome tat atsiprašome; administracija visiems rėmėjams nuoširdžiai dėkoja ir prašo ir toliau taip gražiai mums padėti; atminkite, kad žurnalas laikosi tik visų apsimokančių skaitytojų pastangomis.

— **K. Bačauskas** iš Brooklyno spaudos reikalams paaukojo $2.; **J. Naujokaitis** iš Cleveland taip pat $2; **A. Benas** iš Cleveland — $2; N. Rastenis iš Baltimore — $1.

— **Universal Gift Parcel Service**—397A West Broadway, So. Boston 27, Mass. — taip pat platina LD žurnalą ir knygas. Savininkas — M. Gureckas. Ten pat dirba žinomas visuom. veikėjas J. Vaičaitis.

— **Miss H. Norkus** iš Chicagos apmokėjo LD prenumeratą 3 metams į priekį.

— **Kun. B. Sugintas,** didysis Vasario 16 gimnazijos ir kt. švietimo institucijų rėmėjas, joms yra surinkęs ir pasiuntęs nuo 1952.9.1 iki 1960.1.1. iš viso $60.440.00. kad daugiau būtų tokių organizatorių ir rėmėjų!

—Lietuvos garbės konsulas Los Angeles mieste **dr. J. Bielskis** per rožių parado pokylį buvo susitikęs su JAV viceprez. R. Nixonu, vadovavusiu minimajam paradui, ir išsikalbėjo Lietuvos reikalais. Vice prezidentas užtikrino kad jis Lietuvos padėtį gerai žino ir jos bylos neapleis, kur tik bus įmanoma — ją užtars. Ta pačia proga konsulas dr. J. Bielskis matėsi taip pat su vyr. JAV teisėju Warren, buv. anksčiau Kalifornijos gubernatorium.

— Ats. gen. **V. Grigaliūnas-Glovackis,** vienas žymiausių atsikuriančios Lietuvos karių, parašė atsiminimus, kuriems ieško leidėjo. ūBdingesnių ištraukų numatoma vėliau spausdinti LD-se. Generolas gyvena drauge su savo sūnaus šeima Kolumbijoje.

— **Dr. Nijolė Bražėnaitė,** atlikusi reikalingą praktiką New Yorko ligoninėse, pakviesta patalogijos asistente.

—Rochesterio Universitete **dr. A. Klimas** dėsto rusų ir vokiečių kalbas. Be to, jis rašo liet. kalbos vadovėlį angliškai.

— **Los Angeles Dailiųjų Menų Klubas,** kurio pirmininku šį laikotarpį yra muz. B. Budriūnas, vasario 6 d. turės neeilinį susirinkimą — jame viešnia rašytoja **Alė Rūta Nakaitė-Arbienė** skaitys savo kūrybos; ta proga bus padainuota A. Nakaitės žodžiais komp. Budriūno sukurta daina Šauksmas. Programoje taip pat bus Budriūno piano kūrinys "Nemunas laužia ledus", kurį skambina A. Kuprevičius.

— **Bronys Raila,** Los Angeles, sausio 16 d. "Draugo" meno priede išspausdino atsiminimus apie J. Lindę-Dobilą, rašytoją, meno kritiką ir Panevėžio Dobilo meno kuopos sielą, vardu "Ar Dobilas peržydėjo". Gaunasi atsakymas, kad ne. Tai vienas gražiausių apibūdinimų Dobilo, šio gilaus literatūros kritiko, pedagogo ir kūrėjo. Jo romano "Blūdo" II-ją laidą yra parengęs giminaitis kalbininkas P. Būtėnas.

— **Algirdas Gustaitis,** Los Angeles, neseniai lankęsis Meksikoje, "Draugo" Nr. 14 (sausio 18) išspausdino nuotaikingą rašinį apie Guadalupės Mariją—"Guadalupe—Meksikos šventoji vieta"; rašinys susilaukė gyvo skaitytojų dėmesio.

— **Dail. V. Kasiulis** gruodžio mėn. buvo išstatęs savo kūrinius parodon Ženevoje. Neseniai leidėjas Pierre Cailler, Ženevoje, visuotinės meno enciklopedijos rėmuose, leidiniu "Les cahiers d'Art — Documents No. 112, 1959" išleido Kasiulio biografiją, kur duota parodų sąrašas, spaudos atsiliepimų ir darbų reprodukcijų.

—**Prof. A. Maceina,** perėjęs dirbti į Munsterio univ-tą V. Vokietijoj, skaito 5 savaitines paskaitas. Tiek profesoriai, tiek studentai yra labai malonūs ir kiek galėdami jam padeda.

— **William J. ir Ona Norkaitytė Jurgėlai** buvo išvykę į Pietų Ameriką, norėdami ištirti rinkos sąlygas tabako eksportui. Jie turi tabako farmą ir yra sudarę "Jurgėlas Tobaco Co. South Windsor, Conn." Kelionės metu apsilankė pas min. K. Graužinį Uragvajuje; Buenos Aires mieste Dr. J. Basanavičiaus vardo rūmų už auką išrinkti garbės nariais.

Jurgėlai turi 3 vaikus: sūnus Tomas yra baigęs Connecticut valst. un-tą ir sprausminių mokyklą lakūnų Air Force bazėje Bryan. Vyresnioji duktė Doroteja, baigusi Conn. un-tą, ištekėjusi už Krivicko, dėsto South Windsore, o jauniausioji duktė Rūta lanko Connecticut un-tą ir studijuoja mediuiną.

— Fair Lawn, N. J., laiškanešys **Kazys Ulinskas** išrinktas iš 100.000 balsavusių populiariausiu paštininku New Jersey, New Yorko, Connecticut ir Pensylvanijos valstybėse. Jis gavo nemokamą 2 asmenims kelionę ir išlaikymą į Havajus. Jis yra pirmasis lietuvis, apsigyvenęs Patersone, N. J.

— **Prof. Z Ivinskis** nuo Kalėdų sėdi Bonoje ir dirba Baltų Institute. Ten bus iki balandžio pradžios, paskui vėl grįš atgal į Romą dirbti savo tiesioginio darbo.

Vokiečiai dabar labai domisi Rytų Europos istorija. Prof. Z. Ivinskį jie pakvietė į kelias universitetines vietas skaityti paskaitų. Vasario 7 d. prof. Ivinskis skaitys Muensteryje, kurio un-te dėsto prof. A. Maceina. Skaitys apie spaudos draudimą ir vysk. Valančių. Tiesioginis darbas neleidžia patenkinti visų kvietimų. Rugpiūty jei atsiras kas parūpina lėšų, prof. Z. Ivinskis turėtų skaityti Stockholme istorikų kongrese paskaitą.

—**Kun. dr. Stasys Žilys** pakviestas lektorium į Romos popiežiškąjį Laterano universitetą liturgiką dėstyti. St. Žilys neseniai debiutavo "Aiduose" kaip poetas; jo eilėraščiai turiningi ir jau turi literatūrinį stilių.

—**Dail. Adomas Galdikas** gavo James Cameron Clark vardo premiją už paveikslą "Medžiai", kuris buvo išstatytas Amerikos Dabartinio Meno parodoj Palm Beach, Fla.

—**New Yorko Liet. Prekybos Rūmai** rūpinasi pritvirtinti paminklinę lentą prie namo, kur prieš 300 metų buvo pastatyta pirmoji New Yroko aukštesnioji mokykla. Jos pirmuoju vedėju buvo "Dr. Alexander Carolus Curtius, late Professor in Lithuania". Lentos projektas jau paruoštas. Apie tą lietuvį mokytoją mūsų spaudoje jau buvo rašyta.

— **Poetė Julija Švabaitė (Gylienė)** su vyru Jugiu ir šeima iš Australijos atvyko į JAV ir sustojo pas brolį Jeronimą Švabą Chicagoje. J. Švabaitė, Bradūno kartos poetė, visą laiką reiškėsi periodikoje ir su rinkiniu nesiskubino, vis ieškodama savo kūrybinio pasaulio ir savojo stiliaus. Pirmąjį poezijos rinkinį ji jau baigianti paruošti spaudai.

— **L. Reivydas ir P. Domkus,** be plėsdami radijo ir televizijos prekybą, organizuoja platesnio masto **Lietuvių Importo ir Detalės Prekybos Bendrovę.**

Šiomis dienomis, prisijungus keletai naujų žmonių, netrukus bus atidaryta trečia krautuvė su didesniu pasirinkimu šaldytuvų, skalbimo mašinų, pečių, kambariams šaldytuvų (Air Conditioning), importuotų radijo aparatų ir įvarių televizijų.

Taip pat netrukus bus stengiamasi turėti įvairių lietuviškų rankdarbių, gintaro karolių, knygų ir kitų prekių.

Ta pati bendrovė, dr. G. Valančiui išvykstant Vokietijon organizuoti importo iš Europos kraštų, perima siuntinių persiuntimą į Lietuvą ir kt. kraštus. Kviečiame visus lietuvius būti mūsų klijentais. Mes stengsimės patarnauti geriausiomis sąlygomis. Siuntinių skyrių tvarkys lietuviams gerai pažįstamas Gaudentas Baltrušaitis.

Lietuvius, norinčius prie mūsų prisijungti ir bendradarbiauti steigiant stiprią lietuvių prekybos bendrovę, mielai kviečiame. Mes turime pasiryžti, susiorganizuoti ir parodyti, kad lietuvis moka ir gali būti geras prekybininkas. **Lietuviai organzuojasi, prekybon — lietuviai perka ir patarnavimais naudojasi tik pas lietuvius.**

Informacijų reikalais skambinkit L. Reivydui ar G. Baltrušaičiui NO 5-2702. Asmeniškai: 3528 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. (Sk)

— LD skaitytojos **Fr. Goodwill** sūnus **J.** Goodwill, gyv. Hollywoor, Fla., pasitraukė kaip metalurgijos inžinierius iš U. S. Steel Co. Pittsburgh, Pa. ir gilina studijas Harvardo un-te.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

Namų, automobilio, baldų ir kitokio draudimo reikalais visuomet kreipkitės
Taip pat apskaičiuojami taksų mokesčiai.

Kreipkitės telefonu NO 4-2919
arba įstaigoje

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai.

● Ivairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andrulio ūkyje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

Come to California and stop at

BEACON MOTOR HOTEL

Close to
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

A very nice Motor Hotel. All rooms have tub and shover baths and vented heat. Television and radio in every room free.
Five minutes from Pacific Ocean beaches. 30 minutes from Down town Los Angeles. Restaurant adjoining Hotel.
Reduced Winter rates and Weekly-Monthly Available
(Oct. 1 to May 1)
Phone
EXbruck 4-9144 EX 4-2986
Mr. & Mrs. Luksis-Owners & Mgrs

JONAS JURGILAS, M.D.

10718 White Oak Ave.
(kampas Chastworth Blvd.)

GRANADA HILLS, CALIF.

Ofiso telefonas: EMpire 3-5909
Namų telefonas: EMpire 3-5707

PRIĖMIMO VALANDOS:

Kasdien
10—12 priešpiet ir 2—8 val. vakaro,

šeštadieniais
10—12 priešpiet ir 2—4 popiet..

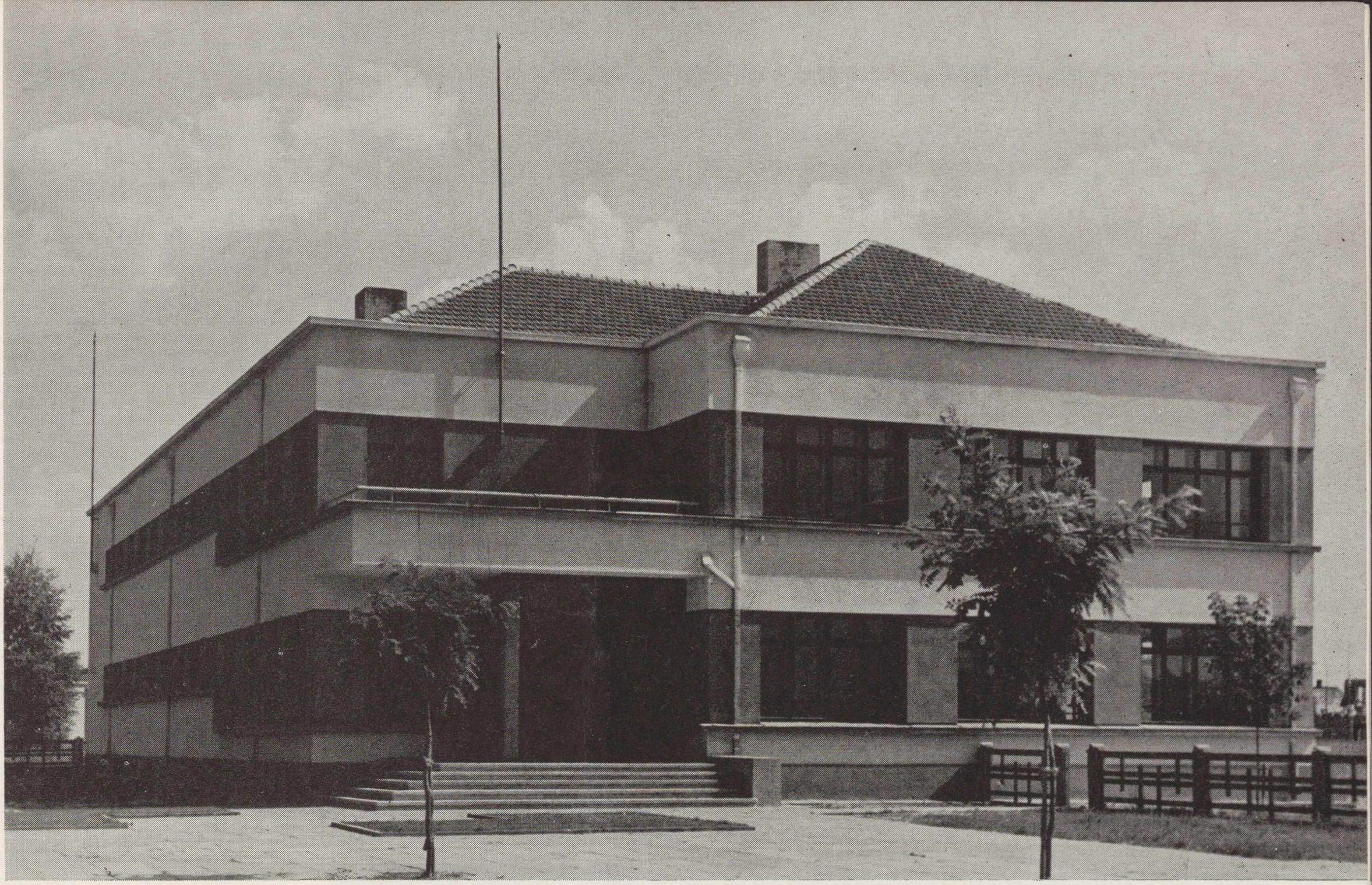

ONE OF INDEPENDENT LITHUANIA'S GRADE SCHOOLS. VIENA IŠ PRADŽIOS MOKYKLŲ, pastatytų Nepr. Lietuvoj. Foto V. Augustinas

LET'S GET ACQUAINTED WITH OUR GREAT AMERICAN FRIEND

Congressman Daniel J. Flood

By Dr. BRONIS J. KASLAS, Pittston, Penn.

Most Americans did not actually become aware of the danger of Soviet Power until late after World War II. Aggression against Poland and Finland in 1939, subjugation of Estonia, Latvia and Lithuania in 1940, stealing of atomic weapons scerets in 1941-1945, violations of the Atlantic Charter and the Teheran, Yalta and Potsdam agreements were not enough to convince American statesmen that the history of Nazi-type violations, for which the United States had entered the war, were being repeated again. Only the actual coup d'etat in Czechoslovakia, armed attack in Greece and threats against Turkey convinced the American government that the Soviets will have to be stopped some time, somehow and somewhere. As a result of this conviction the Truman Doctrine was issued in 1947 and the Marshall plan was adopted in 1948. These two international instruments were designed to check further Soviet expansion in Western Europe, the Balkans, and the Near East. They did not, however, provide any means for recovering more than one hundred million people of eastern Europe from national, economic, and political bondage.

Thus, neither the Truman Doctrine nor the Marshall Plan were a real consolation for the nations behind the Iron Curtain. Where should these nations, then, address themselves to find a spark of hope for the future. They wondered if they had not been completely abandoned even by America, who, in their eyes, was always the sole champion of liberty.

In this despair, in this "Darkness at Noon", a few bright beacons were still shining, nevertheless, here and there in the world, ligthing the road for the oppressed natons of the world. One of the most illustrious and prominent champions of the cause of liberty for the small countries from the very beginning was and still is Congressman of the United States, Daniel J. Flood, Representative of the 11th district of Pennsylvania.

A prominent lawyer in the state and federal courts, Daniel J. Flood was elected for the first time to the 79th congress, November 7, 1944, and has been reelected to successive congresses since that date with greater and greater success and almost always by a landslide.

I am fortunate to live in Congressman Daniel Flood's district and have had a good opportunity to observe and admire this extraordinary personality in his political, cultural and social activities. How this modern democratic Solon of the 20th century reached such an astonishing degree of success in this half century old Republican stronghold is a frequent question asked by a multitude of politicians and prominent candidates for this high office every two years. They all agree that Dan is a unique case. But why is Dan unique? Throughout the history of mankind political success has always been associated with the "PANEM ET CIRCENSES" for the people and with the virtue of a statesman known as "CAVEANT CONSULES". These two principles mean to "PROVIDE THE PEOPLE" and "TO GUARD-PROTECT THE PEOPLE". I confess very frankly that I have seen in my lifetime a great number of statesmen and politicians in many countries. Very few, however, have impressed me as much as Congressman Daniel J. Flood had by his natural achievement of this Roman ideal of a statesman, applying himself to the political task of "providing" and "protecting" the people. There is no room here to tell the full story of Daniel J. Flood. It will suffice my Lithuanian */Continued on next page*

CONGRESSMAN DANIEL J. FLOOD OF PENNSYLVANIA.
DANIEL J. FLOOD, Kongreso atstovas iš Pensilvanijos, Lietuvos ir kitų pavergtųjų tautų bičiulis ir reikalų gynėjas.

deep in his light top-coat, standing just above the vortex where the river was pouring into the mines, silently surveying the scene of tragedy.

I am presenting these features of Congressman Flood to my Lithuanian compatriots as a clue to the understanding of his personality and his devotion to the cause of the people. This devotion, it may be said, extends beyond the borders of his constituency: he has become, since his election, a national and international figure. Dan Flood in 1947 became Vice-Chairman of the special congressional committee to investigate the Katyn Massacre (murder of Polish officers captured by the Russians in 1939). At the end of this investigation the committee unanimously recommended that the House ofRepresentatives approve the committee's findings of Russian guilt and adopt a resolution asking the United States Government to present the Katyn case to the General Assembly of the United Nations and to the International World Court of Justice,and to seek the establishment of an international commission which would investigate other mass murders and crimes against humanity.

Congressman Flood is also a member of the following important congressional committees: the Appropriations Committee, Department of Defense Sub-committee, as well as the Sub-committee of the Department of Army and Department of Commerce and Related Agencies.

From the very beginning of the occupation of the Baltic countries in 1944 by the Soviet Union, Congressman Flood took upon himeslf the task of advocating and promoting the liberation of these nations. Since his very first term in Congress Representative Flood did not miss one opportunity to publicly commemorate in solem words at every session of Congress the proclamation of the independence of Lithuania, Latvia, and Estonia in 1918. If we collected all of Flood's speeches on the Baltic nations in Congress and on other occasions they would comprise a

Continued

compatriots if I relate one among a multitude of incidents involving Congressman Flood. In January 1958 the Susquehanna River broke through the wall of the Knox company anthracite coal mines located in Congressman Flood's district, and millions of gallons of water gushed into the underground tunnels where hundreds of workers were digging the "black gold" of the Wyoming Valley. Twelve miners, among whom four were Lithuanians, were trapped by this disaster. Half a million people of this mining region were petrified, stunned, and speechless. I returned that night from Wilkes-Barre and passed the scene of the catastrophe, surrounded by state and local police. I stopped my car and climbed a hill to see the Susquehanna in full force still gushing into the mines. The place was almost deserted because it was a severely cold night. From a distance, however, I recognized a familiar silhouette with his black mustache: there stood Congressman Daniel Flood, his head sunk

Congressman and Mrs. Daniel J. Flood (standing 3rd and 4th from le ft) among Lithanian friends in Wilkes-Barre, Pennsylvania.
Kongreso atstovas D. J. Flood su žmona tarp Pensilvanijos lietuvių bičiulių.

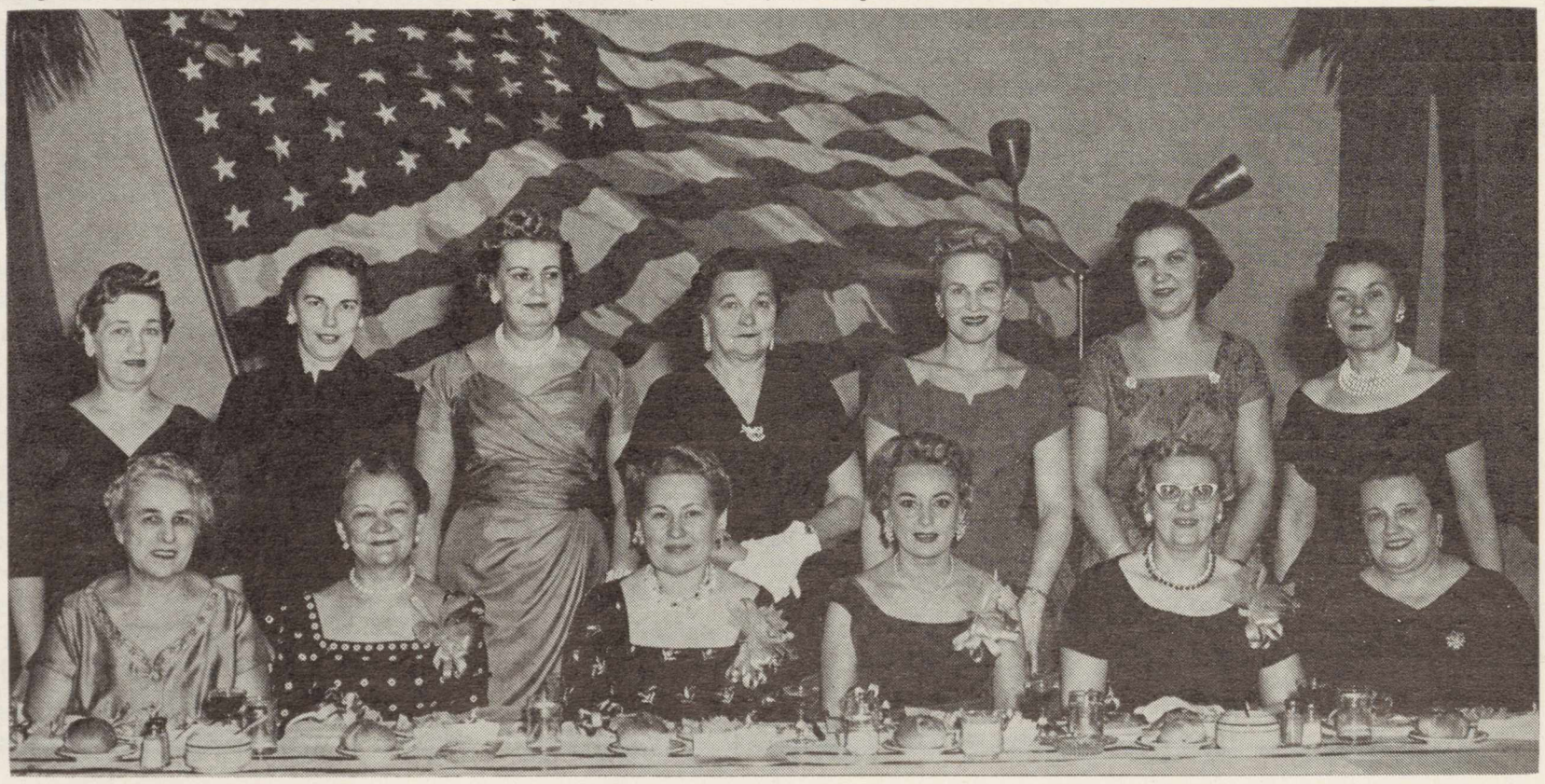

voluminous treatise of noble ideas and thoughts on political freedom and the principle of self-determination of nations.

Congressman Flood attacks political oppression per se regardless of where it occurs. He is the author and initiator of congressional resolution No. 95 during the congressional session of 1957 to create a select committee to investigate the latest acts of communist aggression in Hungary. He also sponsred resolution No. 248 of the same session concerning steps which should be taken by the United States to assist the oppressed peoples in their struggle for freedom. Requirements of space do not permit the enumeration of all Daniel Flood's efforts to help those peoples who have fallen victim to modern tyrannies.

The 1958 annual convention of the Knights of Lithuania, in considering the past history of Congressman Flood's contributions on behalf of the land of their fathers and forefathers, have unanimously decided to bestow upon him the title of the American who contributed most to the cause of Lithuanian freedom.

Because of his great patriotic dedication to the interest of the entire American people and not merely his own constituency, it has been widely felt throughout Pennsylvania and in other states as well that Dan Flood's ability, qualifications and experience exceed the requirements of one district and place him more aptly somewhere on the national level. It is to be hoped that Dan Floods extraordinary statesmanship will soon be employed by the U. S. in areas commensurate with his political personality and qualifications. Congressman Dan Flood may be assured that one million Lithuanian-Americans throughout the United States stand behind him as he has always stood behind them.

Mrs. Daniel Flood (4th from left) speaker at the annual banquet of Lithuanian Women's Club, Wilkes-Barre, Penn. seated from left to right: Mrses M. Karaliunas, J. Zielinskas, A. Marcelionis, D. Flood, J. Bayoras, past president of the Club, J. Kuchemba; standing: K. Kasper, R. Riner, C. Zarecki, B. Stark, J. Antanaitis, B. Jaeger, F. Butkauskas.

(1959-1960 president of the Lithuanian Women's Club is Mrs. John Verbalis, wife of a prominent Lithuanian lawyer).

Kongreso atstovo Flood žmona Wilkes-Barre L. Moterų klubo narių tarpe.

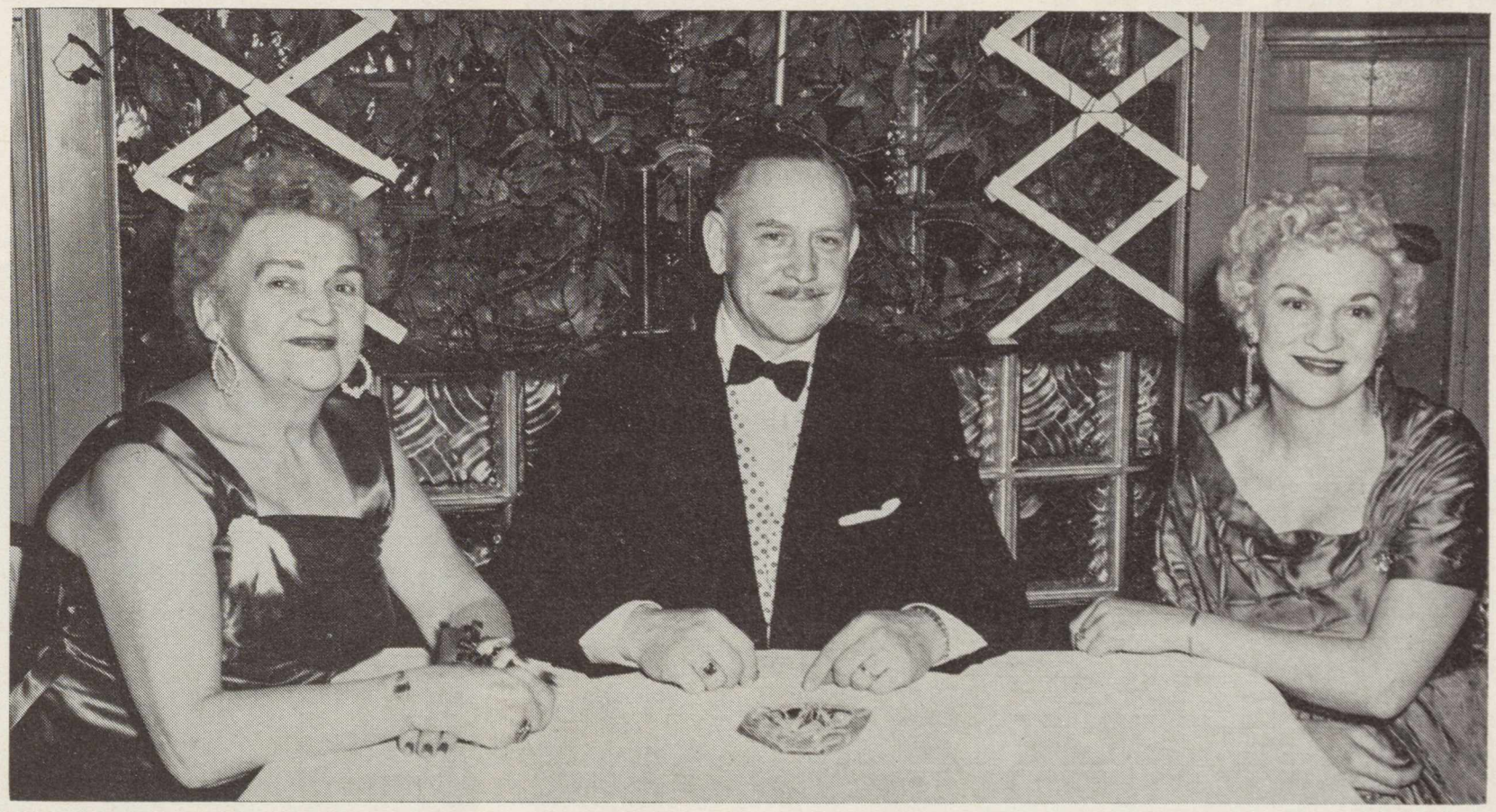

ALBERT VALIBUS, prominent Lithuanian doctor with his wife and daughter Betty Kingston in Wilkes-Barre, Pa. Dr. Valibus is former Penna State Senator and member of the Republican Party.

Dr. Albertas Valibus, ASL veikėjas, su žmona ir dukterimi. Dr. Valibus yra geras kongreso atstovo D. J. Flood draugas.

BOOKS & PERIODICALS

Estanislao Goštautas, **Antologia Biografica del Arte Lituano.** Primera Edition. Ed. Bedoult, 1959, Medellin, Colombia. 246 pages. $4. Order from: "Lith. Days" 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

Recently in Medellin, Columbia, a Lithuanian biographical art anthology was published in Spanish. The author or "Arte Lituano", Mr. Stasys Goštautas, is a very young man, who himself left Lithuania during World War II when he was only five years old.

This work is a first of its kind, and required a great deal of research and patience, since the author had to collect all data from different sources.

"Arte Lituano" has twelve parts which compile all the branches of Lithuanian art. The first part is dedicated to a summary of Lithuanian history and geography. All other sections deal with different branches of Lithuanian art: such as folk art, sculpture, painting and religious painting, architecture, folk dancing, ballet, theater, Lithuanian folk music and songs, opera, folklore, poetry, drama, prose, etc.

In each section the author stops briefly to describe the artists which are connected with that particular branch of the arts. He briefly dwells into the history of art, beginning from its earliest appearances, as for example folk art of Lithuania, wayside crosses, amber jewelry, and others, follows historically the artists, sculptors architects and describes their work.

In music "Arte Lituano" presents a pictur of Lithuanian composers and their musical styles and also the folk music of Lithuania, various ensembles in Lithuania and other parts of the world, the history and development of Lithuanian opera and ballet.

In the sections dealing with literature, Mr. Stasys Goštautas briefly characterizes the Lithuanian writers, describing their work of poetry, prose and drama. Lithuania's philosophers, humanists and finally Lithuanian journalism are discussed in the last sections of the book.

"Arte Lituano" is written in fluent, easy to read Spanish, and is quite abundantly illustrated with reproductions of paintings, pictures, examples of folk art, and photographs of Lithuanian ensembles, operatic and ballet productions. ..D. P.

Film Culture. Editor-in Chief & Publisher Jonas Mekas. No. 20. $1.25 G. P. O. Box 1499 New York 1, N. Y.

VYT. F. BELIAJUS, folk dance instructor, author of several folklore and dance books, editor of "Viltis" (Hope), a folk dance magazine, shown here with Christmas presents and cards while in the hospital.

VYT. F. BELIAJUS, tautinių šokių specialistas, kelių šokių ir tautosakos knygų autorius, "Viltis", tautinių šokių žurnalo, red., ligoninėje prie kalėdų dovanų ir sveikinimų. Po pavykusios operacijos vasario pabaigoje V. F. B. išeina iš ligoninės ir vėl įsijungia į tautinių šokių instruktavimo darbą.

THE ETHNIC SITUATION

VYTAUTAS F. BELIAJUS, Danver, Colorado

Until fairly recent times, the process of Americanization had caused havoc in the cultures and family relationships of the various ethnic groups that had settled in the United States. Subtly, without any oppressive measures, the well- known "melting pot" quite successfully effected the assimilation of the hordes of immigrants. With the exception of those ethnic groups that are held together by a national religion, such as the Jews and Greek Orthodox, this melting-pot process of assimilation holds true for virtually every ethnic group.

Unlike the United States, where the ethnic groups tend rapidly to lose their cultural identities in the mad rush of assimilation, in other parts of the world the indigenous ethnic groups retain their cultural identities century after century. The Samaritans of Palestine, for example, though surrounded by a sea of Arab for the past 2000 years, and in spite of the terrible persecution they suffered from various groups, and even though they number only a total of three hundred souls, to this day they still retain their cultural identity.

This is also true of the Karaaimes and Tartars of Lithuania, of the Basque in France and Spain, of the Romansch in Switzerland, and many others. In the U. S., however, even the hardy Basques, who are so nationalistic in Spain and France, weaken. On the other hand, while our Amerindians are not dying out, their way of life is disappearing, as are their languages. As Americanization and education in English is brought into their midst, their native cultures are destroyed in the process. This process is also prevalent in Hawaii, Laus, leis and hulas will survive, but not the Hawaiians, as Hawaiians — linguistically and as a native stock.

Until the 1930's or the time of Presidency of Franklin D. Roosevelt, the Americans of the "old stock", were a smug people. They were often discriminatory toward the foreign-born. Only things "American" in their scale of values merited their consideration, anything foreign they looked upon askance. Confronted with this superiority the immigrant children particularly, would suffer the stigma of being Polacks, Wops, Hunkies, Heinies, etc. The children spurned the language of their parents; in fact, they tended to become estranged from their parents who to them were foreigners and greenhorns. A wall separated the children from the parents. While parents wept in grief witnessing this estrangement, the children failed to appreciate their sacrifice and devotion, striving instead to dissociate themselves from identification with the nationality and background of their parents.

Now, however, the tables turned; crocodile tears are being shed by our government over the fact that the Americans have become a monoligual nation, whereas the peoples in Europe, especially in Russia, are usually bi-lingual or even multi-lingual. Today, the nation whose citizens possess a wide linguistic knowledge will reap tremendous gains in international relations.

Jane Adams, Harriet Vittum and a few others, especially those who devoted their lives to Social Service in Settlement House and International Institute, the YM and YWCA's and the like, were perhaps among the first to become aware of the great loss caused by our shunning of native cultures and parental traditions. They were among the first to appreciate the fact that one can be a good Lithuanian, a good Pole or a good Italian and still be a good American. In their neighborhood houses they induced the nationality groups living about them to bring forth their native treasures for display, their native traditions for demonstration, — and to be justly proud of them. This activity began to kindle the first sparks of understanding not only between children and parents but also between nationalities. They may have even sown the first seeds of tolerance which eventually broke down the idscriminatory behavior against foreigners in the East, or against the Mexicans in Colorado, Kansas, Texas and other States, and may have even contributed to the current trend of desegregation of the Negroes.

In the folk dance, perhaps the Chicago Park District, which permitted one of its officials of recreation, Dorothea Nelson, to hire Paul Dunsing and Vyts Beliajus in the early 1930's, who in turn spurred the spread of the folk dance and intergroup appreciation of the dance lore of the various ethnic groups. And it was the Chicago Park District, too, that sponsored the first large-scale folk festival in the enormous Soldiers' Field way back in 1935. Vyts also edited for the Park District (during the second half of the 1930's) the first folklore and folk dance magazine "Lore" which was a forerunner of "Viltis".

But the first one to diffuse the love for native parental traditions on a national scale, and especially the folk dance, credit goes to Sarah Gertrude Knott, the Lady from Kentucky, the lady with a vision who is still at it. It was she who first instituted the National Folk Festivals in the United States, and who exerted tremendous influence toward instilling pride in parental background and ethnic traditions, even if it was only hill-billy stuff from the mountainous hinterland or the Ozarks or Appalachians. To her every group was a gold mine, be they Cajuns or Lumberjacks or a tradition still surviving among Germans in a forlorn community somewhere in Missouri, and it was to her that President Roosevelt wrote for the 1937 Folk Festival:

"We in the United States are amazingly rich in the elements from which to weave a culture. We have the best of man's past on which to draw, brought to us by our native folk and folk from all over the world.

"In binding these elements into a national fabric of beauty and strength, let us keep the original fibres so intact that the fineness of each will show in the complete handiwork."

But few appreciated such sentiments in earlier times.

Toward the end of that decade, the ethnic awakening took place. Instead of shame, many second-generation Americans commenced to feel proud of their background and parental traditions. To this awakening we can also attribute the popularity of the folk dance as a form of recreation, — a wholesome recreation. Groups sprung up everywhere. Many children are now proud of the contributions obtained from the ancestral lands of their parents. There are well-defined ethnic groups for those who are still able to discern parental nationality, and many international groups for those whose ancestry became diffused in the conglomeration of Scot-Irish-Welsh-English-Dutch-German-French mixture.

Yes, by all means, we must all be good Americans, but let us also cherish and not be ashamed of the heritage of our parents. Let us remember that the greatest contributions to the United States, in making it a Nation of Nations does not stem from the English only (a minority that settled in only a part of the U. S.), but also from other peoples from all over the world. By chance Americans might now be speaking French, Spanish, Dutch, German, or perhaps even Swedish!

LITHUANIAN STUDENTS of various universities in Bogota, Colombia, who have participated with their folk dances during several Lithuanian cultural affairs and also on TV.

Left to right: Algis Bekeris, Aleksas Šviedrys, Vytis Klemas, Aurelijus Grigaliūnas (seated) — Kristina Sapkauskaitė, Ona Gabriūnaitė Vida Didžiulytė ir Danutė Bužėnaite.

Bogotos lietuvių studentų grupė, keletą kartų pasirodžiusi liet. parengimuose ir valstybinėje Bogotos televizijoje.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Last December **artist V. K. Jonynas** had a showing of his latest paintings at the Almus Gallery in Great Neck, N. Y. He displayed graphic, drawings, lithography, stained glass and water colors. During the last years the artist mostly painted in watercolors such themes as forests in the fall, bushes, flowers, still life (See p. 26 and front cover).

● **Cesar Surdokas,** associate editor of the "Lithuanian Days" magazine, recently celebrated his 10th anniversary with the Waverly Press, Inc. of Baltimore, Md. On this occasion "The Kalends of the Waverly Press" published an article of Mr. Surdokas' activities at the company and his personal life.

● **Rev. Dr. K. Gečas** recently started instructing Russian language and Russian ideology at Fordham University, N. Y.

● **Dr. A. Kučas** represented Scranton University at a recent convention of modern language instructors in Chicago, Illinois.

● A musical composition by composer **J. Kačinskas,** "Four Miniatures for the Flute, Clarinet and Cello" was performed during a concert of the New England Conservatory of Music in Boston. The cncert was broadcast through Boston and Albany radio stations.

● **Dr. V. Pavilanis** has organized a laboratory at the Microbiology Institute in Montreal, Canada, for the research on polio vaccine. Many virologists from all corners of the world visit the laboratory to study advanced techniques on preparation of the vaccine. Dr. Pavilanis also directs several classes at the Institute.

● **Dr. Aldona Šlepetytė** is a faculty member of Fordham University, N. Y., instructing French and Russian languages and literature.

● According to the construction plans of arch. **J. Steikūnas,** a very impressive Community Center for the Argentine Lithuanians is being built in Buenos Aires.

● Three Lithuanian artists, **Vytautas Kasiulis, Antanas Mončys,** and **Pranas Gailius,** recently had great success in Europe. The showings of V. Kasiulis' paintings were greatly acclaimed in Copenhagen, Paris and Geneva. A. Mončys and P. Gailius' works were also well received by the European art critics.

Mrs. J. RIBOKIENĖ, Omaha, Nebr., decorating a store window for the commemoration of Lithuania's independence on February 16.

LIETUVIŠKAS LANGAS Omahoje. I. Ribokienė, LD ir kt. lietuvių spaudos platintoja, puošia lietuvišką langą Vasario 16 minėjimo proga. Foto K. L. Musteikis

—ARTIST ROMAS VIESULAS, who spent a year in Europe, returned to New York and presented his new works of art to the press. The largest part of it consisted of "Dainos" (Songs) illustrations according to themes of Lithuanian songs. Ten illustrations are bound in an album which is a kind of book of art. The introduction about Lithuanian songs was written by H. Nagys. Artist R. Viesulas, having received the Guggenheimer Prize, had left for Paris last year.

DAIL. R. VIESULAS, grįžęs iš Europos, į New Yorką, spaudos atstovams parodė savo naujuosius kūrinius; jų didžiausias yra savotiška meno knyga "Dainos" — 10 iliustracijų viename aplanke; šio veikalo atspausta 30 egz., kurie skiriami svarbesniems JAV muziejams ir grafikos kolekcionieriams. Foto V. Maželis

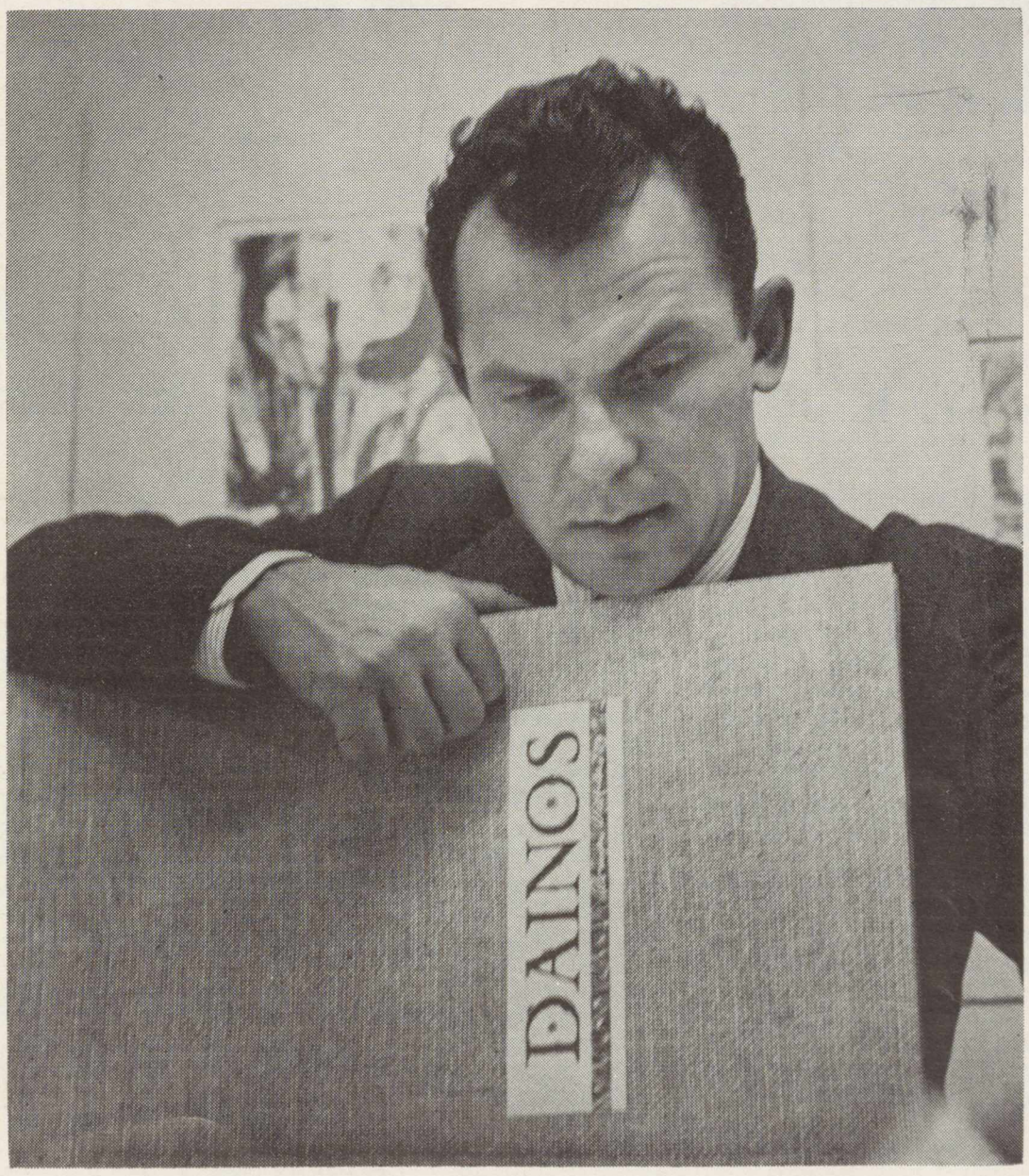

● Contest winners for the project of the Lithuanian Legation in Brazil have been announced recently. 1st prize went to **arch. Arbas- Arbačiauskas** from Sarcamento, Cal., 2nd — **arch Alg. Žemaitis,** 3rd — **Vytautas Germanas** and **K. Ječius,** all from Chicago, Ill.

● **Min. B. K. Balutis** recently celebrated his 80th birthday. During his life he has been an organizer of many Lithuanian affairs in the U.S. has held several diplomatic posts representing Lithuania, and at the present time is Lithuania's envoy and minister in Great Britain.

● Artist **Adomas Galdikas** participated in an art exhibition in Palm Beach, Fla., which was organized by The Society of Arts. The James Cameron Clark prize was awarded him for the painting "The Trees".

K. ČIBIRAS, 2nd from right, Lithuanian delegate to the 5th international Christian Democrat congress in Lima, Peru on Oct. 23-27.

K. ČIBIRAS(2-ras iš deš.), lietuvių atstovas V-me tarptautinės krikčioniškos demokratijos kongrese Limoje, Peru, 1959 m. spalio 23-27. Čia matome komisiją, studijavusią KD principines gaires pasaulinės politikos plotmėje. Pirm. perujietis dr. Bielich (stalo galė); kiti — Čilės, Kubos, Venecuelos, lenkų ir lietuvių atstovai.

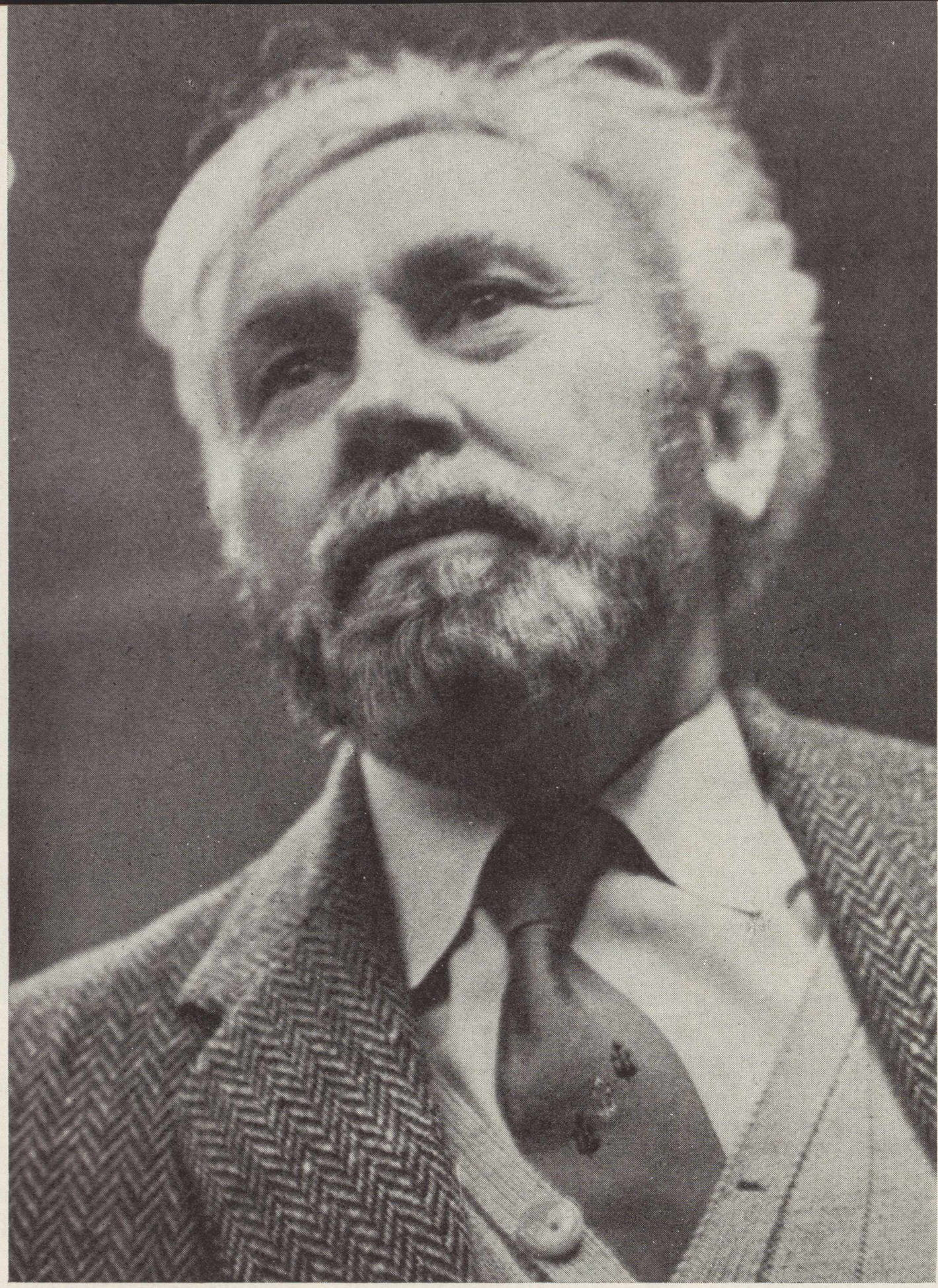

DAILININKAS VYTAUTAS K. JONYNAS Foto V. Maželis

ARTIST VYTAUTAS K. JONYNAS, Jamaica, N. Y. (See front cover).

V. K. JONYNAS – PAŠTO ŽENKLŲ MEISTERIS

"V. K. Jonyno meistriškumas yra brilijantiškas ir puikiausias, gyvas mažame ex librisų pasaulyje, kaip ir dideliuose paveiksluose — rašė prancūzų meno kritikas Maurice Emmanuel Jardot.

Tuo laiku mūsų dalininkas dar nebuvo suspindėjęs kaip pašto ženklų menininkas.

Pirmiausia Jonynas norėjo papuošti Lietuvos pašto ženklų istoriją, konkurso keliu laimėjęs dvi pirmąsias premijas. Deja, bolševikų okupacija nukirto lietuvišką kultūrinį veikimą, sulaikė ir Lietuvos pašto ženklų spausdinimą.

1944 m. išvykęs iš Tėvynės į kitus Europos kraštus, V. K. Jonynas ilgėliau apsistoja Vokietijoje, prancūzų zonoje, Freiburg i. Br., kur laimi konkursą pašto ženklams, įveikęs dalyvavusius vokiečių, prancūzų dailininkus. Gauna didžiulį užsakymą: pagaminti p. ž. serijas Vokietijos prancūzų zonai. Gerai išstudijavęs vietoves ir reikiamą medžiagą, pagamina 35 atskirus piešinius, išleistus keliomis serijomis. Tie pašto ženklai autorių iškėlė kaip vieną geriausių pasaulio ženklų kūrėjų. Vokietijos filatelistų kongreso nuomone, tie V. K. Jonyno pašto ženklai yra vieni gražiausių Europoje. Tai nuomonei pritarė "Nouvelles de France" nr. 620. Jie laimi visuotinį pripažinimą Londono Imperial Institute surengtoj parodoj. Tarptautinis filatelijos žurnalas "Le Revue Internationale de Philatelie" skelbia didelį iliustruotą G. de la Ferte rašinį apie lietuvį pašto ženklų meisterį. "Žiburiai" 1948 m. vasario 7, nr. 5 (115) rašo, kad V. K. J. pašto ženklai yra atkreipę ypatingą dėmesį, ir savo meniškumu jie pralenkė daugelio valstybių pašto ženklus.

1954 metais vokiečiai pasigedo V. K. Jonyno: Sepp Schueller iš Aacheno žurnale "Die Sammler-Lupe nr. 17 kreipiasi pasulin, ieškodamas dailininko V. K. Jonyno, nežinia kur esančio. Autorius iškelia jo p. ž. nepaprastai originalius, išskirtinus, pilnus minties, vienus gražiausių Europoje. Pripažįsta jo p. ž. meną turtingą, nepaprastai didų. Mūsų dailininką jis vadina didele asmenybe, juntama jo kiekviename piešinio bruože.

1959 m. gruodžio 14 Vatikano pasaulin paleistieji Lietuvos šventojo — šv. Kazimiero — pašto ženklai, 50 ir 100 lirų, piešti V. K. Jonyno, yra dar vienas mūsų dailininko laimėjimas pašto ženklų meno pasaulyje (žiūr. šio nr. viršelį). Pats Vatikanas pareiškė, kad tai vieni gražiausių p. ženklų, bet kada Vatikano išleistų.

Šv. Kazimiero 500 metų gimimo pagerbimui Vatikano išleisti p. ž. yra drauge didelis lietuvių tautos laimėjimas. Šiuo Vatikanas visam pasaulį pasako, kuriai tautai priklauso šv. Kazimieras, vardas dėl kurio yra buvę tiek ginčų.

Dail. V. K. Jonynas apdovanotas įvairių valstybių garbės pažymėjimais. Jo paveikslų yra žymiuosiuose Europos ir JAV muziejuose. Talinas, Ryga, Kaunas, Vilnius, Vokietijos miestai, Paryžius, New Yorkas, Philadelphia, Chicago, Washington ir kt. miestai turėjo progos gėrėtis Jonyno grafikos kūriniais. Ir šiandieną jis yra kūrybingas ir duoda naujų meno kūrinių. Jo meno plotai platūs, bet šiuo kartu jį pagerbiame stabtelėję prie jonyniškų p. ženklų.

Alg. G.

LIETUVIU RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Šeštadieniais-Saturdays 8:45—9:15 A. M.
KBLA Radijo Stotis 1490 kc.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

WCSS — 1490 klc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas - **Juozas Olšauskas.**
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadienių popietėmis 3:30 - 4:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: **Albertas Juškevičius,** 4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md., Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md. Phone: Saratoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

WKOX, banga 1190, Framingham, Mass.
Sekmadieniais — 8–9 val. rytą.
P. Viščinis, programos vedėjas,
47 Banks St., Brockton 18, Mass.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Sekmadieniais 2:30—3:00 val. popiet.
Muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
Direktorius **Steponas Minkus.**
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Cleveland, Ohio

TĖVIŠKĖS GARSŲ Radijo programa
transliuojama kiekvieną sekmadienį
nuo 5:00 iki 5:30 val. popiet.
per WDOK stotį, banga 1260.
Programos vedėjas — **Juozas Stempužis**
506 E. 118 St., Cleveland 8, Ohio

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
LIETUVIŲ ŠEIMININKIŲ PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį ir sekmadienį — 8:30 - 9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

Detroit WJLB, 1400 kilocycles.
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director: **Helen Rauby.**
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone: UNiversity 1-1072.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles.
Sekmadieniais 1:00 — 1:30 p. p.
Direktorius **Ralph Valatka,**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

(iš Inkster, Mich.) — WCHB, banga 1440
Sekmadieniais 16:00 — 17:00 popiet.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė

Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 - 1:00 val. p.p.
Programos vedėjas **Vl. Plečkaitis.**
30 Murray St., New Britain, Conn.
Tel.: BAldwin 5-0994

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS
RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
laiduoja lietuviškai 21:30 — 21: 45
Lietuvos laiku (arba 19:30—19:45 Vid. Europos laiku) 32 ir 42 metrų bangomis.
Kiekv. programa kartojama kitos dienos rytą 8:30 Lietuvos laiku (6:30—6:45 Vid. Europos laiku) 42 metrų banga.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 4:00 - 5:00 val. p.p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Norwood, Mass.

Naujj. Anglijos lietuvių Radijo programa
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Antanas F. Kneižys, vedėjas.
.... 50 Cottage St., Norwood, Mass. ....
Tel. NOrwood 7-1449.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WDAS — 1480 kilocycl.
Sekmadieniais nuo 6:30 iki 7:00 vakaro
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas.**
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan St., Philadlphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh, Pa. - WLOA - 1550 kilocycles.
Sundays — 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania,
Pittsburgh District.
WLOA, Braddock, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"
WAMO — 860 on your dial.
Pittsburgh's Country and Western Music Station. Producer and Announcer:
Frank J. Saldukas,
5915 Elwood St., Pittsburh 32, Pa.
Assistant: George Žilinskas.

Linkėjimai

.. taupytojams ir skolintojams ..

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurilienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvalzione Appia 158.

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"
Lietuviška muzikos valanda

Radio Cometa — Z. Y. R. 217, vidutinėmis bangomis 1.130 kcls.; mikrobangomis (frequencia modulada) 1071 mg.
Sekmadieniais
13:00 - 14:25 Rio de Janeiro laiku.
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas.
Caixa Postal 403, S. Paulo, Brazil, S. A.
Adresas:
Ši valandėlė girdima visose Amerikose.

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 1:45 pp.
WHLO stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,**
132 Havelock St., Toronto, Ont., Canada
Telef.: LE 4-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

Waterbury, Conn.

"LITHUANIAN MEMORIES"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays — 6:30 to 7:30 P. M.
Director
148 Grand St. Waterbury 2, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

ADOLPH and CECELIA

C A S P E R

Laidotuvių Namas
COWLEY & CASPER
praneša, kad dėl freeway'jaus pravedimo susidariusių nepatogumų, persikėlė į naują vietą ir susijungė su

LUKE O'CONNOR & SONS MORTUARY

931 W. Venice Blvd. RIchmond 9-1061
Mes čia patarnausime savo draugams lietuviams su tuo pačiu nuoširdumu ir simtija kaip ir ankščiau.

"LIETUVIŲ DIENŲ" ŽURNALO IR LEIDYKLOS LEIDINIŲ

PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y.— J. Pašukonis, L.A.P. Klubo Spaudos Kioskas, J. Ginkus.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Minkus, kun. J. Klimas.
Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, J. Karvelis, S. Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.
Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, J. Memėnas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Hartford, Conn. — Vl. Plečkaitis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karaliius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis

KANADOJE:

Toronto, Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library)
Winnipeg, Man. — S. Bujokas.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.
Welland, Ont. — K. Žukauskas.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.
Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas. Z Domeika

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New Address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD California

New Telephone: NOrmandy 5-3351

PRIE RATELIO . . .